
Perspectiefnota 2017-2020

Ede: smaakt naar meer!

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5
1. Inleiding	6
1.1. Inleiding	6
1.2. Resultaten van Convenant 2014-2018 en collegeperiode tot nu toe	6
1.3. Uitgangspunten en basisprincipes voor de Perspectiefnota 2017-2020.....	9
2. Speerpunten investeringsfonds impuls Ede	11
2.1. Inleiding	11
2.2. Speerpunt Duurzaamheid	12
2.3. Speerpunt Food.....	15
2.4. Speerpunt KennisAs.....	18
2.5. Speerpunt Buitengebied.....	20
2.6. Speerpunt Levendig centrum	21
2.7. Speerpunt Vervolg mEdemaken	23
2.8. Speerpunt Citymarketing.....	24
2.9. Evenementen	25
2.10. Speerpunt IABW.....	26
2.11. Samenwerking.....	27
3. Ontwikkeling meerjarenperspectief	29
3.1. Vertrekpunt, de Programmabegroting 2016-2019	29
3.2. Actualisatie	29
3.3. Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds	31
3.4. Gevolgen eerdere besluitvorming	35
3.5. Uitvoering taken op orde	37
3.6. Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid.....	42
3.7. Ombuigingen en kerntaken: stand van zaken.....	47
3.8. Voorstellen voorzien van dekking	48
3.9. Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord.....	52
4. Financiële conclusies en beschouwing	53
4.1. Conclusies meerjarenperspectief en algemene reserve.....	53
4.2. Voldoende weerstandsvermogen voor risico's	54
4.3. Structurele dekking voor structurele kosten.....	54
4.4. Financiële ruimte om te investeren in de speerpunten Visie Ede 2025.....	54
4.5. Versterken van de organisatie om taken uit te kunnen voeren.....	55
4.6. Ontwikkeling programmabegroting nieuwe stijl.....	55
Bijlage 1A	Overzicht meerjarenperspectief
Bijlage 1B	Overzicht programmaplannen
Bijlage 1C	Overzicht actuele begroting 2016
Bijlage 1D	Overzicht van voorstellen incl. dekking
Bijlage 2	Overzicht reserves en voorzieningen
Bijlage 3A	Huidige programma-indeling
Bijlage 3B	Nieuwe programma-indeling
Bijlage 3C	Opzet programmablad Programmabegroting 2017-2020
Bijlage 4	Stand van zaken mEdemaken

Voorwoord

Voor u ligt de Perspectiefnota 2017-2020. Met deze nota blikken we terug, kijken we vooruit en leggen financiële kaders aan u voor.

In hoofdstuk 1 staan de resultaten van de uitvoering van ons Convenant tot nu toe centraal en leggen wij de uitgangspunten en basisprincipes die ten grondslag liggen aan de voorgestelde keuzes aan u voor.

Hoofdstuk 2 beschrijft de speerpunten van het Convenant 2014-2018 en de bijbehorende financiële claims voor de komende periode.

De ontwikkeling van het meerjarenperspectief komt uitgebreid aan de orde in hoofdstuk 3.

In hoofdstuk 4 presenteren wij het meerjarenperspectief en de daarmee samenhangende conclusies. Ook de door ons gemaakte keuzes en overwegingen leggen wij hierin aan u voor.

1. Inleiding

1.1. Inleiding

In mei 2014 is het college-convenant 2014-2018 vastgesteld, **Ede smaakt naar meer!** Met deze ondertitel is voortgeborduurd op de visie Ede 2025 waarin Food als belangrijk thema voor Ede is omarmd. Kwaliteiten en kansen voor Ede versterken en verzilveren. Zorg voor elkaar en met elkaar, prettig wonen en een stevige economie gebaseerd op Edese kwaliteiten, waarbij Food een belangrijk speerpunt is. Dat is waar het Convenant 2014-2018 op in zet.

Inmiddels is het 2016 en is de afgelopen 2 jaren met veel resultaat uitvoering gegeven aan het Convenant. Vrijwel alle zaken zijn opgestart, een aantal al afgerond. Vaak lopen projecten soepel en worden successen geboekt en soms blijkt dat zaken meer tijd en (andere) aandacht nodig hebben dan vooraf ingeschat. In de volgende paragraaf gaan we uitgebreider in op wat er tot nu toe is bereikt van het Convenant.

Wij kijken met gepaste trots en voldoening terug op de resultaten die wij in de afgelopen periode bereikt hebben voor de Edese samenleving en op de wijze waarop wij in de afgelopen periode uitvoering gegeven hebben aan de gestelde doelen in het convenant. Tegelijkertijd beseffen wij dat een aantal thema's veel heeft losgemaakt in de Edese samenleving, waarbij de visies hierop sterk uiteen blijken te lopen. We zetten in op een constructieve dialoog met de samenleving en spelen actief in op initiatieven.

Met deze perspectiefnota blikken we vooruit, stellen we financiële keuzes voor en werken we verder op het gedachtengoed van het Convenant. Daarnaast doen we voorstellen voor de actuele thema's. Om dit alles goed te kunnen beoordelen willen we u in dit inleidende hoofdstuk meenemen in de resultaten tot nu toe (paragraaf 1.2), de uitgangspunten en basisprincipes die ten grondslag liggen aan de voorgestelde keuzes (paragraaf 1.3).

1.2. Resultaten van Convenant 2014-2018 en collegeperiode tot nu toe

In het Convenant is benoemd waar deze Collegeperiode aan gewerkt wordt. Deze zaken zijn vanaf 2014 gestart. Hieronder beschrijven we hoe zaken lopen en hieruit blijkt dat we meer dan op koers liggen met dat wat we met het Convenant af hebben gesproken. Over veel van deze zaken bent u in de afgelopen twee jaren thema-gewijs geïnformeerd en/of heeft u verdergaande besluiten genomen. Onderstaande tabel geeft dit op hoofdlijnen weer, zodat een totaalbeeld ontstaat.

Doel uit o.m. Convenant	Voortgang
Voortzetting Visie Ede 2025	Gedachtengoed Visie Ede 2025 is verwerkt in Perspectiefnota 2016-2020 en wordt nu via diverse thema's en de speerpunten verder uitgevoerd
Food als speerpunt	Hier is en wordt volop aan gewerkt m.b.v. de programma's Food en Buitengebied, de sociale- en wijkagenda, citymarketing en beleidsvelden zoals economie. Met de economische en sociaal-maatschappelijke pijler werkt dit door in allerlei projecten, initiatieven en netwerken. In maart 2016 is dit o.b.v. het uitvoeringsprogramma gedetailleerder met de raad besproken.
Regionalisering FoodValley	Er wordt ingezet op de (Europese) topregio voor agro-food. Ede neemt een initiatiefrijke positie in binnen de regio en er wordt in regio-verband aan diverse regionaal relevante thema's gewerkt (o.a. arbeidsmarkt, economie, vrijkomende agrarische bebouwing en de regionale voedselvisie)
Krachtige KennisAs	Binnen het programma KennisAs wordt gewerkt aan de versterking van de (fysieke) verbinding en ook de samenwerking op onderwijs en kennisontwikkeling. De afgelopen 2 jaren is de samenwerking met de WUR, provincie Gelderland en Wageningen intensief en veelbelovend geworden. Het bidbook is hierbij belangrijk.
WFC/ Veluwe Poort	Veluwe Poort Na enkele jaren planontwikkeling zitten we nu volop in de uitvoering. Op de kazerneterreinen en Enka worden woningen gebouwd, zowel projectmatig als vrije kavels. De derde fase van de uitgifte van gronden aan projectontwikkelaars is in volle gang, daarmee is het overgrote deel van de kazerneterreinen geschikt.

Doel uit o.m. Convenant	Voortgang
	<p>Voor bijna alle bestaande gebouwen zijn inmiddels eindgebruikers in beeld en de eerste monumentale gebouwen zijn al gerestaureerd en in gebruik genomen.</p> <p>Nieuw station Ede-Wageningen Het project Spoorzone, bestaande uit de gemeente Ede, NS en ProRail, hebben een ontwerp laten maken voor het intercity station Ede-Wageningen. De reacties op dit ontwerp zijn overwegend positief. Na de zomer zal het ontwerp als bijlage komen bij het bestemmingsplan. De tunnels onder het spoor (Hakselseweg en Kerkweg) zullen in september worden opgeleverd.</p> <p>WFC Het WFC is de afgelopen 2 jaar een stuk dichterbij gebracht. Samen met toonaangevende bedrijven uit de food-sector is het concept verder uitgewerkt. Ede heeft een contract gesloten voor de ontwikkeling met WFC-Development (Green en Van Wijnen). De Provincie participeert actief in het project. Samen met de WuR en Provincie Gelderland verkennen we de mogelijkheid om een Interuniversitair Foodlab op te richten en te koppelen aan het WFC. Inmiddels tonen bedrijven concrete belangstelling tot vestiging op de Maurits -Zuid.</p>
Grondbeleid	Door middel van onafhankelijke taxaties worden reële en nauwkeurigere grondwaarden bepaald. Hierdoor worden de risico's beter in de hand gehouden. Dit proces loopt volop, circa 2/3 van de grondwaarden zijn op deze manier (her)bepaald.
Levendig Centrum	Er wordt intensief samengewerkt met de binnenstadsondernemers. Er is een ontwerp voor het marktplein in wording; dit met een heel participatief traject. Ook zijn en worden er diverse activiteiten/evenementen georganiseerd waar veel mensen op afkomen. Er wordt (mede op basis van het Plan van Aanpak) gewerkt aan vergroening en verlevendiging.
Citymarketing / recreatie en toerisme	We willen Ede stevig en herkenbaar positioneren. Hiervoor is een nieuwe koers voor citymarketing in gang gezet gebaseerd op Food en Veluwe. Ook wordt momenteel toegewerkt naar een externe citymarketingorganisatie waarin we samen met partners optrekken. Citymarketing/evenementen is tevens ingezet voor levendig centrum en het aantrekken van toeristen. Sinds het faillissement van het VBT is Ede aangesloten bij de gebiedsgebonden opgave van de provincie Gelderland voor de Veluwe.
Werk en werkgelegenheid	Er wordt in regionaal verband samengewerkt aan de arbeidsmarktregio, o.a. gericht op passend(er)e match tussen vraag en aanbod. Er is in 2015 een werkgeversservicepunt opgericht. Ook zijn t.a.v. de Permar beslissingen genomen over de nieuwe koers. In mei 2016 is het werkplein Regio FoodValley geopend, waar de gemeente Ede, UWV en WSP samenwerken in dienstverlening aan werkzoekenden en service richting werkgevers.
Vitaal Buitengebied	Er is een intensief participatietraject doorlopen om tot een goed, gedragen en kansrijk programma Buitengebied te komen. Deze visie wordt na de zomer van 2016 aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd. Er wordt hierbij ook optimaal afgestemd met de programma's food en duurzaamheid.
Aantrekkelijk vestigingsklimaat /Kavelverkoop/uitgifte bedrijventerrein	Er wordt gewerkt aan het aantrekkelijke vestigingsklimaat. Mede via de programma's Food, KennisAs, levendig centrum en de aanpak IABW. In 2015 is de uitgifte/verkoop van bedrijventerrein fors gestegen. Het doel was 4 hectare; er is 6,6 ha verkocht. Ook voor 2016 wordt het doel meer dan gehaald. De verkoop van kavels verloopt dus voorspoedig.
Sociaal Domein	De nieuwe verantwoordelijkheden zijn per 1 januari 2015 goed overgenomen van het Rijk. De transitie is daarmee geslaagd. Nu

Doel uit o.m. Convenant	Voortgang
	werken we aan de transformatie; een proces van jaren. We zetten daarbij in op iedereen doet mee, versterken zelfredzaamheid en zorg indien nodig. Dit in nauwe samenwerking met de zorgaanbieders. Dit heeft het predicaat Gouden Gemeente opgeleverd. Het bestuurlijk aanbesteden leidt tot een goede mix van kennis en daarmee innoveren. Er zijn nieuwe contracten afgesloten per 1-1-2016. En met diverse pilots werken we verder door aan de transformatie. We onderzoeken ook hoe burgers de zorg beleven zodat we goed aansluiten bij wat de samenleving hierin vraagt.
Kanteling Nuldelijk / vernieuwd welzijn	De kadernota Vernieuw Welzijn vormt de basis voor de kanteling bij de welzijnsorganisaties en het maximaal inzetten/ondersteunen van de kracht in de samenleving (verenigingen, vrijwilligersorganisaties, kerken, moskeeën, buurtinitiatieven etc.). Via de gebiedsagenda's wordt dit ondersteund. Per 1 januari 2016 heeft de nieuwe organisatie Malkander een nieuwe opdracht gekregen die dit ondersteunt.
Wijkgericht werken en burgerparticipatie	Het wijkgericht werken is de afgelopen jaren echt zichtbaar geworden. De wijkregisseurs worden volop gevonden en zij werken nauw samen met de partners in de wijk. De (nieuwe) gebiedsagenda's zorgen voor maatwerk per wijk en zijn de uitnodiging naar bewoners om volop met initiatieven te komen. Vele bewonersinitiatieven zijn uitgevoerd, indien nodig ondersteund door het wijkteam of Malkander. We werken aan een helder kader voor burgerparticipatie. In de gebiedsagenda's zijn de basisprincipes hiervoor opgenomen.
mEdemaken	mEdemaken is uitgevoerd; hierbij is de samenleving uitgebreid betrokken en invloedrijk gemaakt bij te maken keuzes. Deze participatieve manier van werken komt in allerlei projecten terug en wordt steeds meer een normale manier van werken/denken.
Zondagopenstelling	Het referendum heeft plaatsgevonden. En de raad is gefaciliteerd om haar besluit hierover te nemen. In juli 2015 is besloten dat voor Ede Centrum, de supermarkten en de bouwmarkten in de kern Ede op zondagen tussen 12.00 en 17.00 uur open kunnen. Er wordt inmiddels conform besluit gewerkt.
Sport	Ouderensport en breedtesport is en wordt gestimuleerd. Er is een sportforum opgericht. Er hebben kwalitatieve verbeteringen aan sportvelden plaatsgevonden. Ook is sport verbonden aan maatschappelijke inzet middels een stimulerende subsidieregeling. Voor de topsporthal is subsidie verkregen bij de provincie en overeenstemming is bereikt met de GOC/ROCA12. De topsportvolleybalclub De Vallei gaat zich hier vestigen.
Cultuur	Meer verbinding is tot stand gebracht tussen de culturele instellingen. En het Akoesticum is een unieke locatie in de regio en het land. Voor het Cultuurfonds zijn initiatieven genomen. Aan de doorontwikkeling van het Exposeum wordt gewerkt.
Parkeren	Besluitvorming over een nieuw parkeersysteem vond in de raad plaats, met als doel een financiële bezuiniging te realiseren op het parkeerproduct. Sinds maart is het systeem in werking. Veel parkeerders hebben hieraan moeten wennen. We zetten in op promotie van het klantvriendelijke belparkeren. Samen met centrumbewoners, ondernemers en Q-park doen we momenteel onderzoek naar de relatie tussen het parkeertarief en het bezoek aan het centrum. Op basis van dit onderzoek nemen we nog dit jaar gerichte maatregelen. In deze perspectiefnota worden financiële middelen hiervoor vrijgemaakt.
AZC en noodopvang	In 2015 en de eerste maanden is intensief gewerkt aan de locatiekeuze voor een asielzoekerscentrum. Hierbij is uiteindelijk ingezet op een heel zorgvuldig en participatief traject waarbij de samenleving optimaal betrokken is bij de locatiekeuze. Dit heeft geleid tot een raadsbesluit voor 3 locaties. Momenteel wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor de invulling. Hierbij worden direct omwonenden nauw betrokken.

Doel uit o.m. Convenant	Voortgang
	Voorafgaand aan de AZC's is op de Kazerneterreinen een noodopvang gerealiseerd. De ondersteuning vanuit de bevolking in allerlei vormen van vrijwilligerswerk is groot. Schakelklassen onderwijs functioneren goed.
Kwalitatieve Woonvisie	De visie is gemaakt en door de raad vastgesteld. Er is een uitnodiging naar ontwikkelende partijen gegaan om een bijdrage te leveren aan onze woondoelen. Ook is de woningproductie kwantitatief op koers en van grote diversiteit. Er is een akkoord op het toevoegen van 400 goedkope huurwoningen voor diverse doelgroepen. Dit is momenteel in voorbereiding.
Ruimtelijke Ontwikkeling	Er ligt een kennisfundament voor de Structuurvisie Ede stad en het proces voor deze nieuwe structuurvisie loopt volop. Daarnaast is een structuurvisie in de maak voor het buitengebied en de dorpen Bennekom en De Klomp. Daarmee sorteren we voor op de nieuwe Omgevingswet, wat moet resulteren in een nieuwe omgevingsvisie. Daarnaast zijn er diverse ruimtelijke projecten gerealiseerd, contracten afgesloten en bestemmingsplannen hierop passend gewijzigd.
Permanente bewoning Recreatiewoningen	Er wordt intensiever gehandhaafd op de recreatieve bestemming van woningen, om het toerisme weer te laten floreren. Veel mensen vinden op eigen kracht andere woonruimte. Er wordt zo zorgvuldig mogelijk omgegaan met kwetsbare bewoners die niet snel een eigen oplossing kunnen vinden. In het kader van vitale vakantieparken wordt een plan gemaakt voor toekomstbestendige parken met een duidelijke recreatieve functie.
Duurzaamheid	In het kader van het programma duurzaamheid loopt een veelheid aan projecten, initiatieven en samenwerkingen. In maart 2016 is de raad geïnformeerd over het uitvoeringsprogramma. Er wordt nu o.a. gewerkt aan verduurzaming gemeentelijk wagenpark, gemeentelijk vastgoed, ontwikkelen nieuw afvalbeleid, fietsplan, duurzaamheidsleningen (heel succesvol), stimuleren bouwers voor particuliere woningvoorraad, bewustwording bewoners over energieverbruik en mogelijkheden woningisolatie. Innovatie: De Wepods zijn gestart, een innovatieve aanpak met veel (inter)nationale belangstelling. Daarnaast wordt het verwarmde fietspad gerealiseerd.

Al met al schetst dit het beeld dat het Convenant de basis vormt van de inzet die we plegen en dat veel ambities uit het Convenant worden uitgevoerd. Ook zetten we ontwikkelingen in gang die pas over meerdere jaren beter voelbaar en meetbaar zullen worden. En dan Ede echt sociaal en economisch krachtig maken. Dit geldt bijvoorbeeld voor Food: Ede structureel positioneren als Foodstad kost tijd. Nu al zien we diverse food-resultaten om ons heen, zoals bijvoorbeeld schooltuinen en food events. Food wordt nu al zichtbaarder en tastbaarder. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om te blijven inzetten op Food en het aantrekken van foodbedrijven. Dat zijn zaken die vaak wat meer voorbereiding kosten, voordat deze resultaten echt zichtbaar worden. Ook de transformatie van het sociaal domein vraagt jaren. Het effect van zaken die we nu in gang zetten worden soms pas over maanden zo niet jaren echt zichtbaar. We hebben het beeld dat we stevig zaaien, een goede mix hebben van lange termijn oogsten maar ook mooi zichtbare korte termijn resultaten, die mensen echt merken (in de openbare ruimte, ruimte voor initiatief, wijkgericht werken, goed onderwijs. e.d.). We werken als gemeente zo veel mogelijk open en transparant, waarbij we ruimte bieden voor initiatief en participatie.

1.3. Uitgangspunten en basisprincipes voor de Perspectiefnota 2017-2020

Deze Perspectiefnota 2017-2020 bouwt verder voort op het gedachtegoed van de Visie Ede 2025 en het Convenant. We willen de zaken die we in gang hebben gezet (zie ook 1.2) voortzetten, versterken en waar het kan afronden. We gaan verder zaaien en oogsten tegelijkertijd. De inhoudelijke koers blijft hierbij gericht op een sterk sociaal domein, waarbij Edenaars zorg krijgen als dat nodig is en waarbij aan eigen kracht en initiatief veel ruimte wordt gegeven. Het ontmoeten

en verbinden is hierbij belangrijk. Dit willen we maximaal faciliteren. Het draagt bij aan de kracht van de Edese samenleving. De focus ligt op leefbaarheid in de wijken, goed wonen voor iedereen en passend werk voor inwoners en anderen. Dat bereiken we door te werken aan de speerpunten zoals duurzaamheid, buitengebied, food, KennisAs, levendig centrum, WFC, Veluwe Poort en meer ruimtelijke belangrijke projecten.

Inzetten op de veranderende rol

De wijze waarop we als Ede werken aan het hiervoor genoemde is in verandering. De veranderende rol van de overheid krijgt steeds meer vorm en inhoud. En het wordt meer duidelijk wat de betekenis ervan is voor de samenleving en wat het vraagt van de gemeentelijke organisatie en het College en de raad. Burgerparticipatie, wijkgericht werken, ruimte voor initiatief en co-creëren leidt tot mooie projecten en betrokkenheid van burgers. Precies dat wat we willen. In 2015 is er volop mee gewerkt. Dit heeft duidelijk gemaakt dat dit tijd (capaciteit), zorgvuldigheid, openheid en transparantie vraagt voor alle geledingen. Meer dan in de voorgaande jaren is helder geworden dat, als we dit spoor willen, we die tijd en zorgvuldigheid ook moeten kunnen garanderen. In onderhavige Perspectiefnota is daarom een deel van de voorstellen direct te linken aan de wijze waarop we de nieuwe rol als gemeente invullen. Dit geldt bijvoorbeeld voor een deel van de budgetten uit het Investeringsfonds, beleids capaciteit, en toezicht/veiligheid (bijvoorbeeld bij evenementen).

De transformatie in het sociaal domein

Voor het sociaal domein is de doorontwikkeling en transformatie de kern van de komende jaren. In 2015 is helder geworden wat de betekenis is van de verantwoordelijkheden van de decentralisaties. Dat heeft inzichtelijk gemaakt dat op drie pijlers ingezet zal worden. De optimalisatie van de bedrijfsvoering (mede ook omdat opgaves meer werkzaamheden blijken te vragen dan eerder ingeschat), heldere sturingsinformatie op het sociaal domein en de echte transformatie. Daar is ook in 2017 en verder denkkracht nodig en vooral samenwerking met de partners. Om gebruik makend van bestuurlijk aanbesteden steeds verder te innoveren. En kennis en expertise van aanbieders ook hierbij te betrekken. Deze totale opgave vraagt de komende jaren nog veel doorontwikkeling en daarmee extra inzet.

Versterken organisatie voor uitvoering taken

Bij deze perspectiefnota stellen we incidentele en structurele middelen beschikbaar voor het versterken van de organisatie om te kunnen inspelen op nieuwe wet- en regelgeving, het realiseren van de transformatieopgave in het sociaal domein maar ook om de capaciteit binnen de organisatie beter in balans te brengen. Bij nieuwe wet- en regelgeving kan onder meer gedacht worden aan toegenomen eisen op het gebied van het verstrekken van vergunningen bij evenementen, leerlingzaken, toegenomen wettelijke eisen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy maar ook aan het tijdig inspelen op de invoering van de omgevingswet. Ook voor het realiseren van de transformatieopgave in het sociaal domein maken we met deze perspectiefnota als college extra middelen vrij. Tenslotte hebben wij de afgelopen periode geconstateerd dat op verschillende plekken binnen de organisatie de beschikbare capaciteit niet in balans is met de ambities voor Ede en uit te voeren taken. Het betreft dan onder meer de uitvoering van (beleid-)taken op het gebied van projectmanagement, ruimte, verkeer, wonen, veiligheid, vastgoed en bestuur en kabinet.

Het investeringsfonds en de speerpunten

We werken volop door aan de speerpunten. De start is gemaakt in 2015 en wordt in 2016 doorgetrokken naar zichtbare resultaten en belangrijke projecten. In de Jaarrekening 2015 zijn de resultaten tot nu toe benoemd. En in het hoofdstuk 2 van deze perspectiefnota is voor het Investeringsfonds specifiek beschreven welke resultaten in 2016 en 2017 worden neergezet. Dit betreft een mix van fysiek tastbare zaken, samenwerkingsverbanden, allerlei projecten die inwoners zullen zien, ervaren en hen helpen. De benodigde budgetten zijn een mix van tijdsinzet (capaciteit) en (fysieke) investeringen. Goed op elkaar afgestemd om zoveel mogelijk meerwaarde te creëren. Bij deze programma's wordt ook sterk co-creërend gewerkt. Inbreng en participatie van bewoners(groepen), partners en bedrijven is stevig. Al deze zaken willen we werkelijkheid maken om verder te werken aan een stevige en gezonde Edese samenleving. Met kansen voor iedereen en een vangnet indien nodig. We vinden het daarbij belangrijk dat dit gaat zonder lastenverzwaring voor onze inwoners en ook met een gezonde begroting. Dit zijn de uitgangspunten waarmee we de Perspectiefnota inhoud geven.

2. Speerpunten investeringsfonds impuls Ede

Visie 2025

Jong en groene stad van ontmoeten en verbinden

Sociaal krachtig

Economisch krachtig

Vitaal buitengebied KennisAs Veluwepoort WFC Levendig centrum

2.1. Inleiding

In dit document zijn de financiële aanvragen per speerpunt toegelicht. De figuur visualiseert de visie Ede 2025 en vormt de opgave van Ede. De speerpunten dragen ieder op zich bij aan het realiseren van de Visie Ede 2025. Om een start te kunnen maken met de speerpunten is het Investeringsfonds Impuls Ede ingesteld en voor 2015 € 870.000 beschikbaar gesteld. Hiervan is in 2015 € 246.000 uitgegeven. Zowel de mogelijkheid een beroep te doen op het GSO-fonds als de verschuiving van activiteiten naar 2016 hebben geleid tot een lagere opname uit het fonds in 2015 dan de oorspronkelijke toekenning. Zowel in de programmarekening als in de speerpuntenmonitor (die momenteel ontwikkeld wordt) is dit nader toegelicht. Voor de 1^e tranche (2016) is in de programmabegroting € 1.745.000 beschikbaar gesteld. Hieronder staat uitgesplitst welke budgetten zijn opgenomen, toegekend en aangevraagd. Van de € 8,5 miljoen die in totaal voor de gehele periode beschikbaar is gesteld, is aan het eind van 2017 vermoedelijk het grootste deel uitgegeven. De bedragen voor de 1^e tranche 2017 hebben betrekking op zaken waarvan zeker is dat deze uitgaven worden gedaan (zoals personele kosten).

Bij de speerpunten is aangegeven welk deel voor het budget aan capaciteit wordt ingezet. Dat varieert per speerpunt. Voor een deel van de te behalen resultaten is het nodig om vooral menskracht in te zetten (om zaken los te maken/in gang te zetten) en voor andere resultaten is het juist nodig om fysieke maatregelen uit te voeren (bijvoorbeeld Marktplein, materiaal citymarketing). Hiermee verschilt het aandeel menskracht per speerpunt.

Denkbaar is dat er naast deze bedragen nog extra geld nodig is; voor zover nu bekend, speelt dit bij de speerpunten 'buitengebied' en 'levendig centrum'. Bij de behandeling van de programmabegroting zullen deze bedragen bekend zijn.

Tabel 1

Overzicht Investeringsfonds Impuls Ede

Speerpunt	bedragen x € 1.000					
	Toegekend uit fonds 2015 (1)	Opgenomen uit fonds 2015 ** (2)	Toegekend 2016 1° tranche (3)	Aanvraag 2016 2° helft (4)	Aanvraag 1° tranche 2017 (5)	Totaal 2 t/m 5
Duurzaamheid	165	30	305	430	385	1.150
Food	245	115	515	168	370	1.168
KennisAs Ede Wageningen	-	0	185	125	335	645
Buitengebied	150	93	250	263	378	984
Levendig centrum		0	190	545	260	995
Vervolg mEdemaken	50	8		80	40	128
Citymarketing	200	0	100	252	20	372
Evenementen *	60	0	0	60	60	120
Integrale aanpak etc.	-	0	200	-	200	400
Totaal	870	246	1.745	1.923	2.048	5.962

* Evenementen: dit is geen apart speerpunt; vanwege het belang van evenementen voor de gemeente Ede is voor 2015 budget toegekend; ook voor de jaren 2016 en 2017 is budget nodig. In deze notitie wordt na het speerpunt Citymarketing toegelicht wat de achtergrond is van de aanvraag 'evenementen'.

** Door inzet van GSO-middelen en budget MVO is in 2015 in totaal 541 uitgegeven.

Inzet precario/investeringsfonds

In de huidige begroting is voor de jaren 2016 en 2017 een opbrengst precario geraamd. Deze dient als voeding van het Investeringsfonds Impuls Ede. De minister van BZK heeft op 10 februari 2016 aan de Tweede Kamer meegedeeld dat hij een wetsvoorstel voorbereidt om precariobelasting op nutswerken af te schaffen, waarbij gemeenten nog tien jaar de mogelijkheid hebben om precario voort te zetten. Daarnaast speelt de discussie over de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied (ingangdatum op z'n vroegst 2019). De minister wil zo mogelijk beide onderwerpen met elkaar vervlechten, waarmee de afschaffing van precariobelasting vermoedelijk wordt geregeld in bovengenoemde verruiming/verschuiving.

Het door de minister aangekondigde wetsvoorstel voor de afschaffing van de precario is nog niet openbaar. Om die reden blijft het gissen hoe de afschaffing daadwerkelijk vorm zal krijgen.

Wij gaan er van uit dat in ieder geval in 2018 en 2019 de precario zeker wordt gecontinueerd. Om die reden stellen wij om ook voor deze jaren een opbrengst te ramen en deels te storten in het Investeringsfonds. Hiermee is een reservering gemaakt voor toekomstige impulsen die we willen doen in Ede. Bij de vorige perspectiefnota is een amendement aanvaard om in 2016 en 2017 een deel van de opbrengst precario via een verlaging van de OZB terug te geven. Wij stellen voor om dit voor de jaren 2018 en 2019 vooralsnog niet te doen, maar te zijner tijd te bezien of daadwerkelijk sprake is van lastenverzwaring.

Met het oog op de 1-op-1 lastendoorlegging door Vitens is tevens een voorlopige storting in de reserve riolering opgenomen.

Tabel 2

Precario

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Precario 2018 en 2019			5.600 V	5.600 V	pm
Precario - storting in reserve riolering			2.000 N	2.000 N	pm
Precario - storting in Investeringsfonds Impuls Ede			3.600 N	3.600 N	pm
Totaal			0	0	0

2.2. Speerpunt Duurzaamheid

In plaats van op de gehele breedte van het thema duurzaamheid in te zetten, focust het duurzaamheidsprogramma op energie, uitgesplitst in de speerpunten hernieuwbare energie en energiebesparing in de bouw. Met deze twee zaken is wat effectiviteit betreft de grootste winst te behalen. Daarnaast richt het programma zich op duurzame mobiliteit en meer waarde uit afval.

Wat willen we bereiken?

- Hernieuwbare energie: 20% duurzame energie in 2020.
- Energiebesparing: in bestaande bouw een daling van het verbruik van energie: gemiddeld 1,5% energie per jaar.

- Duurzame mobiliteit: toename van het fietsgebruik en afname van de CO2 uitstoot in het verkeer.
- Meer waarde uit afval: Minder afval en meer hergebruik. Van 220 naar 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar.

Daarnaast willen wij dat bewoners, bedrijven, instellingen en onderwijs in Ede zich actief inzetten voor duurzaamheid. Wij willen innovatief zijn en een voorbeeldfunctie vervullen voor andere gemeenten op gebied van duurzaamheid

Wat gaan we doen?

In 2016 wordt gewerkt aan onderstaande resultaten. Hierbij zal zoveel mogelijk de kruisbestuiving met andere programma's worden geoptimaliseerd (waaronder Food en buitengebied). Bij verduurzaming van locaties wordt vooral gekeken naar het buitengebied (o.a. biomassa, zonne- en windenergie).

Hernieuwbare energie:

- Uitrol warmtenet, waarbij wordt ingezet op 8.000 aangesloten woningequivalenten eind 2016.
- Stimulerende maatregelen plaatsen zonnepanelen voor inwoners, scholen en bedrijven.
- Uitgevoerd verkennend onderzoek naar de haalbaarheid van extra windturbines.
- Opgestelde routekaart waarmee inzicht is verworven in de weg die we moeten bewandelen om als gemeente in 2050, of eerder, energieneutraal te worden.
- Een opgericht en functionerend platform Ede energieneutraal, met deelname van belangrijke stakeholders, gericht op het verwerven van draagvlak en het organiseren van denk- en daadkracht, met het oog op de doelstelling energieneutraal.

Duurzame mobiliteit

- Maatregelen gericht op het stimuleren van het fietsgebruik (o.a. verbetering fietsaantrekkelijkheid, aanstelling fietsambassadeurs, opstart fietspromotiecampagnes).
- Uitbreiding laadinfrastructuur elektrisch rijden en rijden op alternatieve brandstoffen.
- Vergroening mobiliteits/wagenpark gemeente Ede.
- Uitbreiding pilot duurzaam fietspad.

Energiebesparing in de (bestaande) bouw

- Wijk aanpak energiebesparing (bestaande o.a. uit de uitvoering van de nieuwe regeling duurzaamheidslening, de ontwikkeling van een energieloket, deelname aan het project energetisch renoveren, buurtaanpak HOOM, pilotwoningen) zodanig dat 1,5% energiebesparing gemiddeld per jaar wordt gehaald.
- Uitgewerkt plan van aanpak voor verduurzaming gemeentelijk vastgoed + realiseren van energiebesparingsmaatregelen zodanig dat een sprong wordt gemaakt in de energielabels voor gemeentelijke gebouwen.
- Aanjaging verduurzaming nieuwbouw Kazerneterreinen.
- Stimulering oprichting Energieplatform bedrijven.

Meer waarde uit afval

- Deelname aan afval-pilots (o.a. Columbussysteem) ¹
- Plaatsing extra inzamelingsbakken elektrische apparaten
- Deelname aan de Foodbattle (i.s.m. programma Food)
- Deelname Ede-schoon

Communicatie

- Start oprichting van actieve netwerken
- Inbedding Informatie en kennisdeling in gemeentelijke kanalen, waaronder website
- Beschikbaar stelling van communicatietools aan duurzame partners en – organisaties
- Opgezet platform/netwerk als verbindend communicatiemiddel
- Deelname aan klimaatstraatfeest
- Organisatie van/ participatie in andere evenementen
- Organisatie ludieke acties

---

¹ **Columbussysteem:** een nieuw inzamelconcept voor huishoudelijk afval: bewoners brengen een zelflossende, "minicontainer" op ieder gewenst moment naar een aangepaste ondergrondse container. Toepassing van dit systeem moet leiden tot een hoger scheidingspercentage van afval, lagere inzamelkosten door minder logistieke bewegingen en CO2-reductie bij inzameling. Een praktijkproef in de wijk Kernhem in Ede moet de haalbaarheid van het systeem aantonen om een verdere uitrol buiten en mogelijk binnen de gemeente Ede te realiseren.

Innovaties

- Verkenning mogelijkheden en stimuleren samenwerking op het gebied van duurzame innovaties

Welk budget is nodig?

Tabel 3

Duurzaamheid

Prestatie	2016	bedragen x € 1	
		+ Extra voor 2 ^e helft 2016	Al bekend 2017
T.b.v. het doel: 20% hernieuwbare energie in 2020	€ 195.000	€ 5.000	€ 95.000
Te besteden aan:			
- Uitrol warmtenet/onderzoek biomassa / verwarmd fietspad*			
- Maatregelen stimuleren plaatsen zonnepanelen			
- Haalbaarheidsonderzoek windturbines			
- Routekaart en platform energie-neutraliteit			
T.b.v. het doel: energiebesparing in de (bestaande) bouw: daling van het verbruik van energie: gem. 1,5% energiebesparing per jaar	€ 115.000	€ 145.000	€ 140.000
Te besteden aan:			
- Wijkpak energiebesparing			
- Energiebesparingsmaatregelen gemeentelijk vastgoed			
- Uitvoering subsidieregeling woningisolatie			
- Stimuleren bedrijven LED-verlichting			
- Uitvoering EU-richtlijn – beoordeling milieuaudits grote bedrijven			
T.b.v. het doel: toename van het fietsgebruik en afname van de CO2 uitstoot in het verkeer	€ 105.000	€ 215.000*	€ 105.000
Te besteden aan:			
- Stimuleren maatregelen fietsgebruik			
- Uitbreiding laadinfrastructuur (bijdrage)			
- Pilot duurzaam fietspad*			
- Fietsen (Sunrider) aanschaf 10 stuks (= € 75.000)**			
- Vergroening mobiliteits/wagenpark gemeente Ede***			
T.b.v. doel: Meer waarde uit afval: Minder afval en meer hergebruik: van 220 naar 100 kilo hh restafval per inwoner per jaar	€ 5.000	€ 0	€ 0
Te besteden aan:			
- Deelname Foodbattle (voedselverspilling)			
Algemene organisatie	€ 80.000	€ 65.000	€ 135.000
Te besteden aan:			
- Communicatie			
- Innovatie			
- Interne organisatie			
Totaal	€ 500.000	€ 430.000	€ 475.000
<i>Dekking:</i>			
<i>Investeringsfonds</i>	€ 305.000	€ 430.000	€ 370.000
<i>Windmolens BTA12</i>	€ 140.000		€ 90.000
<i>MVO budget</i>	€ 55.000		
<i>Waarvan capaciteit</i>	€ 215.000	€ 0 (0)	€ 225.000
	(43%)		(47%)

* gegeven recente besluitvorming over verwarmd fietspad opgehoogd met € 115.000, kapitaallasten te dekken vanuit een in te stellen egaliseringsreserve Verkeersveiligheid

** momenteel wordt nog gezocht naar mogelijke andere financieringsbronnen (in- en extern)

*** dekking niet uit investeringsfonds

In het kader van de 2^e tranche is budget nodig voor de volgende – voor een deel - nieuwe projecten:

- Uitbreiding pilot duurzaam fietspad
- Duurzaamheid nieuwbouwlocaties (wonen)
- (vervolg)onderzoek klimaatplantsoen (bij positieve uitkomst quickscan), met als doel de teelt van houtige biomassa voor de warmtecentrale(s) van MPD.
- (vervolg)onderzoek biomassa uit landschap, met als doel het (doen) realiseren van een opslagfaciliteit in Ede voor de opslag van hout uit landschapsbeheer, ten behoeve van een duurzame verwerking van deze biomassa (decentraal in houtkachels en/of centraal in de centrale(s) van MPD.
- Stimuleren LED-verlichting bij bedrijven (via het gratis beschikbaar stellen van LED-scans voor nader te bepalen branches, waarbij ook gemeentelijke panden worden betrokken).

- Subsidieregeling woningisolatie; budget is nodig om bij de provincie nieuw subsidiebudget voor 2016 te kunnen aanvragen
- Bij alle projecten, waarbij de gemeente de regie heeft zal de gemeente bij de selectie van marktpartijen duurzaamheid als een van de selectiecriteria hanteren, om zo de markt te verleiden tot duurzaamheid. Dit overeenkomstig de methode, die ook in het project Kazerneterreinen wordt toegepast.

2.3. Speerpunt Food

Dit speerpunt heeft de volgende ambities:

1. Het versterken van de economische kracht van Ede: concurrentiekracht met andere steden en regio's en aantrekkingskracht voor bedrijven en kennisinstellingen, studenten, bezoekers (zakelijk en toeristisch) en (toekomstige) inwoners.
2. Het versterken van de sociaal-maatschappelijke kracht van Ede: het bevorderen van ontmoeten en verbinden, het versterken van de band tussen stad en buitengebied en het faciliteren en stimuleren van bewustwording van gezond en duurzaam voedsel.

Met deze ambities dragen wij bij aan de volgende maatschappelijke effecten, die elkaar versterken.

Economisch: De groei van de Food-sector in Ede is toegenomen en deze groei is sneller dan in de rest van Nederland. Deze groei en clustervorming draagt bij aan de welvaart en het welzijn van de Edese inwoners.

Sociaal-maatschappelijk: De Edese identiteit is bij de inwoners van de gemeente Ede versterkt door Food. De Edese inwoner is trots op Ede en de band met Food en voelt zich ambassadeur ervan. Inwoners van Ede en specifiek jongeren, ouderen en mensen met een kleinere beurs weten wat gezond en duurzaam voedsel is, waar het vandaan komt en weten zelf keuzes te maken die hierbij passen. Dit is zichtbaar doordat inwoners van Ede vaker kiezen voor duurzaam en gezond voedsel.

Wat willen we bereiken?

Vertaald naar het speerpunt food betekent dit dat:

- Bestaande foodbedrijven zich kunnen doorontwikkelen en elkaar beter weten te vinden en er een diverser aanbod en een grotere beschikbaarheid is van regionale producten.
- Food meer zichtbaar is in het centrum van Ede (aantrekkelijker vestigingsklimaat).
- Ede in regio FoodValley-verband zich profileert als (inter)nationale Foodstad en in nationaal verband meer bekend staat als gemeente die concrete uitvoering geeft aan voedselbeleid.
- De Edese profilering op food-gebied, in samenhang met en vanuit andere speerpunten, bij Edese inwoners en bezoekers zichtbaar is en er een meerjarenplanning ligt voor zowel zakelijke als niet zakelijke foodevenementen.
- Het aantal stadslandbouwinitiatieven toeneemt.
- Meer Edese basisscholen deelnemen aan projecten gericht op schooltuinen en voedseleducatieprojecten op het gebied van Food.
- Er meer kennis is bij inwoners over de relatie tussen Food, gezondheid en duurzaamheid en dat food de bestaande wijkaanpakken en de sociale cohesie in de wijken versterkt (specifiek overgewicht bij jeugd) en dat het aantal gezonde sportkantines toeneemt.
- Er meer uitwisseling van food-kennis en innovatieve ideeën plaatsvindt tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

Wat gaan we doen?

Economisch

Doel: Doorontwikkeling foodbedrijven

- Actief netwerk van bestaande regionale Food-bedrijven, samen met de speerpunten *Buitengebied, WFC, KennisAs en Economie*.
- Plan van aanpak gereed voor realisatie van toename afzet en verkrijgbaarheid van regionale producten, in samenwerking met het speerpunt Buitengebied: procesmanagement korte voedselketens ten behoeve van POP 3 subsidie. Regionale samenwerking in ontwikkeling verdienmodellen regionale voedselproductie; business tot business-missies; gerichte keteninterventie.
- Inhoudelijke bijdrage van speerpunt Food aan speerpunt Levendig Centrum, specifiek Smaakstraat en stadspark.
- Inbreng in speerpunt Buitengebied met betrekking tot primaire Agrofoodbedrijven en regionale producten.

Doel: Profilering Ede Foodstad

- Zo mogelijk handelsmissie in samenwerking met het speerpunt *Economie* en in lijn met de nationale en internationale representatie van Food opgenomen bij het doel '*Profilering van de Food-regio als (inter)nationale Foodstad*'.
- Meerjarenplan zakelijke Food-evenementen en een zakelijke Food-evenement (Food unplugged) gerealiseerd dan wel naar Ede gehaald, samen met Citymarketing.
- Regionale FoodValleymonitor: realisatie fase twee innovatiemonitor; crossovers, focus innovatie en onderwijs. Hiermee ontstaat inzicht in de concurrentiepositie en ontwikkeling van Ede als Foodstad in de Regio FoodValley.
- Corporate verhaal van Ede voor werkbezoeken, presentaties en pitches nationaal (waaronder bestuurlijk) als Europees, in samenwerking met de speerpunten KennisAs en WFC en doorvertaling in producten van integraal Verhaal van Ede ten behoeve van bestuurlijke representatie en beleidslobby.
- Samen met het speerpunt Veluwe Poort is op inhoud bijgedragen aan het Smaakpark en zijn andere initiatieven op de kazerneterreinen aangejaagd. Draagt bij aan uitwisseling van food-kennis en -ideeën en profilering WFC; de eerste fase is gereed.
- Ede participeert in diverse (inter)nationale bestuurlijke danwel ambtelijke samenwerkingsverbanden gerelateerd aan voedsel, waaronder Green Deal, City Deal, Hoofdstad van de Smaak en Partnership Alliantie Voeding.

Sociaal-maatschappelijk

Doel: bekendheid Ede en Food bij inwoners/toeristen

- Onderzoek uitgezet ten behoeve van het verkrijgen van inzicht in de educatieve componenten voor agrarische bedrijven.
- Algemeen en communicatie: vierde keer 'Wat Food voor Ede doet', informatiebijeenkomsten gemeenteraad, stakeholders; Foodthema-avonden en 'college-tour' voor inwoners; communicatiemiddelen.

Doel: zichtbaarheid Ede in Regio FoodValley verband

- Ontwikkeling en start van een meerjarenprogramma (tot 2020) voor evenementen gericht op brede doelgroep inwoners in samenwerking met het speerpunt Levendig Centrum en speerpunt Citymarketing.
- Uitvoeringsprogramma regionale voedselvisie: Enkele Edese foodprojecten zijn regionaal opgeschaald.

Doel: meer voedsel educatieprojecten op basisscholen

- Een compleet doorlopend voedsel educatie-aanbod voor basisscholen is ontwikkeld in samenwerking met relevante *beleidsafdelingen*, *Wijkbeheer* en gemeente Wageningen en een pilotproject voedsel educatie en schooltuinen is afgerond. Schooltuinen en educatieprojecten: Fase twee van voedsel educatie is gestart: toegenomen aantal basisscholen en huidige deelnemers aan pilot begeleid en ingezet als icoon/voorbeelden voor doelgroep. Uitbouw project met boerderijeducatie in en met het buitengebied en smaaklessen.

Doel: bekendheid en gedragsverandering bij inwoners

- Geïnteresseerde inwoners zijn op de hoogte van beschikbare openbaar groen locaties en de bijbehorende mogelijkheden voor stadslandbouw.
- Verschillende doelgroepen en bijbehorende plannen van aanpak voor minder sterke toename overgewicht zijn in kaart gebracht.
- Plan van aanpak relatie Food, gezondheid en duurzaamheid gereed: Strategisch partnership met Voedingsalliantie gesloten en bijbehorend uitvoeringsprogramma afgestemd op realisatie doelstellingen Food gemeente Ede. Projectrealisatie: Gezond ouder worden (pilot met doelgroep ouderen op wijkniveau) Obesitas kinderen (idem). Is integraal opgepakt met de wijkteams en wijkagenda's.
- Opstellen plannen van aanpak verminderen overgewicht: Meer 'gezonde sportkantines'
- Afname van het % voedsel dat door huishoudens wordt weggegooid in samenwerking met het speerpunt Duurzaamheid.
- Bedrijfsrestaurant: Meer regionale en gezonde producten zijn beter beschikbaar en hierover is actief gecommuniceerd.

Doel: kennisuitwisseling

- De Foodfloor (uitwisseling food-kennis en ideeën) is (financieel) ondersteund.
- (Digitaal) platform ter bevordering van ontmoetingen rondom maaltijden, gekoppeld aan voorlichting, is gerealiseerd.

- Onderzoek voedselbeleid: Eerste fase wetenschappelijk onderzoek Edese voedselbeleid (WUR, EZ, Prov. GLD, Ede) levert beeld op van kwalitatieve beleidsontwikkeling van Ede als foodstad en heeft in nationaal/ gemeentelijk verband bijgedragen aan de profilering van Ede.
- Mede invulling en uitvoering geven aan werkprogramma Regionale Voedselvisie.
- Collega's zijn geïnformeerd over het programma Food en de raakvlakken met lopend beleid en andere speerpunten, en dit heeft geleid tot integrale uitvoering van de ambities van Ede.

Welk budget is nodig?

Tabel 4

Food

Prestatie	2016	bedragen x € 1	
		+ Extra voor 2° helft 2016	Al bekend 2017
t.b.v. het doel: doorontwikkeling bestaande foodbedrijven	€ 60.000	€ 25.000	€ 25.000
Te besteden aan:			
- Ontwikkeld en actief netwerk bestaande foodbedrijven			
- Diverser aanbod van regionale producten breder beschikbaar op publieke plekken (verdienmodellen korte voedselketens)			
T.b.v. het doel: profilering van de Foodregio als (inter) nationale foodstad	€ 55.000	€ 40.000	€ 15.000
Te besteden aan:			
- Meerjarenplan zakelijke foodevenementen			
- Integraal verhaal van Ede, beleidslobby en representatie (inter)nationaal			
- Regionale FoodValley monitor			
- Onderzoek voedselbeleid			
T.b.v. doel: toename bekendheid Ede en Food bij inwoners en toeristen	€ 20.000	€ 5.000	
Te besteden aan:			
- Deelname Foodbattle (voedselverspilling)			
- Onderzoek educatief programma agrarische bedrijven			
- Stimuleren en faciliteren stadslandbouwinitiatieven			
T.b.v. doel: Ede is zichtbaar in Regio Food Valley verband als toonaangevende foodstad	€ 20.000	€ 10.000	€ 5.000
Te besteden aan:			
- Ontwikkeling en start meerjarig evenementenprogramma			
- Uitvoeringsprogramma regionale voedselvisie			
- Bedrijfsrestaurant bestuurscentrum			
T.b.v. het doel: voedselprojecten op basisscholen	€ 35.000		€ 30.000
Te besteden aan:			
- Schooltuinen, smaaklessen en voedselprojecten op het gebied van Food			
T.b.v. het doel: bekendheid met en gedragsverandering rond Food bij inwoners	€ 45.000	€ 20.000	€ 20.000
Te besteden aan:			
- Plan van aanpak relatie Food, gezondheid en duurzaamheid			
- Strategisch partnership met voedingsalliantie			
- Uitrol wijkaanpak food			
- Plan van aanpak verminderen overgewicht			
T.b.v. het doel: kennisuitwisseling tussen maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en inwoners	€ 40.000	€ 7.500	€ 25.000
Te besteden aan:			
- Foodfloor			
- Digitaal platform ontmoetingen maaltijden en voorlichting			
- Smaakpark (showcase)			
Algemene organisatie	€ 240.000	€ 60.000	€ 250.000
Te besteden aan:			
- Communicatie			
- Interne organisatie (capaciteit)			
- Financiële programmasturing			
Totaal	€ 515.000	€ 167.500	€ 370.00
Waarvan capaciteit	€ 215.000 (42%)	€ 30.000 (18%)	€ 230.000 (62%)

Toelichting bij Algemene organisatie

- Capaciteit: indicatief bedrag tot medio 2017 voor inzet strategisch communicatieadviseur t.b.v. thematische doorvertaling Food in beleid en (thema- en gebieds-) programma's.

- Beoogd bedrag voor capaciteit is voorzien om te voldoen aan de behoefte van een stimulerende/verbindende rol van de gemeente, zowel in en t.b.v. andere programma's als met externe stakeholders.
- Financiële programmasturing: Integrale realisatie van ambities van Ede (samen met de speerpuntprogramma's KennisAs, Levendig Centrum en Duurzaamheid).

2.4. Speerpunt KennisAs

De KennisAs is het gebied tussen Ede en Wageningen, waar nu al onderwijs- en kennisinstellingen, de Wageningen UR en bedrijven zijn gehuisvest. Een gebied met een uniek karakter en met kansen voor verdere ontwikkeling. Het beoogde maatschappelijk effect is een aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid en daarmee een stevige sociaal economische structuur.

Wat willen we bereiken?

Het programma KennisAs Ede-Wageningen beoogt het **creëren en versterken van een (inter)nationaal vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van Agrofood**. Deze economische clustering in het gebied Ede en Wageningen biedt ruimte voor innovatie, versterkt de lokale en regionale werkgelegenheid en draagt bij aan een hoogwaardig voorzieningenniveau.

KennisAs is een samenwerking tussen gemeente Ede, Wageningen, Wageningen UR en Provincie Gelderland, waarbij ook andere instellingen en organisaties nauw betrokken worden.

Versterken concurrentiekracht

- Versterken kennispijler met als doel: Voldoende hoogopgeleid personeel voor foodsector door realiseren van HBO-Food in dit gebied en het realiseren van interuniversitaire samenwerking in de vorm van een FoodLab, gekoppeld aan het WFC. E.e.a. in samenwerking met Onderwijs.
- Verkenning en realisering startersfaciliteiten met als doel: Het stimuleren van een innovatie-ecosysteem door de diversiteit van bedrijven te vergroten, vooral gericht op de startups als aanvulling op MKB en grote (Multi)nationals.
- Toerusten acquisitieplatform KennisAs met een praktische toolbox met als doel: De mogelijkheden van het gebied Ede-Wageningen (Kennishart van Regio FoodValley) optimaal presenteren. Daardoor kunnen acquireurs op overtuigende wijze de potenties van het gebied over het voetlicht brengen bij zittende bedrijven en potentiële vestigers.

Versterken innovatie ecosysteem (community)

- Inventarisatie vitale netwerken met als doel: het bevorderen van kennisuitwisseling tussen bedrijven en kennisinstellingen en onderling. Dit wordt verder uitgewerkt in samenwerking met team Economie, programma Food en WFC. En de relevante partijen in Wageningen.
- Kennis voor de stad met als doel: Innovatie te koppelen aan maatschappelijke opgaven in de stad. Het creëert mogelijkheden voor samenwerking met studenten, start ups, en/of andere bedrijven. Gezamenlijk willen Wageningen en Ede gebruik maken van nieuwe ideeën en concepten om specifieke vraagstukken, die spelen op de KennisAs, op te pakken. Met behulp van de stad kan door middel van participatie een idee voor de stad verder uitgewerkt worden.
- Het doel hiervan is ook het bevorderen van de samenwerking met nieuwe partijen en het ontdekken van nieuwe innovatie oplossingen waarmee kosten gereduceerd kunnen gaan worden, duurzaamheid bevordert of processen efficiënter kunnen gaan lopen.
- Wageningen UR; kennishart van de Regio FoodValley' heeft het initiatief genomen tot een verkenning van een onafhankelijke organisatie voor acquisitie, startersfaciliteiten en events. Model hiervoor staat: 'Kennispark Twente'. Draggers voor dit initiatief zijn Wageningen UR, Wageningen, Ede en provincie Gelderland. Stakeholders zijn daarnaast Regio FoodValley, Oost nv, FoodValley.nl, WFC-Development en Business & Science Park in Wageningen.

Versterken ruimtelijke kwaliteit (herkenbaar & zichtbaar)

- Showcases met als doel: Het direct zichtbaar maken van het experimentele en innovatieve karakter van het gebied Ede Wageningen door het realiseren van een aantal zichtbare showcases.
- Uitwerken en toepassen Bouwstenenboek met als doel: Door het toepassen van het Bouwstenenboek in allerlei fysiek projecten in Ede en Wageningen, wordt de herkenbaarheid van het innovatieve kennisintensieve karakter van de KennisAs voor gebruikers, bezoekers etc. concreet zichtbaar.

Wat gaan we doen?

Doel: Versterken concurrentiekracht

- Een verkenners inventariseert in 2016 met kennisinstellingen en Foodbedrijven de mogelijkheden voor extra HBO-Food in dit gebied en doet aanbevelingen voor vervolg
- Wageningen UR heeft initiatief genomen voor verkenning van een interuniversitair FoodLab verbonden met het WFC. Gemeente Ede en provincie participeren in deze ontwikkeling.
- FoodValley.nl en StartLife onderzoekt de haalbaarheid van een Food Incubator (= voorziening voor starters) op het kazerneterrein. Eindrapportage met aanbevelingen wordt medio dit jaar verwacht.
- Voor acquisitiemedewerkers van o.a. Ede, Wageningen, Wageningen UR, WFC en andere stakeholders wordt gericht materiaal ontwikkeld. Met inschakeling van regionale communicatiebureaus.
- Een integraal verhaal waarin Food, KennisAs en WFC en speerpunten met elkaar worden verbonden, ondersteunt de bestuurlijke en beleidslobby richting Den Haag en Europa.

Doel: Versterken innovatie-ecosysteem

- Op basis van een recente inventarisatie van aanwezige netwerken worden deze met elkaar verbonden zodat iedereen dit kan benutten.
- Aanwezige Foodbedrijven worden met elkaar en met kennisinstellingen in verbinding gebracht.
- Wageningen UR geeft een verkenners de opdracht om de haalbaarheid te onderzoeken van een onafhankelijke organisatie onder de werktitel 'Kennispark FoodValley'. Ede, Wageningen en provincie participeren in het formuleren van de opdracht en in een begeleidingsteam.

Doel: Versterken ruimtelijke kwaliteit

- Inzet is om dit jaar twee showcases te realiseren, die innovaties in het gebied duidelijk zichtbaar maken.
- Met gezamenlijke vakdisciplines van Ede en Wageningen (stedenbouw, verkeer, landschap, beheer, ingenieursbureau, R.O.) wordt dit jaar de uitgangspunten van het Bouwstenenboek geconcretiseerd. De eerste toepassing vindt plaats bij de realisatie van de Parklaan. Hiertoe heeft uw raad in de Perspectiefnota 2016-2019 vanaf 2018 middelen toegekend.

Welk budget is nodig?

Tabel 5

KennisAs

Prestatie	2016	bedragen x € 1	
		+ Extra voor 2 ^e helft 2016	Al bekend 2017
t.b.v. het doel: Versterken concurrentiekracht	€ 100.000	€ 8.000	€ 90.000
Te besteden aan:			
- Versterken Kennispiljer (HBO resp. Interuniversitair)			
- Verkenning en realisering startersfaciliteiten			
- Toerusten acquisitie met toolbox			
- Integraal verhaal Ede (i.s.m. FOOD & WFC)			
T.b.v. het doel: Versterken innovatie-ecosysteem (community)	€ 35.000	€ 0	€ 20.000
Te besteden aan:			
- Versterken vitale netwerken			
- Netwerk Foodbedrijven (i.s.m. FOOD)			
- Kennis voor de stad (i.s.m. Wageningen)			
- Verkenning onafhankelijke organisatie (vgl. 'Kennispark Twente')			
T.b.v. het doel: Versterken ruimtelijke kwaliteit	€ 50.000	€ 50.000	€ 145.000
Te besteden aan:			
- Realisering showcases			
- Realisering lichtkunstwerk & bakens			
- Uitwerken en toepassen principes Bouwstenenboek			
Algemene organisatie		€ 67.000	€ 80.000
Te besteden aan:			
- Communicatie			
- Programmasturing & ondersteuning			
Totaal	€ 185.000	€ 125.000	€ 335.000
Waarvan capaciteit	€ 52.000 (28%)	€ 95.000 (76%)	€ 175.000 (53%)

Toelichting

Het programma KennisAs werkt samen met de gemeente Wageningen. Ook daar wordt capaciteit en geld beschikbaar gesteld. Belangrijke partner is provincie Gelderland. Op basis van de voorziene inbreng van Ede en Wageningen samen heeft de provincie in het kader van de Gebiedsopgave Ede-Wageningen/FoodValley voor de periode 2016-2019 in totaal € 1,4 miljoen toegekend voor versterken van vooral de sporen 1 (Versterken concurrentiekracht) en 2 (Community). De komende periode zal hierop op basis van uitgewerkte projecten een beroep gedaan worden. Daarnaast heeft de WUR ook initiatieven genomen, die zij financieel ondersteunt. Recente gesprekken met onze partners (waaronder gemeente Wageningen, Wageningen UR en provincie) in het kader van de integrale gebiedsopgave vereisen een versnelling op de onderdelen concurrentiekracht (positionering, profilering en acquisitie) en ruimtelijke kwaliteit (uitstraling en herkenbaarheid conform Bouwstenenboek).

2.5. Speerpunt Buitengebied

Het beoogde maatschappelijk effect van het programma Buitengebied is economische vitaliteit van het buitengebied. Het streven is een vitaal platteland met ruimte voor bedrijven en respect voor natuur en milieu. Dit draagt bij aan aantrekkelijk vestigingsklimaat, fijn wonen en een stevige sociale structuur.

Wat willen we bereiken?

- Een vitale agrarische sector, met ruimte voor groeiers en maatregelen gericht op vrijkomende agrarische bebouwing.
- Een toekomstbestendige toeristische sector met levensvatbare bedrijven en een goede recreatieve infrastructuur.
- Ruimtelijke kwaliteit met als uitgangspunt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven en tegelijkertijd een goede belevingswaarde voor inwoners en recreanten.
- Duurzame werkgelegenheid.

Wat gaan we doen?

Wij gaan het programma buitengebied en het uitvoeringsprogramma (met o.a. visie op vitale bedrijven, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en recreatie/toerisme) opstellen. Het uitvoeringsprogramma buitengebied bevat een visie op vitale bedrijven, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en recreatie/toerisme. Ruimtelijke kwaliteit vormt een belangrijk uitgangspunt voor de ontwikkelingen in het buitengebied, daarom wordt hiervoor een handreiking opgesteld.

De menukaart wordt opgesteld en geïmplementeerd. Er komt nieuw regionaal functiewisselingsbeleid gericht op het vrijkomen van 650.000 – 1.000.000 m² zodanig dat helderheid ontstaat over de vestiging en mogelijkheden qua soort en omvang van niet agrarische bedrijven in het buitengebied.

De vitaliteit van de bedrijven in het buitengebied is van invloed op de ontwikkelmogelijkheden van de verschillende functies. Om een goed beeld te krijgen wordt gestart met de inventarisatie van de vitaliteit van de bedrijven. Dit project zal doorgezet worden in 2017. Aan de hand van de inventarisatie kan vervolgens worden beoordeeld wat de ontwikkelscenario's zijn in het buitengebied: met hoeveel vrijkomende agrarische bebouwing moeten we rekening houden, hoeveel bedrijven zijn er die een niet-agrarische tak op het perceel huisvesten, maar ook of en welke achterstanden er zijn ontstaan in het kader van (milieu)toezicht en handhaving

We gaan actief deelnemen aan de gebiedsopgave Veluwe (door provincie benoemd tot een van de zes gebiedsopgaven van Gelderland). Dit richt zich op vitale vakantieparken, excellente routestructuren en robuuste marketing (in afstemming met citymarketing). Het beleid vitale vakantieparken wordt vastgesteld.

Het onderzoek levensvatbaarheid van ca. 70 Edese recreatiebedrijven wordt voortgezet en voor 3 parken worden in 2016 ontwikkelplannen gemaakt. Naar verwachting krijgt dit in 2017 vervolg. Via accountmanagement stimuleren wij o.a. de uitvoering van hierbij passende product vernieuwing. We onderzoeken hoe de toeristische routestructuren kunnen worden geoptimaliseerd en brengen dit in uitvoering.

Welk budget is nodig?

Tabel 6

Buitengebied

Prestatie	2016	+ Extra voor 2 ^e helft 2016	bedragen x € 1 Al bekend 2017
T.b.v. de doelen: vitale agrarische sector + werkgelegenheid + ruimtelijke kwaliteit	€ 50.000	€ 222.000	€ 241.000
Te besteden aan o.a.:			
uitvoeringsprogramma buitengebied:			
- Opstellen handreiking ruimtelijke kwaliteit			
- opstellen en implementeren menukaart			
- afstemmen nieuw regionaal functiewisselingsbeleid			
- inventarisatie vitaliteit bedrijven t.b.v. ontwikkelscenario's			
T.b.v. het doel: toekomstbestendige toeristische sector	€ 200.000	€ 41.000	€ 137.000
Te besteden aan o.a.:			
- Ontwikkelplannen voor 3 parken als vervolg op Vitale vakantieparken,			
- Optimalisatie toeristische routestructuren,			
- Accountmanagement: gastheerschap Ede borgen,			
- Participatie in gebiedsopgave Veluwe,			
- Borgen toerisme in visie en beleid			
Totaal	€ 250.000	€ 263.000	€ 378.000
Waarvan capaciteit	€ 87.500 (35%)	€ 89.400 (34%)	€ 102.000 (27%)

2.6. Speerpunt Levendig centrum

Het beoogde maatschappelijk effect van het speerpunt Levendig centrum is een levendige stad, waar het prettig wonen is en met een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat. Dit heeft ook een positief effect op de werkgelegenheid. In juni 2015 is bij de vaststelling van het Plan van Aanpak Levendig Centrum besloten dat "Ede Centrum (weer) de plek moet worden waar de Edenaar graag en met trots werkt, winkelt, woont of uitgaat en de niet-Edenaar een bestemming vindt voor een dagje uit. Op korte termijn krijgt het centrum een aantal snelle ingrepen (quick wins). Een op maat gesneden programma van maatregelen van uiteenlopende aard brengt een ommekeer teweeg in de terugloop van het aantal bezoekers en het gebrek aan aantrekkelijkheid en levendigheid. Op lange termijn gaan we een stabiele situatie creëren voor bezoekers, ondernemers, eigenaren, bewoners en andere belanghebbenden zodat Ede over een aantrekkelijk, levendig en levensvatbaar centrum beschikt.

Wat willen we bereiken?

- Het behouden en versterken van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum.
- Aantoonbare verbeteringen op het gebied van de voornaamste knelpunten in Ede Centrum: leegstand, bezoekersaantallen, negatieve reputatie, last van regeldruk en lage belevingswaarde.
- Het verbeteren van samenwerking en afspraken tussen partijen en binnen organisaties met betrekking tot het centrum.
- Het formuleren van de Visie Ede Centrum 2025, op basis van de input vanuit de serie verdiepingssessies.

Wat gaan we doen?

Behoud en versterking van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum is het voornaamste doel. Edenaren moeten weer gaan geloven in Ede Centrum, het centrum aantrekkelijker vinden en het centrum vaker bezoeken. Hierdoor gaan ze positiever over het centrum denken en ontstaat er een positieve spiraal. Naar mening van het team levendig centrum is dit de enige weg om uit de negatieve spiraal van nu: veel leegstand, minder bezoekers, minder positieve stemming, negatieve berichten, te komen. Het doel wordt vooral nagestreefd door Edenaren actief bij het levendig centrum te betrekken, door onderscheidende evenementen te organiseren en regelmatig (positief) te berichten over activiteiten en projecten in het centrum.

Het doel aantoonbare verbetering ten aanzien van knelpunten wordt nagestreefd door implementatie van zichtbare en voelbare projecten, vaak in de fysieke ruimte. Het verblijfsklimaat in het centrum wordt hierdoor concreet leefbaarder, levendiger en aantrekkelijker. De uit te voeren

maatregelen moeten de verbinding tussen Ede-Centrum met de Edese thema's Food en Veluwe versterken.

Verbetering van samenwerking is een doel op zich want de doelen voor het centrum kunnen niet alleen door inspanningen vanuit de gemeente worden gehaald. Doelen, strategie en aanpak moeten worden gedeeld met de belanghebbenden in het centrum. De samenwerking tussen en binnen partijen laat nog veel te wensen over; verbetering van de samenwerking is daarom een doel op zich van het programma.

Formuleren en uitwerken Visie Ede Centrum. Het programma Levendig Centrum bestaat uit een mix van projecten en activiteiten met verschillende inhoud, focus en looptijd. Al deze onderdelen moeten echter passen in een lange termijn ontwikkelingsvisie: Ede Centrum moet geleidelijk, maar uiteindelijk drastisch veranderen om ook in de toekomst te overleven.

De volgende resultaten worden bereikt in nauwe samenwerking met ondernemers, eigenaren, bewoners:

- Bijeenkomsten klankbordgroep t.b.v. creëren van draagvlak bij bewoners en ondernemers.
- Maandelijks aanjaagteam met alle betrokken partijen in het centrum ten behoeve van informatie-uitwisseling, bewustzijn en kennis van activiteiten van andere partijen.
- Stimulering en verbetering ondernemerschap o.a. door "training en coaching. ondernemers", "Katapult" en een nieuw project "jong ondernemerschap".
- Verbetering samenwerking tussen ondernemers o.a. door invoering straatverenigingen t.b.v. organisatie van evenementen en promotie van de eigen straat/plein.
- Opstellen Perspectief Ede Centrum 2025 (co-creatie), vooral door organisatie van verdiepingssessies.
- Pilot verlichte regeldruk, waardoor inzicht ontstaat in functioneren van mogelijk gewenste nieuwe regelgeving die meer ruimte voor ondernemers.
- (Verdere) uitleg Wifi netwerk in centrum.
- Inventarisatie en eventuele herstructurering fietstoegankelijkheid in centrum.
- Onderzoek naar herijking parkeersysteem en invoering loyaliteitssysteem parkeren.
- Onderzoek naar beperking van autotoegankelijkheid in het voetgangersgebied.
- Herontwikkeling Doelenstraat - Straatje van de Smaak, een sterke trekker voor Ede Centrum.
- Herinrichting Marktplaats - in een interactief proces met inwoners van Ede en belanghebbenden in het centrum wordt gewerkt aan de herinrichting van het Marktplaats (zie paragraaf 3.6).
- Planvorming Herinrichting Museumplein-Nieuwe Stationsstraat-Kolensteeg (uitvoering 2017).
- Kunstfestival in Ede Centrum "Art en Food".
- Organisatie 8 straatmuziekdagen.
- Statues by Night.
- Jaarlijks terugkerende evenementen (in afstemming met citymarketing).
- Instellen gevelverbeteringsfonds.
- Onderzoek en implementatie maatregelen parkeersysteem en tarifiering.
- Onderzoek en implementatie maatregelen voor verbetering afvalinzamelingsstelsel.
- 'Mini WFC'.
- Enquête inwonerspanel.
- Opstellen "Het verhaal van Ede Centrum".
- Ontwikkelen nieuw bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en juridisch instrumentarium gericht op krimp (van detailhandel).

Welk budget is nodig?

Tabel 7

Levendig centrum

Prestatie	bedragen x € 1		
	2016	+ extra voor 2 ^e helft 2016	Al bekend 2017
T.b.v. het doel: behoud en versterking van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum.	€ 28.000	€ 122.000	€ 40.000
Te besteden aan:			
- Ideeën uitvraag en prijsvraag en herinrichting Markt			
- Diverse evenementen (o.a. Koningsdag, Giro, Popup festival, muziekdagen, Zomerbries, Heideweek Culinair, Statues, Festival Art & Food, IJsbaan.)			
- 5 x per jaar Special Ede Centrum in Ede Stad			
- I.s.m. partijen project Ede Centrum Smart: digitaal portal en logistieke projecten.			

<p>T.b.v. het doel: aantoonbare verbetering t.a.v. voornaamste knelpunten in Ede Centrum: leegstand, bezoekersaantallen, negatieve reputatie, last van regeldruk en lage belevingswaarde.</p> <p>Te besteden aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Herinrichting Doelenplein - Herinrichting Marktplein (zie paragraaf 3.6) - Planvorming en realisatie Straatje van de Smaak (Doelenstraat) - Instellen gevelverbeteringsfonds - Implementatie pilot "Verlichte regeldruk" - Onderzoek en implementatie maatregelen t.b.v. <ul style="list-style-type: none"> o terugdringen autoverkeer in Ede Centrum o verbeteren fietsbereikbaarheid en fietsparkeren o parkeersysteem en tarifiering o verbetering afvalinzamelingsstelsel - Planvorming herinrichting Museumplein - 'Mini WFC' 	€ 45.000	€ 230.000	€ 80.000
<p>T.b.v. het doel: verbeteren van samenwerking en afspraken tussen partijen en binnen organisaties met betrekking tot het centrum.</p> <p>Te besteden aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plan en realisatie voor ontmoetingsruimte / stadskamer met expositieruimte - Onderzoek naar wijziging systeem reclamebelasting - Ondersteuning opzetten straatverenigingen - Opzetten en deels verbeteren systeem voor aantrekken startende ondernemers - Gezamenlijke projectorganisatie met SBE (acquisitie, beheer, strategie) - Ondersteuning particuliere initiatieven 	€ 25.000	€ 65.000	€ 30.000
<p>T.b.v. doel: formuleren en uitwerken van de Visie Ede Centrum 2025, op basis van de input vanuit de serie verdiepingssessies.</p> <p>Te besteden aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enquête inwonerspanel - Opstellen "Het verhaal van Ede Centrum" - Ontwikkelen nieuw bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en juridisch instrumentarium gericht op krimp (van detailhandel) 	€ 22.000	€ 58.000	€ 40.000
<p>Algemene organisatie</p> <p>Te besteden aan: communicatie, interne organisatie</p>	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000
Totaal	€ 190.000	€ 545.000	€ 260.000
Waarvan capaciteit	€ 110.000 (58%)	€ 120.000 (22%)	€ 105.000 (40%)

2.7. Speerpunt Vervolg mEdemaken

Met dit speerpunt beogen we vooral de door de Raad bij de perspectiefnota vastgestelde bezuinigingen te realiseren. We creëren echter ook ruimte voor het ondersteunen en stimuleren van initiatieven in de samenleving en het verder ontwikkelen van de ambtelijke organisatie en manier van werken gericht op de veranderende verhouding en rolinvulling tussen gemeente en samenleving.

Wat willen we bereiken?

In 2019 willen wij een bedrag van € 4.510.000 aan bezuinigingen realiseren, volgens het gedachtegoed van mEdemaken. Dit wordt gefaseerd uitgevoerd: van een bezuiniging van € 1.530.000 in 2016 naar een bezuiniging van € 4.510.000 in 2019.

Wat gaan we doen?

Met de Perspectiefnota 2016-2019 heeft de Raad vastgesteld welke bezuinigingsvoorstellen uit mEdemaken en de voorbereiding op de kerntakendiscussie doorgang vinden. De bezuinigingen landen vooral in de beleidsterreinen: beheer van de openbare ruimte, leerlingenvervoer, sportaccommodaties, buurthuizen & activiteiten, cultuur, dienstverlening en parkeren. Een deel van de bezuinigingen is vrij eenvoudig te realiseren. Voor een deel geldt dat extra capaciteit, communicatie, kennis of expertise nodig is in de implementatiefase. Deze interventies zijn vooral gericht op het versterken van de veranderende rolinvulling tussen gemeente en samenleving. Hiertoe is, naast eerder genoemde interventies, begin 2016 een klankbordgroep gevormd, bestaande uit deelnemers uit het eerdere proces mEdemaken.

In het najaar van 2016 stopt de opdracht voor het kernteam. De gedachte is dat de maatregelen t/m 2019 van voldoende input zijn voorzien om door de lijn zelf te worden gerealiseerd. Ieder kwartaal rapporteert het kernteam over de maatregelen en de wijze waarop deze maatregelen worden uitgevoerd. Het kernteam faciliteert zodanig dat realisatie mogelijk wordt. Dit kan betekenen extra inzet van communicatie dan wel inhuur van externe expertise.

Welk budget is nodig?

Tabel 8

Vervolg mEdemaken

Prestatie	bedragen x € 1		
	2016	+ Extra voor 2 ^e helft 2016	Al bekend 2017
T.b.v. het doel € 1.530.000 aan bezuinigingen te realiseren	€ 75.000	€ 5.000	
T.b.v. het doel € 4.510.000 aan bezuinigingen te realiseren			€ 40.000
Waarvan capaciteit	100%	100%	100%

2.8. Speerpunt Citymarketing

Citymarketing is belangrijk om Ede 'op de kaart te zetten'. Citymarketing is een krachtig instrument dat gekoppeld is en zal moeten blijven aan de Edese speerpunten. Het is daarbij zaak om gerichte acties te doen naar verschillende doelgroepen, passend en in afstemming met de andere speerpunten. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de brede aanpak in doelgroepen: Bewoners, Bedrijven, Bezoekers en Bollebozen (studenten). Citymarketing werkt in 2016 aan een nieuwe koers. Tijdens deze koersbepaling formuleren we samen met externe en interne partners een onze gezamenlijke focus en positionering. Ook gaan we de Citymarketing meer borgen en richten een passende citymarketingorganisatie in waarbij we kunnen rekenen op draagvlak, commitment en cofinanciering van externe partners. Daarnaast zal Citymarketing – naast het reguliere programma dat voortborduurde op de afgelopen jaren – extra inzetten op de doorontwikkeling van De Smaak van Van Gogh en de realisatie van een brede Citymarketing webportal.

De vrijetijdseconomie vormt een belangrijk onderdeel van de economie op de Veluwe. Het streven naar economische groei binnen recreatie en toerisme zorgt voor meer bestedingen en werkgelegenheid. Hierdoor ontstaat een kwalitatief goed verblijfsklimaat. Een klimaat dat uitnodigt om te bezoeken, in te wonen en in te werken.

Wat willen we bereiken?

- Dat Ede herkend wordt als innovatieve topregio voor Foodgerelateerde bedrijven en als duurzame gemeente waarin een veelheid aan culturele, culinaire en natuurgerelateerde events plaatsvinden.
- Ede op een wijze onder de aandacht brengen van (toekomstige) inwoners, bedrijven, (kennis)instellingen en toeristen dat deze partijen zich ook daadwerkelijk binden aan Ede, door Ede te bezoeken dan wel zich in Ede te vestigen.
- De komende jaren Smaak van Van Gogh doorontwikkelen als label van vrije tijd en Food actief.
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat, zodanig dat Ede veel bezoekers kent en (Food)bedrijven zich aan Ede binden.

Wat gaan we doen?

We gaan een heldere koers opstellen voor citymarketing zodat alle marketingactiviteiten hierop voortbouwen. In afstemming met Veluwemarketing maken wij een plan voor vrijetijdsmarketing. We bouwen de organisatie die nodig is op met externe partners. Samen met programma's Food en Buitengebied acquireren, faciliteren en organiseren we Food-congressen & events. Dit doen wij samen met het congresbureau van Visit Veluwe en RBT KAN, gericht op zogeheten MICE/market (meetings, incentives, congressen, events). We gaan de concepten Smaak van Van Gogh doorontwikkelen. Met programma Food ontwikkelen en stimuleren wij culinair toerisme en jagen wij de beschikbaarheid van streekproducten aan. Dit label verankeren we in een vrijetijdsmarketingorganisatie verbonden met ondernemers en kennisinstellingen. Wij organiseren diverse citymarketing-events gericht op Food, cultuur, toerisme en levendig centrum.

Welk budget is nodig?

Tabel 9

Citymarketing

Prestatie	bedragen x € 1		
	2016	+ Extra voor 2 ^e helft 2016	Al bekend 2017
T.b.v. het doel: Ede staat bekend als innovatieve Food-regio		€ 100.000	
Te besteden aan:			
koersbepaling en inrichting Citymarketing:			
- Creëren focus en draagvlak d.m.v. externe en interne gesprekken en workshops			
- Realisatie huisstijl en merkkader			
- Het opstellen van een Strategisch marketingplan			
- Het inrichten van een passende organisatievorm in afstemming met de huidige stadswinkel			
T.b.v. het doel: Inwoners, bezoekers en bedrijven binden zich aan Ede		€ 70.000	€ 20.000
Te besteden aan:			
- Het ontwikkelen van een brede citymarketing webportal gebaseerd op de koersbepaling			
T.b.v. het doel: doorontwikkeling Smaak van Van Gogh	€ 50.000	€ 61.700	
Te besteden aan:			
- Aanpassen huisstijl en PR middelen inzetten			
- Ontwikkelen van concept Culinair toerisme			
- De foodproductlijn Van Gogh doorontwikkelen			
- Foodevenementen ontwikkelen			
T.b.v. het doel: aantrekkelijk vestigingsklimaat	€ 50.000	€ 20.000	
Te besteden aan:			
- Het actualiseren van het evenementenbeleid			
- Het inrichten van het evenementenloket			
- Onderzoek toeristische identiteit voor het strategisch marketingplan			
- De strategische denktank toerisme			
Totaal	€ 100.000	€ 251.700	€ 20.000
Waarvan capaciteit	€ 47.000 (47%)	€ 160.000 (63%)	€ 5.000 (25%)

Toelichting

Een belangrijk deel van de aanvraag is gericht op de koersbepaling van citymarketing. Vanuit het koersbepalingstraject is voorzien dat er eind 2016 een uitvoerende citymarketingorganisatie wordt opgericht die vanaf 2017 gaat functioneren.

Het benodigd budget zal tijdens het koersbepalingstraject inzichtelijk worden. Medio 2016 zal hiervoor een aanvraag worden voorbereid voor 2017. De webportal wordt ingezet om Ede online te presenteren op het gebied van vrije tijd, wonen en werken. Om de smaak van Van Gogh door te ontwikkelen wordt een bureau ingehuurd om producten te ontwikkelen en evenementen op te zetten.

2.9. Evenementen

Evenementen is geen apart speerpunt. Vanwege het belang van evenementen is in 2015 een bedrag toegekend vanuit het investeringsfonds. Evenementen zijn belangrijk voor een stad. Het zorgt ervoor dat inwoners (oud en jong) trots zijn op hun stad, het zorgt voor de komst van bezoekers buiten Ede, het zorgt voor een economische spin off (bestedingen). In de zomermaanden zijn evenementen belangrijk voor de toeristen die verblijven op onze parken en campings. Het speerpunt Levendig Centrum is erop gericht nieuwe evenementen te ontwikkelen of om bestaande evenementen te verrijken met extra activiteiten. Het speerpunt Citymarketing is erop gericht het evenementenbeleid te actualiseren. Naast deze ontwikkelingen zijn er de afgelopen drie jaar de volgende grote evenementen georganiseerd die ook in de toekomst van waarde zijn voor de gemeente Ede:

- Summerloversz dance: gratis evenement voor jongeren op de Markt.
- Heideweek: verschillende podia Markt en Museumplein, met bands. Het reguliere budget Heideweek is € 20.000.

- Statues by Night: door het hele centrum van 20.00 uur tot 23.00 uur. Dit evenement wordt in 2016 waarschijnlijk gekoppeld aan het Art&Food festival in oktober. Op die manier versterken beide evenementen elkaar.

Het zijn gratis toegankelijke evenementen met een groot aantal bezoekers. In totaal hebben deze drie evenementen zeker 75.000 bezoekers naar ons centrum getrokken. Aan alle drie evenementen is subsidie toegekend. Bijeen geschaapt uit verschillende budgetten. Een deel van de subsidies in 2015 is betaald uit GSO budget. Dit budget is vanaf 2016 niet meer beschikbaar. Zonder extra geld zijn deze evenementen niet mogelijk.

Het zijn alle drie evenementen met een groeipotentie. Maar dan moet wel de ingeslagen weg worden voortgezet. De organiserende partijen ontwikkelen zich tot professionele organisatoren die een goed een veilig evenement kunnen en willen neerzetten, in samenwerking met partijen uit de stad.

Daar horen ook professionele budgetten bij. Daarom vragen wij voor de komende jaren budget voor deze drie evenementen in de stad. Het reguliere budget van € 20.000 kan dan gebruikt worden voor het aanjagen van kleinere initiatieven die ook belangrijk zijn voor Ede. Op die manier krijg je een snoer van evenementen met drie grote 'kralen' die het fundament vormen onder een gezellige en levendige stad.

Om deze evenementen ook de komende jaren te kunnen organiseren, zijn voor zowel 2016 als 2017 de volgende budgetten nodig:

Summerloversz	€ 10.000
Heideweek inclusief Ede culinair en verplaatsing zaterdagmarkten	€ 25.000
Statues by Night	€ 25.000

2.10. Speerpunt IABW

Het doel van de Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties (IABW) is het accommoderen van bestaande en nieuwe bedrijvigheid, het versterken van de positie van de gemeente binnen de Food-regio van Nederland, Regio FoodValley, en het creëren in en de komende jaren verder versterken van duurzame werkgelegenheid. Deze aanpak is niet een integraal programma, zoals de andere speerpunten, maar een aanpak ter versterking (van de afzet) van de bedrijventerreinen en werklocaties. Er is een nauwe samenhang met de speerpunten Food, Buitengebied en KennisAs. Met de integrale aanpak van bedrijventerreinen en werklocaties hebben we de verkoopbaarheid van onze kavels verbeterd op nieuwe en al aangelegde bedrijventerreinen en versterken wij de inspanningen op marketing en acquisitie. Dit heeft geresulteerd in een stijging van de kavelverkoop.

Wat willen we bereiken?

- Continueren verbetering verkoop bedrijfsgronden door middel van deze integrale aanpak bedrijventerreinen en werklocaties.
- Verdere ontwikkeling en marketing Bedrijventerrein A12 (met De Klomp) en Bedrijventerrein Het Laar Wekerom.
- Verdere ontwikkeling en marketing KennisAs met WFC en Food Campus.
- Extra werkgelegenheid.
- Gronduitgiftes.
- Minder rentelasten.

Wat gaan we doen?

Het resultaat van de Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties heeft opgeleverd: geïntensiverde verkoopinspanningen van kavels op bedrijventerreinen om daarmee de rentelasten op de grond te verminderen. Daarbij ook door aantrekken van extra bedrijven, realiseren van extra werkgelegenheid. Deze aanpak willen we voortzetten.

Door focus van de accountmanagers EZ op het verkoopproces worden nu zowel actief als proactief potentiële verkoopleads benaderd. De extra middelen zijn ingezet op capaciteit om leads te genereren en het verkoopproces te bevorderen door intensieve klantbenadering. De klant staat centraal. In 2015 zijn aanpassingen in het aanbod gedaan om nog meer in te spelen op de wensen van de klant. Hierbij valt te denken aan aanpassingen van de kavelgrootte, regelgeving en grondprijzen. Tevens worden extra inspanningen geleverd voor de profilering van Ede als aantrekkelijke vestigingsplaats.

De Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties is vastgesteld door het college op 12 mei 2015 en besproken met de gemeenteraad op 18 juni 2015. Sindsdien hebben de accountmanagers zich kunnen richten op de front-office; de contacten met bedrijven. Dit alles gebaseerd op het plan van aanpak dat in het IABW is beschreven. De eerste evaluatie van het IABW heeft plaatsgevonden op 31 mei 2016 en de resultaten daarvan worden verwerkt in een nadere aanscherping op onderdelen. Duidelijk wordt wel dat de extra inspanningen een positieve invloed hebben op de verkoop van kavels. De uitvoering van dit plan van aanpak is ondersteunend en vindt plaats in nauwe samenwerking en afstemming met de programma's Food en KennisAs. Inmiddels is 6,6 ha aan bedrijventerreinen uitgegeven.

Welk budget is nodig?

Tabel 10
IABW

Prestatie	bedragen x € 1		
	2016	2 ^e helft 2016	Al bekend 2017
T.b.v. het doel: meer uitgifte bedrijventerreinen Formatie-uitbreiding met 2 FTE	€ 200.000		€ 200.000
Totaal	€ 200.000		€ 200.000
Waarvan capaciteit	100%		100%

2.11. Samenwerking

De programmamanagers werken samen om hun speerpuntdoelen te bereiken en maken onderling afspraken over welk integraal vanuit welk programma wordt gerealiseerd. De vlakken/projecten waarop de speerpunten samenwerken, zijn in de tabel weergegeven. Op de 1^e rij en in de 1^e kolom staan alle programma's genoemd. Iedere cel maakt deel uit van een rij en een kolom. In de cel staat het project of het thema waarop wordt samengewerkt. In de tabel staan alleen die projecten/thema's opgenomen waarop wordt samengewerkt. In de speerpuntenmonitor staat toegelicht welke activiteiten in 2016 plaatsvinden. Het speerpunt IABW werkt samen met speerpunten Food en KennisAs. Aangezien er geen specifieke onderdelen zijn waarop wordt samengewerkt, is dit speerpunt niet in de tabel opgenomen; hetzelfde geldt voor het speerpunt mEde maken. Naast onderstaande projecten werken de speerpunten Duurzaamheid, Food, KennisAs en Levendig Centrum samen aan de integrale sturing op financieel gebied.

	Overig	Buitengebied	Citymarketing	Duurzaamheid	Food	KennisAs	Levendig Centrum
Buiten-gebied				<i>Duurzame toeristische sector (4)</i>	<i>Educatief onderzoek agrarische bedrijven boerderij-educatie (6)</i>	<i>Verbinden primaire sector met KennisAs</i>	
City-marketing	<i>Met WFC en Food: Food unplugged (7)</i>	<i>Onderzoeken toeristische identiteit en recreatiesector (1)</i> <i>Strategische denktank/ aanjaagteam toerisme (4)</i>		<i>Strategische denktank/ aanjaagteam toerisme (4)</i>	<i>Food unplugged (7)</i> <i>Smaak van Van Gogh (8)</i> <i>Profilering op Food & Veluwe (9)</i>	<i>Evenementen & Ontmoeting (10)</i>	Grote evenementen (10)
Duurzaamheid		<i>Vervolgonderzoek klimaatplantsoen en biomassa uit landschap (3)</i> <i>Routekaart energie-neutraal (2)</i>			<i>Food, Gezondheid en Duurzaamheid: Voedselverspilling (20)</i> <i>Verkennen stimulering Fietsgebruik (21)</i>	<i>Plant-E (22)</i> <i>WE-Pod (23)</i> <i>Verwarmd fietspad (24)</i>	Vergroening centrum o.a. door verticale tuinen (25)
Food	<i>Profilering Ede: Vanuit het programma Food wordt samen met de andere programma's gewerkt aan een Integraal Verhaal van Ede (11)</i>						
Food	<i>Met Veluwe Poort: Smaakpark (18)</i> <i>Met Economie: Netwerk foodbedrijven (17)</i> <i>Met WFC: Foodlab (16) Foodunplugged (7)</i>	<i>Educatief onderzoek agrarische bedrijven boerderij-educatie (6)</i>	<i>Meerjarenplannen zakelijke Foodevenementen (10)</i> <i>Meerjarig evenementen-programma (10)</i> <i>Profilering Foodregio (11)</i>	<i>Meerjarig evenementen-programma (10)</i> <i>H2020 nature based solutions (12)</i> <i>Bedrijfs-restaurant (28)</i>		<i>FoodValley monitor (19)</i> <i>Foodlab (16) & Smaakpark (18)</i> <i>Profilering foodregio (11)</i>	<i>Straatje van de smaak (26)</i> <i>Stads-Landbouw (27)</i> <i>Mini WFC (29)</i>
KennisAs			<i>Profilering op Food & Veluwe (9)</i>	<i>Kennislokaal warmtenet (13)</i>	<i>Netwerk foodbedrijven (17)</i>		
Levendig Centrum			<i>Webportal (14)</i>	<i>Fietsplan (15)</i>			

3. Ontwikkeling meerjarenperspectief

In dit hoofdstuk lichten wij de ontwikkeling van het meerjarenperspectief toe. Wij besteden achtereenvolgens aandacht aan:

- Vertrekpunt, de Programmabegroting 2016 - 2019;
- Actualisatie;
- Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds;
- Gevolgen eerdere besluitvorming;
- Uitvoering taken op orde;
- Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid;
- Ombuigingen en kerntaken: stand van zaken;
- Voorstellen voorzien van dekking;
- Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord.

3.1. Vertrekpunt, de Programmabegroting 2016-2019

Vorig jaar november heeft u de Programmabegroting 2016 - 2019 vastgesteld. Het meerjarenperspectief zag er als volgt uit:

Tabel 1

Vertrekpunt Programmabegroting 2016 – 2019

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Programmabegroting 2016 - 2019	4.501 N	1.994 N	347 N	1.619 V	1.619 V

Deze saldi worden afgewikkeld via de algemene reserve bodemvoorziening.

3.2. Actualisatie

In deze paragraaf lichten wij een aantal, voornamelijk technische, mutaties toe. Het zijn actualisaties binnen lopende beleidsterreinen, binnen samenwerkingsverbanden en autonome lastenstijgingen.

Tabel 2

Actualisatie

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Toegenomen kosten lijkschouwingen	20 N	20 N	20 N	20 N	20 N
Meerkosten a.g.v. wijziging licentiestructuren	260 N	260 N	260 N	260 N	260 N
Veiligheid - diverse projecten	160 N	N	N	N	N
- dekking: onttrekking reserve Overlopende verplichtingen	160 V	N	N	N	N
VGGM	435 V	N	N	N	N
Algemene Inkomensvoorziening	650 N	N	N	N	N
Vrijval bijdrage internationale school	110 V	N	N	N	N
Regio FoodValley	40 N	130 N	130 N	130 N	130 N
- dekking: reserve Cofinanciering	40 V	N	N	N	N
Vrijval stelpost ambtelijke capaciteit	150 V				
Areaal (nieuwe jaarschijf)	N	N	N	N	110 N
Verkeerskredieten UVV (nieuwe jaarschijf)	N	N	N	N	22 N
Vrijval kapitaallasten	337 V	14 V	44 V	69 V	96 V
Belastingverlichting - verschuiving in jaren	750 V		750 N		
Dividend	175 V				
Prijscompensatie		750 V	750 V	750 V	750 V
Totaal	1.027 V	354 V	366 N	409 V	304 V

Toegenomen kosten lijkschouwingen

Voor het schouwen van een overleden persoon maakt de gemeente Ede gebruik van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). De VGGM heeft een lijkschouwer

in dienst die deze diensten voor de gemeente verricht. De kosten van lijkschouw zijn als gevolg van met name volumeontwikkeling toegenomen.

Meerkosten als gevolg van wijziging in licentiestructuren

De gemeente wordt geconfronteerd met gewijzigde licentiemodellen van grote leveranciers. Hier kunnen we ons niet of nauwelijks tegen wapenen en we kunnen eigenlijk niet anders kiezen dan hierin mee te gaan. Deze worden ons opgelegd en daaraan dienen wij te voldoen. Het is veelal de policy van dergelijke grote leveranciers om van tijd tot tijd een bekend licentiemodel te veranderen. Zij doen dit uit concurrentie- en commerciële overwegingen. In casu gaat het om Oracle en Citrix.

Veiligheid - diverse projecten

Voor 2015 was op verschillende beleidsterreinen binnen het Veiligheidsdomein een reserveonttrekking begroot ter hoogte van € 160.000. Deze onttrekking heeft echter niet plaatsgevonden. Remmende factor in 2015 betrof de ambtelijke inzet van de afdeling Veiligheid ten behoeve van noodopvang, crisisopvang en ontwikkelingen rondom een toekomstige AZC.

Voor 2016 zijn in verband met de voormelde temporisering de resterende middelen benodigd voor:

- Onderzoek (nulmeting) radicalisering door een extern bureau
- Inhuur netwerkregisseur ten behoeve van radicalisering
- Themabijeenkomsten radicalisering
- Overlopende verplichtingen project criminele jongeren
- Groepsaanpak

Voorgesteld wordt de reservemiddelen van € 160.000 voor 2016 ter beschikking te stellen voor bovengenoemde zaken.

VGGM

De regionalisatie van de brandweer per 1 januari 2014 heeft veel inspanningen gevraagd. Dit heeft er mede toe geleid dat, ook met het oog op de toekomst, investeringen en vervulling van functies zijn gefaseerd. De jaarrekening 2015 van de VGGM sluit met een positief saldo van € 4,4 miljoen. Dit voordeel wordt, na diverse reserveringen, na rato verdeeld over de deelnemende gemeenten. Voor Ede betekent dit een meevaller van € 435.000.

Algemene Inkomensvoorziening

Op basis van de eerste prognose 2016 voorzien wij een nadeel op de bijstand uitgaven. Ten opzichte van 2015 stijgen de uitgaven naar verwachting met 1,5 miljoen. Deze stijging wordt voor een groot deel veroorzaakt door de opgave van te huisvesten statushouders, inclusief de daarbij horende uitvoeringskosten. De voorziene stijging van de uitgaven wordt naar verwachting achteraf gecorrigeerd door een compensatie vanuit de vangnetregeling 2016 vanuit het Rijk. Per saldo ontstaat er een tekort van € 0,65 miljoen. Voor de financiering van de bijstand hebben we vanaf 2015 te maken met een verdeelmodel dat nog in ontwikkeling is hierdoor is een goede inschatting van het resultaat voor 2017 e.v. moeilijk te maken. Wel signaleren we een groot risico wanneer de vangnetuitkering niet of in een andere vorm wordt gecontinueerd.

Vrijval bijdrage Internationale school

In de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u een bijdrage voor de Internationale School beschikbaar gesteld. Deze is in 2015 betaald. Aangezien deze pas in 2016 geraamd was betreft het in 2015 een nadeel van € 110.000 (verantwoord in jaarrekening 2015), maar betekent het voor 2016 een voordeel van € 110.000.

Regio Foodvalley

De ambitie van de samenwerkende gemeenten in de Regio Foodvalley is om de regio verder te ontwikkelen tot het agrofoodcentrum van Europa en internationale thuisbasis voor bedrijven en kennis- en onderzoeksinstituten voor duurzame en gezonde voeding. Om deze ambitie waar te maken en daarnaast een aantal wegvallende inkomsten te compenseren is een verhoging van de inwonerbijdrage naar € 2,95 nodig. De Edese bijdrage stijgt hierdoor vanaf 2017 met € 130.000. Uw raad heeft hiertoe reeds besloten op 19 mei van dit jaar. Onderdeel van deze extra bijdrage is ook de structurele dekking van de Brusselse vertegenwoordiging van Regio Foodvalley vanaf 2017. De kosten voor 2016 zijn nog niet afgedekt. Hiervoor is een extra incidentele bijdrage nodig van € 40.000. Voorgesteld wordt om deze bijdrage te dekken uit de reserve Cofinanciering.

Vrijval stelpost ambtelijke capaciteit

Op een aantal plekken binnen de ambtelijke organisatie is sprake van ontwikkelingen en nieuwe taken die de beschikbare capaciteit onder druk zetten. Bij de Programmabegroting 2016-2019 heeft het college de directie opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar knelpunten in

de omvang van taken en de beschikbare capaciteit/formatie en om bij de perspectiefnota met een voorstel te komen. Vooruitlopend op de integrale afweging bij de perspectiefnota van het oplossen van enkele structurele knelpunten in de omvang van taken en de beschikbare capaciteit/formatie is een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld. Met de nu opgenomen voorstellen kan deze stelpost vrijvallen.

Areaal

De jaarlijkse groei van de gemeente Ede leidt op een aantal beleidsterreinen tot autonome lastenstijgingen. Op basis van eerdere besluitvorming wordt hiermee ook voor 2020 voor beheer openbare ruimte (€ 95.000) en de inwonerbijdrage aan de VGGM (€ 15.000) rekening gehouden.

Verkeerskredieten UVV

De afgelopen jaren heeft u jaarlijks € 400.000 aan middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van mobiliteitsprojecten voor verschillende modaliteiten. Deze projecten zijn van belang voor een goede bereikbaarheid en dragen bij aan een verhoging van de verkeersveiligheid en een verbetering van de leefbaarheid. Voorgesteld wordt om voor 2019 eveneens een krediet van € 400.000 beschikbaar te stellen. De kapitaallasten bedragen € 22.000 vanaf 2020.

Vrijval kapitaallasten

Geactualiseerde inzichten over de uitvoering van de investeringen leiden tot een bijstelling van de kapitaallasten. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt de vrijval kapitaallasten niet langer gereserveerd en gestort in de reserve vervanging kapitaalgoederen, maar valt vrij naar de algemene middelen.

Belastingverlichting

Door een omissie heeft in 2016 geen "lastenverlichting voor de burger door OZB-verlaging" plaatsgevonden. De geplande 25% van de precario-opbrengst van 2016 zal nu in 2017 worden verrekend. De lastenverlichting uit de opbrengst van 2017 wordt in 2018 verrekend. Het totaalbedrag van de lastenverlichting blijft gelijk.

	2016	2017	2018
Oorspronkelijk	750 N	750 N	-
Wordt	-	750 N	750 N
Verschil	750 V	-	750 N

Dividend

Het resultaat 2015 van de ACV is hoger dan verwacht. Dit leidt tot een extra dividend van € 175.000.

Prijscompensatie

Met de nu in deze perspectiefnota opgenomen voorstellen gaan wij er van uit dat het beroep op de prijscompensatie 2017 nog beperkt zal zijn. ICT en onderhoud openbare ruimte zijn geregeld, terwijl het Sociaal Domein via de decentralisatie-uitkering gecompenseerd wordt. Wanneer een bedrag van bijna € 200.000 gereserveerd blijft voor benodigde prijscompensatie, kan een structureel bedrag van € 750.000 vrijvallen.

3.3. Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds

Na de Programmabegroting 2016-2019 zijn de december- en meicirculaire verschenen. Deze leiden tot zowel algemene mutaties als taakmutaties.

Tabel 3

Algemene uitkering Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene uitkering - accres	1.000 V	1.000 V	1.500 V	1.500 V	3.350 V
Algemene uitkering - reservering loon- en prijscompensatie	200 N	200 N	200 N	200 N	1.900 N
Algemene uitkering - 2de fase groot onderhoud				500 V	500 V
Schaalvergroting gemeenten (nieuwe jaarschijf)					350 N
Taakmutaties:					
Taakmutatie Referendum	140 V				

Reserveren taakmutatie Referendum	140 N				
Taakmutatie Vrouwenopvang (december)	50 V				
Reserveren taakmutatie Vrouwenopvang	50 N				
Taakmutatie Vrouwenopvang (mei)	6 V	28 V	30 V	30 V	30 V
Reserveren taakmutatie Vrouwenopvang	6 N	28 N	30 N	30 N	30 N
Taakmutatie Maatschappelijk opvang	18 V	95 N	95 N	95 N	95 N
Reserveren taakmutatie Maatschappelijk opvang	18 N	95 V	95 V	95 V	95 V
Taakmutatie WMO	215 V	440 V	440 V	440 V	501 V
Reserveren taakmutatie WMO	215 N	440 N	440 N	440 N	501 N
Taakmutatie Statushouders	700 V	1.000 V			
Reserveren taakmutatie statushouders	404 N	706 N			
Uitkering Bommenregeling	210 V				
Reserveren uitkering Bommenregeling	210 N				
Taakmutatie Brede impuls combinatiefuncties	139 V	139 V	139 V	139 V	139 V
Reserveren taakmutatie Brede impuls	139 N	139 N	139 N	139 N	139 N
Taakmutatie Voorschoolse voorziening peuters	65 V	135 V	200 V	265 V	335 V
Reserveren taakmutatie Voorschoolse voorziening peuters	65 N	135 N	200 N	265 N	335 N
Taakmutatie Sociaal domein (december)	226 V				
Reserveren taakmutatie WMO-extramurale zorg	40 N				
Reserveren taakmutatie Beschermd wonen	218 N				
Reserveren taakmutatie Jeugd	37 V				
Reserveren taakmutatie Re-integratie	5 N				
Taakmutatie Sociaal domein (mei)	697 V	121 N	346 V	310 V	232 V
Reserveren taakmutatie WMO-extramurale zorg	129 N	131 N	408 N	408 N	334 N
Reserveren taakmutatie Beschermd wonen	283 N	526 N	543 N	555 N	553 N
Reserveren taakmutatie Jeugd	476 N	467 V	287 V	315 V	311 V
Reserveren taakmutatie Re-integratie	1 N	129 V	168 V	170 V	170 V
Reserveren taakmutatie Wsw	192 V	182 V	150 V	168 V	174 V
Totaal	1.096 V	1.094 V	1.300 V	1.800 V	1.600 V

Accres en loon- en prijscompensatie

Het accres valt hoger uit dan de aanname bij de Programmabegroting 2016-2019. Dit is te verklaren doordat - zoals aangegeven - het historisch hoge accres 2016 enigszins terughoudend is geraamd. Het accres dient onder meer ter dekking van loon- en prijscompensatie en uitbreiding areaal. Daarnaast is de nieuwe jaarschijf toegevoegd.

2de fase Groot onderhoud

In de perspectiefnota van vorig jaar is een voordeel opgenomen als gevolg van de uitkomsten van de 2de fase van het groot onderhoud aan het gemeentefonds. Voor één onderdeel volgde nog een vervolgonderzoek. De uitkomsten zijn inmiddels gepresenteerd en deze leiden niet tot andere conclusies. De Raad voor de Financiële Verhoudingen heeft dan ook geadviseerd de uitkomsten integraal te verwerken. Dit in tegenstelling tot de VNG die andere belangen lijkt mee te wegen. Voor het Ministerie van BZK is dit aanleiding om de verwerking uit te stellen naar de septembercirculaire. Voorgesteld wordt om vooruitlopend hierop voor de jaren 2019 en 2020 alvast een gedeelte in te boeken, te weten € 500.000.

Schaalvergroting gemeenten

Het Regeerakkoord stuurde aan op de vorming van grotere gemeenten ('bestuurlijke visie Plasterk'). Verondersteld werd dat dit in 2025 te bereiken eindperspectief zou leiden tot besparingen in de vorm van schaalvoordelen, vereenvoudiging regelgeving, minder dubbeling in taken etc. Deze voordelen zijn in de vorm van een korting op het gemeentefonds verwerkt. In 2025 leidt dit voor Ede tot een korting van zo'n € 5 miljoen. Inmiddels is in ons meerjarenperspectief een oplopende korting verwerkt van € 1,2 miljoen in 2019. Met de toevoeging van de jaarschijf 2020 komt hier een nadeel van € 350.000 bovenop. Hoewel het kabinet het idee van schaalvergroting van gemeenten richting 100.000 inwoners heeft laten varen, is de korting gehandhaafd. Het kabinet heeft aangegeven dat heroverweging van deze korting aan een volgend kabinet is.

Taakmutaties

Taakmutaties zijn middelen die met een bepaald oogmerk aan het gemeentefonds zijn toegevoegd, maar waar geen bestedingsverplichting aan ten grondslag ligt. Aan de hand van concrete bestedingsvoorstellen maar ook in het licht van het financiële meerjarenperspectief vindt besluitvorming over de aanwending plaats. In het algemeen worden de taakmutaties budgettair neutraal verwerkt, door de betreffende middelen te reserveren. Het betreft de volgende taakmutaties:

Referendum

Voor de kosten van het referendum over de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne ontvangen wij een bedrag van € 140.000.

Vrouwenopvang

De integratie-uitkering Vrouwenopvang is geactualiseerd en leidt uiteindelijk tot een structurele bijstelling van € 30.000.

Maatschappelijke opvang

De integratie-uitkering Maatschappelijke opvang wordt structureel met € 95.000 verlaagd, doordat de 100% invoering van het objectief verdeelmodel met ingang van 2017 is teruggedraaid.

WMO

De loon- en prijsbijstelling 2016 is toegekend. Daarnaast zijn de eerdere incidentele WMO HHT-middelen nu structureel toegevoegd. Deze middelen moeten bijdragen aan meer financiële slagkracht bij het realiseren van de beoogde vernieuwing.

Statushouders

Het gesloten *Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom* tussen Rijk en VNG is een zogenaamd totaalpakket. Dat wil zeggen dat gemeenten geacht worden de meeste kosten verbonden aan de verhoogde asielinstroom hieruit te bekostigen. Bijvoorbeeld de kosten voor bijzondere bijstand. Het via het gemeentefonds uitgekeerde bedrag is inclusief de € 140 miljoen die het Rijk extra beschikbaar heeft gesteld voor integratie en participatie.

In de uitwerking van het bestuursakkoord is opgenomen dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de infrastructuur van taal- en schakelklassen. Het Rijk heeft hiervoor buiten het gemeentefonds om aanvullend ca. € 135 miljoen beschikbaar gesteld via de reguliere bekostigingssystematiek voor onderwijs.

De effecten van dit akkoord zijn macro gezien verwerkt, maar op gemeentelijke niveau is dit vooralsnog alleen indicatief te duiden. Voor de jaren 2016 en 2017 is een decentralisatie-uitkering geraamd van resp. € 700.000 en € 1.000.000. Dit dient tevens ter dekking van de volgende uitgaven die elders zijn verwerkt in deze perspectiefnota.

Tabel 4

Uitwerkingsakkoord - uitgaven

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Locatiekeuze AZC: projectorganisatie	150 N	N	N	N	N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - aanspreekpunt	23 N	45 N	45 N	45 N	45 N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - toezichhouders	100 N	203 N	N	N	N
Statushouders: beleidscapaciteit	23 N	46 N	46 N	N	N
Totaal	296 N	294 N	91 N	45 N	45 N

Derhalve resteert nog een te reserveren bedrag van € 404.000 (2016) en € 706.000 (2017). Bij de septembercirculaire worden de budgetten geactualiseerd.

Bommenregeling

De kosten voor opsporing en opruiming van explosieven (2de wereldoorlog) worden voor 70% vergoed. In 2016 ontvangen wij een bijdrage van € 210.000.

Brede impuls combinatiefuncties

De gemeente Ede maakt sinds 2009 gebruik van de landelijke regeling Impuls brede school, sport en cultuur. Met deze regeling zet de gemeente buurtsportcoaches en cultuurmakelaars in met als doel de kwaliteit en aanbod van sport en cultuur in het basisonderwijs te verbeteren.

In totaal heeft Ede 10,5 fte ingezet, verdeeld in 9 fte voor sport en 1,5 fte voor cultuur. De 10,5 fte is 60% van het aantal fte wat Ede maximaal aan cofinanciering kan ontvangen. Omdat eind vorig

jaar (landelijk) gedacht werd aan het niet meer uitbreiden van deze regeling, heeft Ede een aanvraag gedaan om de 'rechten' op een volledige inzet van 100% (17,5 fte) veilig te stellen. Deze aanvraag is gehonoreerd en wij ontvangen ingaande 2016 € 139.000 extra. Mocht in de loop van het jaar blijken dat inzet niet mogelijk is, dan worden deze rechten alsnog teruggegeven.

Voorschoolse voorziening peuters

Rijk en gemeenten hebben bestuurlijke afspraken gemaakt over een aanbod voor alle peuters. Er gaan circa 40.000 peuters nu niet naar de kinderopvang of peuterspeelzaal. Met deze afspraken wordt alle peuters de mogelijkheid gegeven om naar een voorschoolse voorziening te gaan. Via de afspraken zetten gemeenten zich actief in om een aanbod te realiseren voor de groep peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag die nu niet naar een voorschoolse voorziening gaat. Wij ontvangen hiervoor een oplopend bedrag van € 65.000 in 2016 naar € 335.000 in 2020

Sociaal Domein

In de Programmabegroting 2016-2019 is voor het laatst gerapporteerd over de meerjarige budgetten Sociaal Domein.

Tabel 5

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Wmo - extramurale zorg	13.623	12.987	12.469	12.315	12.315
Wmo - beschermd wonen	17.035	17.786	18.335	18.753	18.753
Jeugd	26.079	24.315	24.384	24.412	24.412
Re-integratie	2.192	2.266	2.404	2.570	2.682
Wsw	10.134	9.318	8.560	8.001	7.438
TOTAAL	69.063	66.672	66.152	66.051	65.600

Daarna zijn de december- en meicirculaire verschenen.

Tabel 6

Mutatie decembercirculaire 2015	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Wmo - extramurale zorg	40 V				
Wmo - beschermd wonen	218 V				
Jeugd	37 N				
Re-integratie	5 V				
Wsw					
Totaal	226 V				

In de decembercirculaire is een bedrag van € 226.000 toegevoegd aan de budgetten 2016 voor het sociaal domein. Hiervan is de belangrijkste mutatie € 218.000 voor Beschermd Wonen als gevolg van een verbeterd verdeelmodel.

Tabel 7

Mutatie meicirculaire 2016	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Wmo - extramurale zorg	129 V	131 V	408 V	408 V	334 V
Wmo - beschermd wonen	283 V	526 V	543 V	555 V	553 V
Jeugd	476 V	467 N	287 N	315 N	311 N
Re-integratie	1 V	129 N	168 N	170 N	170 N
Wsw	192 N	182 N	150 N	168 N	174 N
TOTAAL	697 V	121 N	346 V	310 V	232 V

De mutatie in de meicirculaire valt per saldo mee, maar op de verschillende onderdelen zijn wel flinke mutaties.

Uiteindelijk resulteert dit in een nieuwe stand van de budgetten.

Tabel 8

Omschrijving	2016	2017	2018	bedragen x € 1.000	
				2019	2020
Wmo - extramurale zorg	13.792	13.118	12.877	12.723	12.649
Wmo - beschermd wonen	17.536 N	18.312 N	18.878 N	19.308 N	19.306 N
Jeugd	26.518	23.848	24.097	24.097	24.101
Re-integratie	2.198	2.137	2.236	2.400	2.512
Wsw	9.942	9.136	8.410	7.833	7.264
TOTAAL	69.986	66.551	66.498	66.361	65.832

3.4. Gevolgen eerdere besluitvorming

Tabel 9

Omschrijving	2016	2017	2018	bedragen x € 1.000	
				2019	2020
Afspraken sociaal conv./ind. loopbaanbudget	580 N	1.030 N	N	N	N
Consignatiediensten	43 N	46 N	46 N	46 N	46 N
Locatiekeuze AZC: projectorganisatie	150 N	N	N	N	N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - aanspreekpunt	23 N	45 N	45 N	45 N	45 N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - toezichthouders	100 N	203 N	N	N	N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - werkbudget	500 N	N	N	N	N
Permar / transformatie soc werkvoorziening	2.630 N	1.302 N	pm	pm	pm
Permar - inzet stelpost decentralisatie		1.100 V			
Precario - verbreding (Vitens)	1.000 V	2.000 V		N	N
Precario - storting compensatie lastenverzwaren	1.000 N	2.000 N		N	N
Woonvisie: uitbreiding beleids capaciteit	46 N	92 N	92 N	pm	N
Wonen: project 200 + 200 woningen	200 N	200 N	pm	pm	N
- dekking: reserve Startersleningen	246 V	292 V	92 V	N	N
Skaeve huse	150 N	N	N	N	N
Totaal	4.176 N	1.526 N	91 N	91 N	91 N

Afspraken individueel loopbaanbudget (ILB) in relatie tot het sociaal convenant

In het Sociaal Convenant 2015-2017 is tussen de vakbonden en de werkgeversvertegenwoordiging overeengekomen dat iedere medewerker voor die jaren een ILB ter beschikking heeft ter waarde van € 3.000. In de benodigde dekking is deels voorzien in de lopende begroting, het ontbrekende deel ligt voor in deze perspectiefnota. Op het moment dat medewerkers meer functie gerelateerde opleidingen aanvragen die bijdragen aan grotere inzetbaarheid, is de intentie deze ook zoveel als mogelijk onder het ILB te laten vallen. Dit draagt bij aan verlaging van de druk op reguliere opleidingsbudgetten, waarvan de hoogte onder het landelijk gemiddelde ligt. Wij onderzoeken op welke wijze structureel invulling kan worden gegeven aan het investeren in onze medewerkers.

Consignatiediensten

Steeds meer eisen worden gesteld aan de beschikbaarheid van ICT. De behoefte is aanwezig om de ICT-dienstverlening voor het oplossen van storingen buiten reguliere kantoortijden, 's-avonds en op weekenddagen, beter en duidelijker te organiseren. Naast kosten voor beschikbaarheid hebben medewerkers recht op een financiële vergoeding voor de gewerkte uren buiten reguliere tijden.

Locatiekeuze asielzoekerscentrum

In januari en april 2016 heeft de gemeenteraad besluiten genomen over de locatiekeuze van de asielzoekerscentra. De financiële gevolgen van deze besluitvorming zijn verwerkt in deze perspectiefnota. Naast een budget voor de projectorganisatie voor het eerste half jaar gaat het om het aanstellen van een aanspreekpunt voor de omwonenden van een centrum en (tijdelijke) uitbreiding van het aantal toezichthouders. Na een jaar wordt genoemde uitbreiding geëvalueerd. Om de locaties op een goede manier in te passen 'in de buurt' houdt Ede rekening met te treffen flankerende maatregelen (werkbudget € 0,5 miljoen) waarvan aard en omvang ten tijde van het opstellen van de perspectiefnota nog onbekend zijn. Dit is mede afhankelijk van onderhandelingen die lopen met COA.

Permar

De gemeenteraad heeft in mei de koers vastgesteld voor wat betreft de toekomstvisie Permar en de uitvoeringsrelatie met de Participatiewet. Permar wordt opgeheven. De gemeente kiest voor lokaal beschut werken en een lokaal participatiebedrijf waarvan de naamgeving en inhoud nader te bepalen zijn. De afbouw van Permar en de opbouw van het lokale participatiebedrijf brengt aanvullende kosten met zich mee. Daarnaast is rekening gehouden met de going concern begroting Permar 2017. Deze sluit met een nadelig saldo van € 2,2 miljoen, waarvan het Edese aandeel € 1,1 miljoen betreft. De dekking hiervan loopt via de stelpost decentralisaties.

Precario

In aansluiting op de vraag van de raad volgt hierbij het voorstel hoe inwoners van Ede gecompenseerd worden voor de eventuele lastenverzwaring wanneer kabelmaatschappijen de precarioheffing rechtstreeks doorbelasten aan de inwoners van Ede.

Bij belastingplichtige Vitens kan er sprake zijn van een directe doorbelasting aan de inwoners van Ede. De maximaal theoretische opbrengst van de precarioheffing Vitens over 2016 bedraagt $690.000 \text{ meter} * \text{half jaar} * € 3,00 = \text{circa } € 1.000.000$. Het voorstel is om de compensatie te laten verlopen via de Rioolheffing, wat op basis van 50.000 aansluitingen een teruggaaf betekent per huishouden/aanslag van € 20,- in 2017. Voor 2018 betekent dit een teruggaaf van € 40,- per huishouden. Exacte bedragen worden bepaald op grond van de daadwerkelijk opgetreden lastenverzwaring.

Woonvisie en 200+200 woningen

In december 2015 zijn de 'woonvisie Ede 2030' en het daarbij behorende 'actieprogramma 2016-2018' vastgesteld. Voortvloeiend uit de Woonvisie worden een aantal nieuwe taken opgepakt zoals bijvoorbeeld het maken van nieuwe afwegingskaders en het werken met gebiedsprofielen in het kader van bijvoorbeeld wonen en zorg. Ook de Huisvestingswet en de Woningwet zorgen voor nieuwe verplichte wettelijke taken zoals prestatieafspraken met instellingen en (regionale) werkzaamheden op het gebied van de urgentieregeling, de huisvestingsverordening en de woningmarktregio. Deze acties kunnen wij niet realiseren binnen de huidige formatie beleid wonen. Voorgesteld wordt een uitbreiding van de beleidscapaciteit voor 3 jaar.

Het project '200+200 extra goedkope huurwoningen' is naast bovenstaande nieuwe taken een belangrijk nieuw en omvangrijk onderdeel waarbij extra inzet vanuit wonen noodzakelijk is. Eind 2015 is door het college en de gemeenteraad de ambitie geformuleerd om - naast de reguliere planning - in de jaren 2016 en 2017 nog eens 200 extra tijdelijke en 200 permanente sociale huurwoningen toe te voegen aan de sociale woningvoorraad. Het maatschappelijk effect van het project moet zijn, dat de toestroom van doelgroepen richting de sociale huurwoningen (onder meer door de wettelijke taakstelling ten aanzien van de huisvesting van statushouders) niet leidt tot een onevenredige belasting van de sociale woningvoorraad door toewijzingen via urgentie. Voor de uitvoering van het project en verwezenlijking van de ambitie is extra formatie nodig. Er is becijferd dat hier circa € 200.000 in 2016 en 2017 voor nodig is. Met dit bedrag wordt de inzet afgedekt van extra uren in de lijn, de projectleiding en de projectondersteuning. Voorgesteld wordt voor het project van de 200+200 woningen voor 2016 en 2017 elk € 200.000 (€ 400.000 totaal) beschikbaar te stellen.

Voorgesteld wordt om beide posten te dekken uit de reserve Startersleningen.

Skaeve huse

Skaeve huse is een missende schakel in het repertoire aan woonoplossingen voor mensen in de marge van de samenleving. Het zijn sobere 1-persoons wooneenheden op een plek waar burens geen last van deze doelgroep hebben, maar waar mensen wel zelfstandig kunnen wonen in de buurt van basisvoorzieningen. Dit betekent een woonoplossing voor mensen met maatschappelijke problemen, waarvoor wonen in een woonbuurt of in een vorm van beschermd wonen geen optie meer is. Op basis van het huidige beeld van de doelgroep bij maatschappelijke instellingen zoals het RIBW en het Leger des Heils is er op dit moment behoefte aan 7 units.

Voorgesteld wordt eenmalig een bedrag van € 150.000, - ter beschikking te stellen om een tekort voor de ontwikkeling van dit project te dekken.

3.5. Uitvoering taken op orde

Tabel 10

Uitvoering taken op orde

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Taken op orde: voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving:</i>					
Aansluiting op Officiële Publicaties / Beveiligde email	50 N	25 N	69 N	69 N	69 N
Bemensing bezwaarschriftcie's met externen	16 N	16 N	16 N	16 N	16 N
Wet meldplicht datalekken e.d. *	216 N	363 N	310 N	235 N	235 N
Saneren en up to date brengen applicatielandschap *	125 N	250 N	125 N	N	N
Capaciteit Archeologie, Ecologie en Monumentenzorg	32 N	64 N	64 N	32 N	N
- dekking: binnen projecten (zelffinanciering)	11 V	21 V	21 V	11 V	N
Evenementen	102 N	136 N	136 N	136 N	136 N
Uitbreiding capaciteit veiligheid en toezicht	100 N	203 N	203 N	203 N	203 N
- dekking: t.l.v. product veiligheid/toezicht	70 V	70 V	70 V	70 V	70 V
Implementatie Omgevingswet	130 N	340 N	340 N	115 N	pm
<i>Taken op orde: bestaande taken:</i>					
Statushouders: grote aantallen statushouders	pm	pm	pm	N	N
Statushouders: beleidscapaciteit	23 N	46 N	46 N	N	N
Bestuursondersteuning en kabinet	11 N	23 N	23 N	23 N	23 N
Audiovisuele middelen raad- en vergaderzalen	41 N	82 N	41 N	41 N	41 N
Fysieke beveiliging in en rond gebouwen *	137 N	150 N	150 N	150 N	150 N
Vervanging toegangspassysteem	N	N	N	55 N	55 N
Marktbalie/Planatelier	30 N	61 N	61 N	N	N
Formatie verkeersplanoloog	101 N	166 N	166 N	166 N	166 N
- dekking: binnen projecten (zelffinanciering)	30 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Regiefunctie OddV	48 N	32 N	32 N	32 N	32 N
Beleidsvernieuwing Ruimtelijke Ordening	52 N	103 N	103 N	103 N	103 N
- dekking: extra kosten inzet uit budget Omgevingswet		50 V	50 V		
Leerlingzaken	N	75 N	75 N	75 N	N
Strategisch portefeuillemanagement	25 N	51 N	51 N	51 N	51 N
Formatie bestuursadvisering	82 N	82 N	82 N	82 N	82 N
Totaal	1.211 N	2.078 N	1.903 N	1.454 N	1.243 N

* reservering in afwachting van uitgewerkt plan

Aansluiting op officiële publicaties / beveiligde email

Sinds kort bestaat de wettelijke verplichting om onder andere door de gemeente genomen besluiten middels een landelijk systeem te publiceren. Daarnaast wordt gewerkt aan een (verplicht te gebruiken) landelijk systeem van beveiligde email-voorziening, in eerst instantie gericht op het sociaal domein.

Bemensing bezwaarschriftcommissies met externen

Met ingang van februari 2016 is een wetswijziging in werking getreden waardoor raadsleden niet langer deel uit mogen maken van de commissie voor de bezwaarschriften. De externe leden krijgen een vergoeding voor hun werkzaamheden.

Wet meldplicht datalekken en Wet bescherming persoonsgegevens

De gemeente Ede verwerkt een groot aantal zeer vertrouwelijke gegevens van haar burgers, medewerkers en bedrijven. Zij verwachten en hebben recht op een goede bescherming van hun privacy. De gemeente moet passende technische en organisatorische maatregelen treffen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen onrechtmatige verwerking. Wettelijk is dit vastgelegd in de Wet bescherming persoonsgegevens. Gemeenten hebben dit vertaald naar de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) normen. Informatiebeveiligingsbeleid is het fundament van de maatregelen. Met de invoering van de Wet meldplicht datalekken heeft de Autoriteit Persoonsgegevens ook verregaande mogelijkheden gekregen om op te treden door het opleggen van boetes. De relatief grote toename in stijging van kosten van 2016 naar 2017 wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2016 gerekend wordt met een half jaar aan kosten. In de eerste jaren heeft de gemeente te maken met een piek aan incidentele (implementatie)kosten om vervolgens terug te zakken naar een regulier beheersniveau.

Saneren en up-to-date brengen applicatielandschap naar niveau N-1

Een groot deel van onderhoud en ontwikkeling bij software wordt besteed aan het oplossen van beveiligingsproblemen en het verminderen van de kwetsbaarheid van software. Doorgaans is er alleen sprake van onderhoud op de meest recente versies van software. Werken met verouderde software geeft op meerdere aspecten risico's. De software is bijvoorbeeld qua beveiliging niet bij en dus kwetsbaar en de reparatie van een beveiligingsprobleem is ingewikkelder omdat er eerst de nieuwste versies aangeschaft en geïnstalleerd moeten worden. Het werken met recente software (niveau N staat voor de meest recente versie) is een elementaire beveiligingsmaatregel en komt op verschillende plekken in de BIG terug. Zie hier de relatie met Wet meldplicht datalekken.

Capaciteit vakgroepen Archeologie, Ecologie en Monumentenzorg

De laatste jaren worden grotere projecten opgeknipt in kleinere projecten, waarvoor ieder deelplan apart getoetst moet worden door de medewerkers van o.a. archeologie, ecologie en monumentenzorg. Ook de hoeveelheid aan ruimtelijke projecten is afgelopen periode behoorlijk toegenomen. De verwachting is dat dit ook voor de komende jaren zo blijft. Daarnaast vertragen grote projecten waardoor meer inzet wordt verwacht dan aanvankelijk gedacht. Indien de capaciteit bij de adviseurs van met name archeologie, ecologie en monumentenzorg in deze ruimtelijke projecten niet meegroeit, wordt voorzien dat deze vakgroepen een vertragende factor worden, omdat noodzakelijke advisering uitblijft.

Daarnaast is er sprake van nieuwe wetgeving zoals de PAS. Stikstofdepositie is momenteel een van de meest spannende en ingewikkelde aspecten als het gaat om het onderbouwen van de uitvoerbaarheid van nieuwe bestemmingsplannen. In de zomer van vorig jaar is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) van kracht geworden. Het is van zeer groot belang dat Ede aansluit bij de provincie Gelderland met betrekking tot de lijst met prioritaire projecten, om ontwikkelingen mogelijk te maken. Voor met name Ecologie wordt een knelpunt voorzien om deze bijdrage te kunnen leveren.

In verband met bovenstaande ontwikkelingen is voor de drie vakgroepen gezamenlijk voor de duur van drie jaar ca. 800 uur per jaar extra nodig. Deze extra capaciteit wordt zo flexibel mogelijk over de drie vakgroepen ingezet. Daar waar de piek het hoogst is, wordt de benodigde formatie ingezet, om te voorkomen dat projecten vertraging oplopen.

Evenementen

Afgelopen jaren is sprake van een structurele toename van het aantal en de impact van met name grotere risicovolle evenementen zoals Heideweek, Airborne, Living Statues, Friends On Ice en Giro D'Italia. Het monster truck drama in Haaksbergen heeft laten zien dat de gemeente een essentiële rol dient te vervullen in het beheersen van risico's die een bedreiging vormen voor de openbare veiligheid. Deze wettelijke taak dient vertaald te worden naar een kwalitatief hoogwaardig vergunningsverleningsproces met aangescherpte veiligheidseisen en de toetsing daarop. De huidige beperkte formatie en diversiteit in functies en taken maakt het proces kwetsbaar en daarmee risicovol. De toename van het aantal evenementen en de vereiste gewijzigde rolneming van de gemeente leidt onder de huidige omstandigheden tot een forse toename van de risico's die direct een bedreiging vormen voor de openbare veiligheid.

Teneinde de kwetsbaarheid te verminderen, de toename van evenementen op te kunnen vangen en gevolg te kunnen geven aan een kwalitatief hoogwaardig vergunningverleningsproces, dient de formatie en het functieniveau naar boven bijgesteld te worden. Voorgesteld wordt voor 2016 een bedrag van € 102.000 beschikbaar te stellen en vanaf 2017 structureel een bedrag van € 136.000.

Uitbreiding capaciteit veiligheid en toezicht

Als gevolg van nieuwe en extra wettelijke taken (horecacontrole toezicht op baldadigheid/ vernielingen/ overlast tijdens uitgaansavonden, ondersteuning politie tijdens uitgaansavonden (live cameratoezicht), controle op handhaving en aanwezigheid bij evenementen) én een rechtelijke uitspraak aangaande de Onregelmatige Tijden Toeslag (ORT) worden er structureel middelen aangevraagd van € 203.000.

Implementatie Omgevingswet: wijziging in de fysieke leefomgeving

De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken binnen de fysieke leefomgeving. Zo komen er nieuwe instrumenten waarmee de gemeente Ede aan de slag moet gaan. De huidige kerninstrumenten uit onder andere de Wro en Wabo zoals bestemmingsplannen, verordeningen, vergunningen, structuurvisies en sectorale beleidsdocumenten worden omgezet. In de nieuwe wet moeten bestemmingsplannen omgezet worden in één Omgevingsplan en zal op strategisch niveau één integrale Omgevingsvisie (nu nog de structuurvisie) opgesteld moeten worden.

De opgave zal ingrijpender zijn dan de digitalisering van bestemmingsplannen, zoals opgelegd in de Wet ruimtelijke ordening uit 2008. Sommigen vergelijken de implementatie van de Omgevingswet met de transitie binnen het sociaal domein.

Het nieuwe werken moet integraler, de instrumenten moeten beter worden ontsloten via een digitale landelijke voorziening. Gemeenten (ambtenaren, bestuur en politiek) zullen meer gaan denken vanuit het initiatief en daarbij steeds op zoek gaan naar kansen. Participatie gaat een grotere rol spelen in de fysieke leefomgeving. Er komt meer ruimte voor maatwerk, voor lokale initiatieven. Het bestuur krijgt meer bestuurlijke afwegingsruimte. Dit zal verder uitgewerkt worden in de landelijke wet- en regelgeving. De Omgevingswet biedt ook kansen voor Ede. Regels of verplichtingen die niet in een bestemmingsplan kunnen worden opgenomen, kunnen een plek krijgen in het Omgevingsplan.

De implementatie van de Omgevingswet kan niet enkel worden opgepakt uit de bestaande middelen. Hiervoor zal extra personele inzet noodzakelijk zijn. In het onderhandelaarsakkoord (VNG, IPO, UvW en het rijk) is een verdeling gemaakt van de kosten rondom de invoering van de Omgevingswet. Daarin is opgenomen dat de eenmalige transitiekosten voor rekening komen van de gemeenten. Dit zijn kosten voor opleiding, organisatie- en cultuurveranderingstrajecten, aanpassing van ICT (daar waar keuzeruimte is voor overheden), invoering van standaarden, aansluiting op nieuwe landelijke (digitale) systemen en frictiekosten.

Het is van belang om nu aan de slag te gaan met de invoering van deze wet. Het tijdig starten biedt kansen om onze gemeente goed te profileren in de maatschappij. Maar ook om goed voorbereid te zijn op de grote opgave die ons te wachten staat.

Er wordt voor de implementatie van de Omgevingswet onderscheid gemaakt tussen:

- I. De proces- en projectbegeleiding en bijbehorende administratieve ondersteuning.
- II. Het uitwerken van de nieuwe wettelijke instrumenten van deze wet in een aantal werkpakketten met de bijbehorende begeleiding daarvan door deelprojectleiders.

I. Proces- en projectbegeleiding

Gelet op het feit dat de Omgevingswet veel onderdelen van de gemeentelijke organisatie raakt en veel aandacht vraagt in de samenwerking met externe partijen (Omgevingsdienst, provincie, waterschap etc.) is het verantwoord om voor de aankomende jaren 0,8 fte (schaal 12) beschikbaar te hebben voor proces- en projectleiding en 0,2 fte administratieve ondersteuning (schaal 7).

II. Werkpakketten

Werkpakket Omgevingsvisie

Het programma van structuurvisies op kern(dorpen)niveau en het buitengebied worden omgebogen naar één integrale Omgevingsvisie conform de Omgevingswet. Daarmee kan een deel van de bestaande capaciteit efficiënt worden benut voor de implementatie van de Omgevingswet. Voor lopende projecten, onder andere Ede Stad, worden de keuzes die hierin reeds zijn gemaakt voortgezet.

Werkpakket Beleidsvernieuwing

Een extra ambitie op de Omgevingswet is om het gemeentelijke beleid (tactisch/ operationeel) te bundelen, te integreren, te vereenvoudigen en goed toegankelijk te maken. Deze ambitie sluit goed aan bij de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Werkpakket Omgevingsplan

De opzet van een Omgevingsplan zal sterk wijzigen ten opzichte van de traditionele bestemmingsplannen. Het grootste deel van de verordeningen en nota's worden daarin opgenomen; één integraal plan met regels over de fysieke leefomgeving is immers het uitgangspunt in de Omgevingswet.

Werkpakket Vergunning, toezicht en handhaving

Binnen dit werkpakket zal met name gekeken moeten worden naar de samenwerking tussen gemeente en Omgevingsdienst. Het gaat daarbij in eerste instantie om afstemming over de uitvoerbaarheid van het op te stellen Omgevingsplan. De Omgevingsdienst is namelijk verantwoordelijk voor een juiste uitvoering op het gebied van vergunningen op basis van dit Omgevingsplan en de toezicht en handhaving daarop. Daarnaast zal voor de uitvoering en uitwisseling van de gemeentelijke vakkennis (bijvoorbeeld op het gebied van bodem, milieu, natuur, archeologie) een optimale procesbeschrijving moeten worden opgesteld. Meer integraal

werken kan zijn dat er taken bij de omgevingsdienst moeten worden neergelegd of dat juist wordt besloten om taken terug te halen naar de gemeente. Dit zal in werkpakket een punt van aandacht zijn.

Werkpakket Digitaal stelsel omgevingswet

Voor de uitvoering van de Omgevingswet is het noodzakelijk dat landelijk een digitale informatievoorziening beschikbaar is (software). De landelijke ontsluiting van informatie is echter nog maar een beperkt deel. Gemeenten moeten zelf een plan moeten hebben hoe zij de rest van de informatie gaan ontsluiten.

Organisatieontwikkeling (competenties)

Houding en gedrag is één van de belangrijkste succesfactoren van het slagen van de Omgevingswet. Daarnaast zijn vanuit het integrale karakter van de Omgevingswet straks meer generalisten nodig die integraal en gebiedsgericht kunnen denken. Ook het aspect 'loslaten' en het meedenken vanuit het initiatief zijn één van de belangrijke punten in dit implementatietraject. Binnen de gemeente Ede worden hiervoor al grote stappen gezet. Daarbij kan worden gedacht aan de marktbalie en het planatelier waarbij goed wordt meegegedacht met een initiatiefnemer. Ook wordt een werkbare burgerparticipatie in veel projecten toegepast. Uiteraard is er altijd ruimte voor verbetering en verdere optimalisatie.

Statushouders

De taakstelling voor het huisvesten van statushouders, inclusief minderjarige vluchtelingen, stijgt enorm. De reguliere (beleids)instrumenten zijn niet voldoende om de taakstelling te kunnen realiseren. We hebben ontwikkelkracht nodig om tot creatieve en effectieve (woon)oplossingen te komen zonder verdringingseffecten voor andere inwoners van Ede.

Het is daarnaast in ieders belang dat deze nieuwe inwoners goed en snel inburgeren, integreren en participeren door middel van werk of onderwijs/opleiding. Hiermee neemt de druk op een aantal producten in de begroting toe. Denk daarbij aan inkomensondersteuning (bijzondere bijstand), participatiebudget, budgetten voor inburgering en taal, onderwijsachterstanden, WMO, welzijns- en jeugdzorgbudgetten. Ook maken we onvoorziene kosten bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs en onderwijshuisvesting. We streven ernaar om zo optimaal mogelijk inzet te plegen binnen bestaande budgetten. Op dit moment is de precieze omvang van benodigde budgetten moeilijk in te schatten, ook omdat er nog onduidelijkheid is over een (gedeeltelijke) compensatie van het rijk op sommige terreinen. Uiteraard monitoren we en melden we afwijkingen bij halfjaarrapportage en begroting.

De toename van statushouders vraagt om een integrale aanpak waarbij goed wordt samengewerkt met externe partijen als woningcorporaties, jeugdzorginstellingen, het COA en Vluchtelingenwerk maar waar ook integraal domeinoverstijgend gemeentelijk beleid moet worden gemaakt (wonen, integratie en inburgering, onderwijs en leerplicht, jeugdzorg, WMO en werk en inkomen). Dit doen we steeds meer in afstemming met de regio, G32 en VNG. In 2015 hebben de inzet op statushouders binnen de reguliere capaciteit kunnen oplossen, dit lukt de komende jaren niet meer. Voorgesteld wordt om de formatie incidenteel voor de jaren 2016 t/m 2018 uit te breiden voor de (coördinatie) van integraal beleid en accountmanagement.

Bestuursondersteuning en kabinet

De beschikbare capaciteit voor bestuursondersteuning en kabinet is te beperkt, ook in het licht van recente implementaties zoals NotuBox en het Zaaksysteem. Dit is niet alleen kwetsbaar, maar laat ook geen ruimte voor de benodigde kwaliteitsslag. Voorgesteld wordt de formatie met 0,5 fte uit te breiden.

Audiovisuele middelen raad- en vergaderzalen

Om de kwaliteit van de audiovisuele middelen en bijbehorende apparatuur en software te kunnen blijven garanderen en passende oplossingen te kunnen blijven aanbieden zijn aanvullende middelen nodig. Om de bestaande situatie om te vormen tot een eenvoudiger nieuwe beheerssituatie (capaciteitsuitbreiding) is incidenteel budget nodig.

Fysieke beveiliging in en rond gebouwen / sociale veiligheid

Veiligheid van medewerkers, bezoekers en raadsleden heeft sinds de politieke discussie over vluchtelingenopvang bijzondere aandacht. De gemeente heeft een beveiligingsanalyse op laten stellen, die gericht is op zowel de verbetering van de fysieke beveiliging als op de sociale veiligheid. Fysieke maatregelen zijn onder andere het plaatsen van voertuigwerende objecten en de aanschaf van een nieuw camerabewakingsstelsel. Daarnaast gaat het om professionalisering

van de receptie- en beveiligingsorganisatie en aanpassingen binnen de werkomgeving van Burgerzaken. Het bestaande toegangscontrolesysteem vraagt om aanpassingen.

Vervanging toegangspassensysteem

Het systeem van de huidige toegangspassen is verouderd, past niet of slecht in het huidige ICT-landschap en kent beperkte functionaliteiten. Dit is tevens van belang voor informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens.

Marktbalie / planatelier

De woningmarkt is mede als gevolg van de economische omstandigheden enorm veranderd. Voor de gemeente betekent dit een verschuiving van aanbodgericht naar vraaggericht werken.

Om hier op in te spelen hebben we de marktbalie opgericht. Hierin worden vraag en aanbod gematcht en wordt gekeken in hoeverre marktinitiatieven (CPO, bedrijven, leisure enz.) mogelijk zijn. Naast de gewenste uitnodigende en faciliterende houding naar initiatiefnemers is het mogelijk om initiatieven die bijdragen aan de ambities van Ede (Food, duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit) ook daadwerkelijk te laten landen. Behalve dat we op deze wijze de markt beter proberen te bedienen en hiermee werken in de lijn van de Omgevingswet, wordt ook ons eigen belang van verkoop van gronden en verhuur van gemeentelijk vastgoed beter benut.

Daarnaast wordt de marktbalie in combinatie met het planatelier meer en meer gebruikt om gemeentelijke vraagstukken (statushouders, AZC, Skaeve huse) te leiden naar concrete locaties. Gezien de toegenomen rol en het belang van deze ontwikkeling is een verdere professionalisering en uitbreiding van de Marktbalie zeer gewenst. Voorgesteld wordt een capaciteitsuitbreiding voor drie jaar.

Formatie verkeersplanoloog

Het werkpakket van de vakgroep Verkeer is structureel veranderd. Participatie met de samenleving zorgt voor intensievere trajecten. Daarbij is het aantal vragen en initiatieven uit de samenleving, en vanuit andere overheden, toegenomen. Tevens is er een verschuiving van taken van de provincie naar de gemeente, zoals basismobiliteit waarvoor eveneens een inhoudelijke inbreng wordt geleverd.

Het verkrijgen van subsidies en bijdragen voor (verkeers)projecten vergt een goede lobby en goed onderbouwde aanvragen. Met de afschaffing van vaste provinciale subsidieprogramma's vergt dit meer inzet. Intern werken verkeerskundigen naast verkeersprojecten vooral aan projecten van Veluwe Poort, Ruimtelijke Projecten, Ruimtelijke Ordening, Beheer, Riolering, en Warmtenet). Grote projecten worden soms opgeknipt in kleinere, waardoor per saldo meer capaciteit moet worden geleverd, bijvoorbeeld bij de toetsing van plannen. Projecten lopen uit en door extra capaciteit bij Veluwe Poort en Ruimtelijke Projecten is het aantal projecten toegenomen. Door prioriteit gegeven te hebben aan deze integrale projecten, zijn veel verkeerskundige projecten vertraagd. Deze ontwikkeling heeft een vast patroon aangenomen en is in omvang toenemend. Om de bijdrage van Verkeer in de vele projecten te borgen, is een structurele uitbreiding van 1,8 fte nodig. Voorgesteld wordt in te stemmen met deze formatie-uitbreiding.

Regiefunctie ODDV

Sinds 2014 is de regiefunctie OddV ingevuld, waarbij steeds naar incidentele dekking is gezocht. Met de gevolgen van de ombuigingen is deze ruimte steeds kleiner geworden. Voorgesteld wordt om nu in structurele dekking te voorzien.

Beleidsvernieuwing Ruimtelijke ordening

De beleidsregisseur RO is een kwalitatieve versterking en impuls op strategisch niveau. Het cluster kent vooral specialistische adviseurs/beleidsmedewerkers. Er is grote behoefte aan meer generieke inzet, verbindend tussen de vakgebieden. De Omgevingswet en beleidsvernieuwing vragen ook om deze rol. Als deze functie wordt vervuld zal dat ook sterk bijdragen om de implementatie van de Omgevingswet (spoor beleidsvernieuwing). De functie wordt dan ook opgevoerd met gedeeltelijke dekking vanuit de Implementatie Omgevingswet voor de jaren 2017 en 2018 (€ 50.000). Zonder deze functie gaat de Omgevingswet vrijwel zeker gepaard met extra inhuur.

Leerlingzaken

De focus van de afdeling Leerplicht ligt op het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Daar komen immers de meeste meldingen vandaan. De afdeling Leerplicht treedt hier zowel preventief als repressief op. Om in een zo vroeg mogelijk stadium effectief betrokken te worden bij de aanpak van de problematiek dient inzet plaats te vinden in het primair onderwijs. We veronderstellen dat vroegtijdige interventie dusdanig effect sorteert dat het onder gelijkblijvende omstandigheden na enige jaren, vrijval van capaciteit van leerplicht in het voortgezet onderwijs en MBO oplevert.

Daarnaast hebben scholen in het kader van Passend Onderwijs (augustus 2014) zorgplicht voor elke leerling die zich bij een school aanmeldt en moeten we inspelen op passend onderwijs door de verbindende rol tussen primair onderwijs en de gemeentelijke jeugdhulp. Op regionaal niveau zijn hierover principeafspraken gemaakt die momenteel worden uitgewerkt en waarbij een intermediaire rol voor de leerplichtambtenaar primair onderwijs wordt gezien. Om aan deze nieuwe taak invulling te kunnen geven dient voor een periode van minimaal 3 jaar de formatie van de leerplichtambtenaren opgehoogd te worden met 1 fte. Verondersteld wordt dat na een periode van 3 jaar vrijval van formatie leerplicht in het voortgezet onderwijs en MBO gerealiseerd wordt.

Strategisch portefeuillemanagement

Vastgoed is sterk in ontwikkeling. In deze ontwikkeling is ook geconstateerd dat de formatie die vier jaar geleden is vastgesteld op kleine punten bijstelling behoeft. De strategische rol en invulling van de afdeling is cruciaal voor het verdere succes en daarvoor is een ervaren vastgoedmanager nodig. Deze zal als portefeuillemanager het boegbeeld van Vastgoed worden en als aanspreekpunt voor bestuur, huurders en interne organisatie fungeren. In de plannen was hiervoor een halve fte voorzien, uitbreiding naar een volledige fte is hiervoor noodzakelijk.

Formatie bestuursadvisering

In 2014 is besloten de functie van bestuursadviseur en senior communicatieadviseur – samen 1,0 fte – samen te voegen tot 1 functie en terug te brengen tot 0,8 fte. In 2015 is duidelijk geworden dat deze functie niet in 0,8 fte (28,8 uur) kan worden uitgevoerd. De ondersteuning van een bestuurder zowel inhoudelijk als communicatief beperkt zich sowieso niet binnen reguliere werkdagen. Beschikbaarheid op avonden en in weekenden hoort hier gewoon bij. In 2015 hebben de bestuursadviseurs overuren bijgehouden. Het blijkt dat het aantal uren meer dan een fulltime functie beslaat. Deze overuren zijn uitbetaald. Het is noodzakelijk om dit nu structureel te regelen.

3.6. Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid

Tabel 11

Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Klanttevredenheidsonderzoek	15 N	N	15 N	N	15 N
Arbeidsmarktregio	N	100 N	100 N	N	N
De Peppel - revitalisering	88 N	124 N	174 N	401 N	401 N
Minimabeleid	76 N	445 N	445 N	445 N	445 N
- dekking: t.l.v. reserve Overlopende verplichtingen	76 V	N	N	N	N
Schulddienstverlening	pm	pm	pm	pm	N
Beleidsformatie t.b.v. projecten Fietsplan	N	184 N	184 N	N	N
- dekking: binnen Fietsplan	N	184 V	184 V	N	N
Fietsplan	N	105 N	215 N	210 N	210 N
Levendig Centrum - Marktplein			110 N	110 N	110 N
Samenwerkbedrijf - procesondersteuning	35 N				
Bosbeheer / prunusbestrijding	90 N	90 N	90 N	90 N	90 N
Fietsenstalling Station Ede-Wageningen	N	N	N	N	85 N
MFA Otterlo	N	N	40 N	40 N	40 N
Adviesraad Sociaal Domein Ede	10 N	20 N			
Handhaving	pm	pm	pm	pm	pm
Strategisch huisvestingsplan Onderwijshuisvesting	pm	pm	pm	115 N	230 N
Investerings Parklaan / Spoorzone				pm	pm
Breedbandonderzoek	51 N				
Kunstgrasvelden				90 N	290 N
Parkeren - stimuleringsmaatregelen	pm	165 N	165 N	165 N	165 N
Vrijval reservering levendig centrum	pm	65 V	65 V	65 V	65 V
VisitVeluwe		35 N	35 N	35 N	35 N
Retailvisie	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal	289 N	1.019 N	1.324 N	1.636 N	2.051 N

Klanttevredenheidsonderzoek

Om tweejaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek uit te laten voeren wordt voorgesteld om een budget van € 15.000 beschikbaar te stellen.

Arbeidsmarktregio

In 2012 is FoodValley erkend als zelfstandige arbeidsmarktregio. Ede is centrumgemeente en heeft een stimulerende en faciliterende rol voor de ontwikkeling van de arbeidsmarktregio. Het effectief vormgeven van de arbeidsmarktregio vraagt investering door de centrumgemeente op het niveau van een programmamanager om de regionale samenwerking tussen de betrokken gemeenten, UWV en partners (werkgevers en onderwijs) succesvol te faciliteren. Wij stellen voor om het ingezette nieuw beleid op dit thema te continueren en hiervoor ook de komende twee jaar middelen (€ 100.000/jaar) beschikbaar te stellen. Na deze periode kan worden heroverwogen en/of worden ingebed in de bestaande organisatie.

Zwembad De Peppel

De afgelopen periode is gewerkt aan het opstellen van een visie op het zwemproduct in Ede. Deze visie is in uw Raad van juni behandeld. Doel van deze visie is om te bepalen welke faciliteiten Ede wil bieden voor zwemsport, recreatief zwemmen en schoolzwemmen en de subsidies van De Peppel, Bosbad Lunteren en Vrije Slag Bennekom. Een belangrijk onderdeel hiervan is ook de toekomst van de Peppel. Hiervoor is een aantal scenario's uitgewerkt. Uitgaande van revitalisering zijn bovengenoemde bedragen nodig om dit scenario te kunnen realiseren.

Minimabeleid

In de programmabegroting 2015-2018 is voor de jaren 2015 en 2016 respectievelijk € 300.000 en € 400.000 aanvullend beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de nota minimabeleid. Deze middelen zijn aangewend om de maatschappelijke participatie van gezinnen, en met name kinderen, met een laag inkomen. Denk daarbij aan een bijdrage voor kinderen op de basisschool en het voortgezet onderwijs, diplomazwemmen en een tegemoetkoming in sport, recreatie en culturele activiteiten. Daarnaast is ingezet op uitbreiding van de collectieve ziektekostenverzekering voor mensen met hoge zorgkosten. Deze herijking van het minimabeleid is mede onderbouwd door een onderzoek van het NIBUD (minimaeffectrapportage). In 2016 vindt een evaluatie van het beleid plaats bestaande uit een effectrapportage en een effectiviteitsrapportage. Deze evaluatie is gestart en is gereed in oktober 2016. Dit houdt in dat bij de behandeling van de begroting 2017-2020 definitief in beeld is welk bedrag structureel nodig is. Hiertoe wordt een separaat voorstel voorbereid. Om continuering van het beleid te waarborgen en geen onnodige onrust te veroorzaken onder de betreffende inwoners en maatschappelijke partners (bijvoorbeeld lokale sport- en cultuuraanbieders) wordt gevraagd om vooruitlopend op de evaluatie voor 2017 e.v. € 400.000 beschikbaar te stellen.

Vanuit de nota minimabeleid is uitvoering gegeven aan de inrichting van een Webshop voor minimaregelingen. Voor continuering van de Webshop is structureel een bedrag ad. € 45.000 benodigd. De kosten voor de evaluatie van het Minimabeleid en de continuering van de webshop in 2016 passen reeds de bestaande middelen.

Schulddienstverlening

Het college heeft ingestemd met de conceptnota "Visie op Schulddienstverlening Ede-Wageningen 2016". De nota ligt nu ter advisering bij de adviesraad sociaal domein en wordt op een later moment definitief vastgesteld door college en raad. Gedurende de implementatie van de visie in de uitvoering zal duidelijk worden of extra middelen nodig zijn om de visie te kunnen uitvoeren. Op dit moment is de verwachting dat er door implementatie van een nieuwe werkwijze een besparing zal optreden in de uitgaven voor beschermingsbewind. Deze besparing dekt naar verwachting een deel van de extra kosten, maar de daadwerkelijke omvang van de benodigde financiële middelen kan pas worden ingeschat als de visie volledig is uitgewerkt.

Fietsplan (incl. formatie)

Op 11 december 2014 is met een motie verzocht om een Fietsplan op te stellen en daarvoor een voorstel te doen voor de uitvoering van het plan binnen de perspectiefnota. In deze perspectiefnota is het scenario Fietswaardig uitgewerkt met een uitvoeringstermijn van 6 jaar² waarbij de bedragen netto zijn gemaakt. Dit wel zeggen de projecten zijn toebedeeld aan een uitvoeringsjaar en er is rekening gehouden met voordeel uit (zekere) subsidies en werk-met-werk maken. Voor deze

---

² Op 31 maart 2016 heeft de gemeenteraad de visie en ambities van het fietsplan onderschreven. In dit fietsplan is een drietal scenario's benoemd. De gemeenteraad heeft met een amendement besloten om voor alle drie de scenario's (Fietsbasis, Fietswaardig en Fietsstad) de netto kosten inzichtelijk te maken en dit te doen voor meerdere uitvoeringstempo's (6, 8 en 10 jaar). Deze informatie is voorafgaand aan de behandeling van de Perspectiefnota aan de gemeenteraad toegestuurd.

perspectiefnota zijn uitsluitend de investeringen voor de jaren 2017 en 2018 geraamd plus de benodigde incidentele (onderzoeks)kosten. In de volgende bestuursperiode kunt u besluiten over het beschikbaar stellen van meer middelen voor de verdere uitvoering van het Fietsplan. Bij uitvoering van het Fietsplan kunnen we in 2018 € 200.000 vanuit het UVV bijdragen. Voor de jaarschijf 2018 en verder is dit verwerkt in de kapitaallasten (minus € 11.000). Wij stellen u voor om structureel € 210.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van fietsprojecten voor de periode tot en met 2018.

De incidentele extra beleidsformatie ten behoeve van de uitvoering van de fietsprojecten wordt gedekt uit de middelen van het fietsplan.

Levendig centrum - Marktpllein

Om de binding met het centrum te vergroten is een interactief proces gestart waarin inwoners van Ede en belanghebbenden in het centrum nauw betrokken worden bij de herinrichting van het belangrijkste plein in Ede Centrum. In de ideeënfase zijn in het voorjaar van 2016 door de Stichting DOE uit de Edese samenleving ca. 400 ideeën opgehaald, vooral op het gebied van vergroening en verbetering van de verblijfs- en inrichtingskwaliteit. In het budget dat eerder in de claim was opgenomen zitten alleen de plankosten tot en met de keuze voor de prijsvraag. Voor de verdere plan- en herinrichtingskosten is een bedrag van € 1.500.000 begroot op basis van de ingebrachte ideeën. Voor dit bedrag wordt het plein vergroend, de verharding vernieuwd en verlichtings- en inrichtingselementen aangebracht, bijvoorbeeld t.b.v. zitten, spelen en kunst. Bij de berekening is gebruik gemaakt van een theoretisch model waarbij bovenstaande elementen zijn doorgerekend.

In de tweede helft van 2016 wordt onder begeleiding van DOE een ontwerpprijsvraag georganiseerd, waarbij de Edese bevolking in een aantal fases een belangrijke rol heeft in de keuze van het uiteindelijk uit te voeren plan. Na afronding van het proces van de prijsvraag zal een definitieve raming worden opgesteld, die bij de definitieve besluitvorming over het plan aan uw Raad wordt aangeboden. De planning is om het plan in de 2e helft van 2017 uit te voeren.

Samenwerkbedrijf - procesondersteuning

Op 1 februari 2017 start de gemeente Ede samen met partners ACV en Permar met een pilot voor het Samenwerkbedrijf. De voorbereiding hiervan wordt gezamenlijk met de partners opgepakt. Voor de projectondersteuning door de gemeente Ede wordt een bedrag van € 35.000 gevraagd.

Bosbeheer / prunusbestrijding

De afgelopen jaren is een forse inzet gepleegd in het bosbeheer en met name de prunusbestrijding. De extra kosten zijn ondanks diverse kostenreducties niet op te vangen binnen de bestaande budgetten. Voorstel is om het verschil van € 90.000 tussen kosten en opbrengsten structureel af te dekken.

Fietsenstalling Station Ede-Wageningen

Op 26 mei jl. heeft het project Spoorzone, een samenwerking tussen de gemeente Ede, ProRail en NS, het ontwerp voor het nieuwe station Ede-Wageningen gepresenteerd. Dit ontwerp is de uitwerking van het door u vastgestelde functioneel ontwerp (2012).

In het nieuwe station worden ook de voorzieningen voor fietsers aanzienlijk verbeterd. Zowel bereikbaarheid, als de capaciteit, als het serviceniveau worden vergroot. Hiermee wordt ingespeeld op wijzigingen in de (keten)mobiliteit in het voor-/natransport: een verschuiving naar de (elektrische) fiets. Aan de zuidzijde is een grote gebouwde stalling met ongeveer 6.000 plekken met een 24 uren concept. (eerste 24 uur gratis stallen). Recent geopende stallingen elders in het land (bijvoorbeeld Utrecht C.S.) met een dergelijke exploitatie zijn bijzonder succesvol: het trekt meer fietsers en de buitenruimte wordt aanmerkelijk minder belast met (verweerde) fietsen. Kortom: alle reden om dit ook op station Ede-Wageningen in te voeren

Het concept brengt echter een negatief exploitatieresultaat met zich mee. 1/3 deel is voor rekening van de NS, 1/3 deel is voor rekening voor de gemeente en voor het laatste 1/3 deel dient nog een partner (provincie, het Rijk, etc.) gevonden te worden. Momenteel lopen gesprekken met provincie Gelderland of zij tijdelijk het ontbrekende 1/3 deel op zich kunnen nemen. Vanuit de VNG loopt een lobbytraject met het Rijk (ministerie van Infrastructuur en Milieu) om tot een structurele oplossing/bijdrage te komen. De structurele lasten voor de gemeente Ede bedragen € 85.000 per jaar.

Multifunctionele accommodatie Otterlo

In Otterlo is het voorstel om ter vervanging van het huidige Dorpshuis (wat te klein is voor de huidige activiteiten) en de huidige sportzaal (die aan vervanging toe is), één multifunctionele

accommodatie te realiseren op de vrijkomende velden aan De Dries. Daarmee ontstaat een maatschappelijk hart in Otterlo waar sport, welzijn en cultuur ruimte krijgen om haar activiteiten uit te voeren. Om dit te bewerkstelligen is € 40.000 per jaar extra voor subsidie benodigd, ter dekking van de hogere huur.

Adviesraad Sociaal Domein Ede

De Adviesraad Sociaal Domein Ede (ASDE) is het formele adviesorgaan van het college van B&W voor integrale beleidsadvisering over beleid binnen het Sociaal Domein. Onder Sociaal Domein wordt verstaan het gehele beleidsdomein dat direct dan wel indirect is gerelateerd aan de uitvoering van de Jeugdwet, WMO 2015 en Participatiewet. Bij de advisering betreft de adviesraad vooraf de organisaties die optreden als belangenbehartiger van een of meer personen die vallen onder het Sociaal Domein. Het college van burgemeester en wethouders heeft ingestemd met nieuwe werkwijze van de Adviesraad om bij te dragen aan het realiseren van de ontwikkelopgave in het sociaal domein voor een periode tot 1 januari 2018 en stelt voor de begroting van de adviesraad te verruimen met € 30.000 (€ 10.000 in 2016 en € 20.000 in 2017) voor ambtelijke ondersteuning.

Handhaving

In de Perspectiefnota 2017-2019 is voor het onderwerp Handhaving een pm-post opgenomen voor de komende jaren. Reden om een pm-post op te nemen is het feit dat er momenteel volop wordt gewerkt aan het Programma Buitengebied. In dat Programma worden belangrijke thema's die van invloed zijn op het buitengebied van Ede verder uitgewerkt. Het gaat om de ontwikkelingen in de agrarische sector, de niet-agrarische bedrijven die zich in de loop der jaren in het buitengebied hebben gevestigd, de recreatieve sector en tenslotte de ruimtelijke kwaliteit. Met het Programma wordt beoogd om het Edese buitengebied tot een kwalitatief hoogwaardig gebied te maken en te houden waarin het aantrekkelijk wonen, werken en recreëren is. Eén van de acties in het programma is het maken van een goede inventarisatie van de bedrijven in het buitengebied. Daarmee wordt beoogd om de vitaliteit van de bedrijven te beoordelen, met (agrarische) ondernemers in gesprek te gaan over hun toekomstperspectief. Aan de hand daarvan kan worden gekeken welke ontwikkelingsscenario's in het buitengebied mogelijk zijn.

Om de genoemde ambities uit te kunnen voeren is toezicht en handhaving essentieel. Regelmatig bezoek van bedrijven zorgt ervoor dat situaties niet uit de hand lopen, zoals dat in het verleden nog wel eens gebeurde en waar we tot op de dag van vandaag nog mee te maken hebben. Ook wordt daarmee voorkomen dat er een cultuur in stand wordt gelaten dan wel ontstaat waarin men eerst doet voordat men met de gemeente overlegt wat de mogelijkheden zijn. Deze situatie is absoluut onwenselijk.

In het genoemde Programma Buitengebied worden de ambities van de gemeente Ede geformuleerd ten aanzien van het buitengebied. Onderdeel daarvan is te bepalen wat nodig is om de kwaliteiten te behouden dan wel te versterken. Het bepalen wat precies het gewenste toezicht- en handavingsniveau daar bij past en of eventuele achterstanden zijn ontstaan is daar onlosmakelijk mee verbonden.

Het is echter een proces wat zorgvuldig en in de juiste volgorde moet plaatsvinden. Vandaar dat er op dit moment nog geen exacte invulling wordt gegeven van de mogelijke extra kosten van toezicht- en handhaving. Wanneer besluitvorming in de raad heeft plaatsgevonden over de precieze ambities en de genoemde inventarisatie kan onderbouwd worden welke extra structurele kosten opgenomen moeten worden.

Strategisch Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting

Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2017 – 2020 is in ontwikkeling. Het Strategisch Huisvestingsplan (SHP) is bedoeld om een eenduidig en transparant huisvestingsbeleid voor alle schoolbesturen op te stellen, met voldoende oog voor maatwerk. Vanuit het belang van goede onderwijshuisvesting willen we samen met de schoolbesturen blijven investeren in kwalitatief goede en functionele scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen. Het SHP bevat onder meer een planning voor vervangende nieuwbouw op korte, middellange en lange termijn.

Op dit moment werken we in overleg met de schoolbesturen de uitgangspunten en afwegingscriteria uit. Het SHP wordt een dynamisch plan dat in afstemming met de schoolbesturen jaarlijks kan worden bijgesteld op basis van actualiteit. Over het proces van de ontwikkeling van het SHP is de gemeenteraad op 11 februari 2016, in een raadsinformatiebijeenkomst geïnformeerd. De verwachting is dat uit de planning voor vervangende nieuwbouw een investeringsvraag voortkomt. Ons streven is om een breed draagvlak te verkrijgen voor de voorgestelde uitgangspunten in het SHP bij de schoolbesturen. Om die reden is het SHP niet gereed voor

besluitvorming om de financiële gevolgen mee te kunnen nemen in de integrale afweging van de perspectiefnota 2017-2020.

Wat de omvang is van de structurele (kapitaal)lasten die de bouwkundige investeringen met zich mee brengen, is op dit moment niet definitief aan te geven. Op basis van de eerste uitgangspunten kunnen we wel een raming doen. Reden om in deze perspectiefnota voor de jaren 2018 en 2019, vooruitlopend, investeringen te ramen van elk ca. € 2,6 miljoen. Dit vertaalt zich in kapitaallasten voor de jaren 2019 en 2020 van € 115.000, resp. € 230.000 (structureel) en voor de jaren daarna PM.

Wij leggen het SHP ter vaststelling voor aan de gemeenteraad na het zomerreces. De nieuwe begroting stelt de gemeenteraad vast bij de vaststelling van de meerjarenbegroting aan het eind van 2016.

Investeringen Parklaan en Spoorzone

Voor het vastleggen van de financiële stromen (investeringen en dekking) van de projecten Parklaan en Spoorzone maken we gebruik van de reserve Spoorzone en de reserve Parklaan. Deze methodiek is een van de uitgangspunten voor de businesscase Veluwe Poort. We worden nu geconfronteerd met aangepaste richtlijnen in het kader van de vernieuwing van de BBV (besluit begroting en verantwoording). Voor de investeringen in de Parklaan en de Spoorzone betekent dit dat we de gemeentelijke bijdragen niet langer direct ten laste van de investeringen kunnen brengen. Met ingang van 2016 is het namelijk verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren.

Om de businesscase Veluwe Poort goed in te richten volgens deze nieuwe richtlijnen stellen wij u voor om voor beide projecten egalisereserves in te stellen. Met de invulling van de nieuwe richtlijnen, is het ook mogelijk om het frictieprobleem waarin de kosten op de baten vanuit de grondexploitaties vooruitlopen op te heffen. Het gevolg komt wel tot uiting in een eenmalig tekort bij afsluiting (2022/2023) van de projecten. De exacte omvang en het moment waarop het zich voor doet worden duidelijk naar aanleiding van de actualisatie van de businesscase Veluwe Poort. Bij de behandeling van de Programmabegroting 2017-2020 wordt hiervan een nadere indicatie gegeven.

Breedbandonderzoek

In de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u € 120.000 beschikbaar gesteld voor breedbandonderzoek buitengebied. Het breedbandproject bestond in eerste instantie uit het doen van een breedbandonderzoek om de mogelijkheden en condities voor realisatie in kaart te brengen. Tot eventuele volgende stappen zou na voltooiing van het onderzoek besloten worden (volgordelijk proces).

Hiermee werd rekening gehouden met cofinanciering vanuit de provincie. Echter de provincie Gelderland trekt zich terug. Dit betekent dat het speelveld verandert. Aanpak en snelheid worden cruciaal om de ambities FoodValley te kunnen realiseren. Er is voor gekozen om de stap marktverkenning gelijktijdig met het breedbandonderzoek uit te voeren. In de stuurgroep van eind juni worden inhoudelijk de resultaten uit het breedbandonderzoek en de marktverkenning beoordeeld. Alles is er op gericht om in 2016 de besluitvorming rond te krijgen en in 2017 aan te kunnen leggen. Op basis van de kostenverdeling met de overige partners is een aanvullend budget van € 51.000 nodig.

Kunstgrasvelden

De eerste aanleg van de kunstgrasvelden is verricht met incidenteel geld. Om de bespeelbaarheid van de velden te garanderen, zijn toplaagrenovaties nodig. De eerstvolgende renovaties zijn gepland in 2018, wat leidt tot kapitaallasten in 2019.

Dit betekent een structurele claim van € 90.000 vanaf 2019 (renovatie van 3 voetbalvelden) en van nog eens € 200.000 vanaf 2020 (renovatie van 4 voetbalvelden en 3 hockeyvelden).

Parkeren

De maatregelen om de bezuinigingstaakstelling 2016 van € 192.000 op het product parkeren te realiseren zijn genomen. De tarieven van de bewonersvergunningen zijn in 2016 verhoogd naar € 75,80 incl. leges. Daarnaast zijn de slagbomen op de drie gemeentelijke parkeerterreinen in maart 2016 verwijderd. Hierdoor vallen deze parkeerterreinen in een fiscaal parkeerregime en hoeft er geen 21% btw van de parkeerinkomsten afgedragen te worden. Het systeem van achteraf betaald parkeren is vervangen door een systeem van vooraf betaald parkeren. Om achteraf betaald parkeren ook mogelijk te maken is, gelijktijdig met het verwijderen van de slagbomen, belparkeren geïntroduceerd. Met belparkeren wordt op basis van het geldende tarief via mobiel achteraf betaald. De trend is dat de totale parkeerinkomsten al jarenlang afnemen vanwege

de economische crisis, in combinatie met gewijzigd consumentengedrag (online kopen). Er vindt momenteel onderzoek plaats naar de relatie tussen het parkeertarief en het gebruik van het centrum van Ede. In het onderzoek komen diverse vraagstukken aan bod zoals het invoeren van betaald parkeren op zondag, de dagtarieven, etc.. De resultaten uit dit onderzoek komen voor de zomer beschikbaar waarna er een aantal uit het advies voortvloeiende maatregelen getroffen dienen te worden. Wij stellen u voor om vanaf 2017 structureel een bedrag van € 165.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van te nemen stimuleringsmaatregelen. Hiervan wordt € 65.000 gedekt uit het eerder op het product parkeren bezuinigd bedrag dat als budget is geplaatst bij het Levendig Centrum ten behoeve van het aanbieden van aantrekkelijke parkeerarrangementen in het centrum. Vooralsnog is 2016 op pm gezet.

Het is op dit moment nog moeilijk in te schatten welk effect voornoemde ontwikkelingen en de uitkomsten van het onderzoek op de te realiseren bezuinigingstaakstelling zullen hebben. De ontwikkeling van de parkeeropbrengsten wordt nauwlettend in de gaten gehouden. Bij de Programmabegroting 2017-2020 komen we hier op terug.

VisitVeluwe

De vrijetijdseconomie vormt een belangrijk onderdeel van de economie op de Veluwe. Het streven naar economische groei binnen recreatie en toerisme zorgt voor meer bestedingen en werkgelegenheid. Hierdoor ontstaat een kwalitatief goed verblijfsklimaat. Een klimaat dat uitnodigt om te bezoeken, in te wonen en in te werken. VisitVeluwe is een belangrijke partner in deze regionale ambities.

Vanaf januari 2015 heeft VisitVeluwe de marketingstrategie voor de Veluwe ontwikkeld en een aanvang gemaakt met de uitvoering ervan. Continuering van de marketingaanpak voor vier jaar is gewenst om de genoemde doelstellingen te realiseren. Op het portefeuillehoudersoverleg Recreatie en Toerisme Veluwe van 13 april jongstleden is dan ook de intentie uitgesproken om gezamenlijk de samenwerking met VisitVeluwe te continueren voor de periode 2017-2020.

Om de verdere uitrol van kennis-en productontwikkeling en intensivering van de persbewerking mogelijk te maken is het noodzakelijk de personele bezetting bij VisitVeluwe uit te breiden. Daartoe dient de jaarlijkse financiële bijdrage te worden verhoogd van € 0,70 naar € 1,00 per inwoner. Voor de gemeente Ede betekent dit een verhoging met circa € 35.000. Die verhoging is niet voorzien in de huidige budgetten.

Retailvisie

Vooruitlopend op de nog vast te stellen Retailvisie (besluitvorming voorzien tweede helft 2016) en vooruitlopend op de besluitvorming van de programmabegroting worden middelen pm opgevoerd voor promotionele activiteiten voor dorpscentra (o.a. Bennekom en Lunteren) en wijkwinkelcentra en uitvoering van het aan de Retailvisie te koppelen Actieprogramma. In dit actieprogramma zijn de diverse visielijnen in concrete acties en aandachtspunten voor de komende jaren uitgewerkt, waaronder het voorzien in een aanspreekpunt voor de retailsector in de gemeente Ede.

3.7. Ombuigingen en kerntaken: stand van zaken

Tabel 12

Ombuigingen Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Leerlingenvervoer	90 N	N	N	N	N
- dekking: vanuit frictiebudget kerntaken	90 V				
Frictiekosten ontwikkeling financiële functie	382 N	532 N	N	N	N
Frictiekosten ombuigingen bedrijfsvoering (JR15 - 939)	319 N	421 N	199 N	N	N
Onderhoud/ projectcoördinator	46 N				
- dekking: vanuit frictiebudget	46 V				
<i>Niet realiseren ombuigingen:</i>					
Bijstelling taakstelling belastingsamenwerking	200 N	200 N	200 N	200 N	200 N
Zwemproduct			160 N	160 N	160 N
Totaal	901 N	1.153 N	559 N	360 N	360 N

Leerlingenvervoer

De wijziging van de vergoeding voor signatuurvervoer worden per schooljaar 2016-2017 ingevoerd. Dat betekent dat de volledige structurele besparing pas in 2017 behaald wordt.

Friciekosten ontwikkeling financiële functie

Eén van de belangrijkste voorwaarde om de bezuiniging binnen het domein bedrijfsvoering te kunnen realiseren is dat de basis op orde is. Hiervoor is het noodzakelijk dat er de komende 2 jaar (2016 en 2017) fors ingezet wordt op de doorontwikkeling van de financiële functies, efficiëntere inrichting van processen en digitalisering.

Friciekosten ombuiging bedrijfsvoering

De gemeentelijke organisatie staat voor een ombuiging in de bedrijfsvoering van € 5 miljoen structureel. Gefaseerd opgebouwd van 2014 tot en met 2018. Voor het kunnen realiseren van de ombuigingen waren onder meer organisatie-aanpassingen noodzakelijk. Deze processen dienen met zorgvuldigheid te worden doorlopen. Dit heeft er toe geleid dat de ombuigingen niet in het tempo zoals verwacht in 2013 kunnen worden gerealiseerd.

Naast deze faseringskosten kunnen zich ook frictiekosten voordoen. Voor de faserings- en frictiekosten heeft u in de Perspectiefnota 2016-2019 € 6,5 miljoen beschikbaar gesteld (2015: € 2,4 miljoen; 2016: € 2,4 miljoen en 2017: € 1,7 miljoen).

Bij de Programmarekening 2015 is gebleken dat het beschikbaar gesteld bedrag voor 2015 niet volledig in dat jaar ingezet hoefde te worden. Wel zijn deze vrijvallende middelen ad € 939.000 noodzakelijk om de faserings- en frictiekosten voor de komende jaren op te kunnen vangen.

Voorgesteld wordt dit bedrag, gefaseerd over de jaren 2016 tot en met 2018 beschikbaar te stellen.

Onderhoud- / projectcoördinator

Binnen vastgoed wordt hard gewerkt aan het in regievoering wegzetten van het onderhoud. Dit zal nog deze zomer tot een plan leiden waarlangs onderhoudscontracten in de markt worden gezet. De invoering hiervan kost echter tijd en aandacht. Momenteel is nog niet exact bekend in welke mate hierdoor ook minder personeel noodzakelijk zal zijn. Om het onderhoudsproces nu niet te frustreren is verlenging van de huidige tijdelijke situatie van een extra onderhoudsmedewerker met een half jaar noodzakelijk.

Belastingssamenwerking

Met het niet doorgaan van de regionale samenwerking op belastinggebied is de grond onder de reeds ingeboekte taakstelling van € 500.000 aan jaarlijkse structurele bezuinigingen deels komen te vervallen. Een besparing van € 300.000 structureel wordt echter nog wel, maar dan zelfstandig, gerealiseerd. Hoewel er blijvend gezocht wordt naar verdere kostenbesparingen ontstaat hierdoor een nadelig verschil van een € 200.000 vanaf 2016.

Zwemproduct

Vanuit mEdemaken is een taakstelling op het zwemproduct opgenomen vanaf 2018 van € 200.000 structureel. Deze taakstelling is betrokken bij het opstellen van de visie op het zwemproduct. Door de keuze voor het scenario van de revitalisering voor de Peppel is een bezuiniging op dit onderdeel nauwelijks haalbaar.

Voor de 2 gesubsidieerde buitenbaden (Bosbad en Vrije Slag) is een minimale bezuiniging mogelijk. In totaal kan een bezuiniging gerealiseerd worden van € 40.000 waardoor € 160.000 als niet haalbaar kan worden aangemerkt.

3.8. Voorstellen voorzien van dekking

Naast de voorstellen zoals geformuleerd in de voorgaande hoofdstukken en paragrafen pakken wij komende jaren ook verschillende onderwerpen op binnen de bestaande programma's. In bijlage 1D is ter kennisname een beknopt overzicht opgenomen.

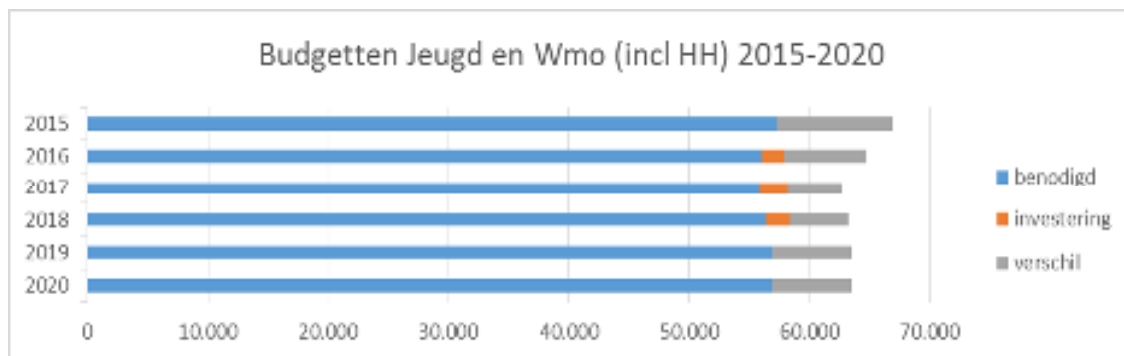
Een belangrijk deel wordt hierbij ingenomen door voorstellen sociaal domein. In het vervolg van deze paragraaf een schets van de belangrijkste ontwikkelingen.

Sociaal domein

In 2015 zijn de taken op het gebied van Jeugdzorg, Wmo en de Participatiewet naar de gemeenten gedecentraliseerd. In dit eerste jaar van de uitvoering hebben we een duidelijker beeld gekregen van de impact op de organisatie. De opgave is onverminderd groot en op onderdelen meer omvangrijk en complex dan was voorzien.

De beschikbare middelen vanuit het Rijk gaan de komende jaren nog verder teruglopen. Om die reden stellen wij voor in 2016, 2017 en 2018 te investeren in het goed op orde brengen van de bedrijfsvoering en in het realiseren van de transformatie van het sociaal domein. Deze beide sporen zijn noodzakelijk om op de meerjarige daling van het de rijksinkomsten (integratie-uitkering sociaal domein) zoals nu reeds bekend is, structureel op te kunnen vangen, zodanig dat er voldoende middelen beschikbaar zijn en blijven voor de zorg en ondersteuning van onze inwoners. De investering gaat niet ten koste van het benodigde budget voor de zorg aan de inwoners van Ede. Dat rechtvaardigt de inzet van programma-middelen voor deze impuls.

Figuur 1:

In bovenstaand figuur is inzicht gegeven in benodigde middelen ten opzichte van totaal beschikbaar. Benodigd is gebaseerd op de realisatie 2015 verrijkt met informatie uit meicirculaire 2016. Realisatie van de efficiency taakstelling zoals is opgenomen in regeerakkoord voor Jeugdzorg en Hulp bij huishouden is als uitgangspunt genomen. De investering betreft de middelen voor bedrijfsvoering op orde en versterken uitvoeringsorganisatie en de transformatieopgave. In 2016, 2017 en 2018 is er ruimte voor de beoogde investering. Gezien de nog volop in beweging zijnde transformatie en het nog onvoldoende zicht hebben op de uiteindelijke effecten hiervan blijft het in de figuur veronderstelde verschil beschikbaar binnen het budget van de drie decentralisaties.

Veel aandacht gaat uit naar de uitvoering om zo de (continuïteit van) zorg en ondersteuning aan onze inwoners te waarborgen. Dit heeft de allerhoogste prioriteit heeft. We werken hierin samen met onze maatschappelijke partners vanuit de beleidsvisie verwoord in de nota 'Het is mensenwerk'. De wijze waarop we dit doen is nog te vaak onvoldoende ondersteund door systemen, veelal ad hoc en te weinig gestructureerd. Het werk kan efficiënter en de afhandeling van processen kan sneller. Daarom zien wij noodzaak om te investeren in bedrijfsvoering. Het primaire werkproces vraagt nu te veel aandacht. Het is nodig om medewerkers van gemeente en instellingen hierin te ontzorgen door administratieve last en impact op de bedrijfsvoering terug te dringen. Het is wenselijk om de capaciteit en middelen die daardoor beschikbaar komen in te zetten voor de doorontwikkeling van de transformatie en daardoor zorg en ondersteuning beter en blijvend te kunnen (laten) uitvoeren.

Het sociaal domein is volop in beweging. De uitvoering van de drie gedecentraliseerde taken moet verder doorontwikkeld worden evenals de sociale infrastructuur en het welzijnsveld. Deze doorontwikkeling zit nu nog in de eerste fase na de decentralisatie. Voor het ontstaan van een stabiel beeld is nog tijd nodig. Om die reden vragen wij op dit moment geen structurele middelen voor de inzet van personeel, maar om een impuls voor drie jaar.

Onze opgave in het sociaal domein is onder te verdelen in de volgende thema's:

- a. bedrijfsvoering op orde en versterken uitvoeringsorganisatie
- b. de transformatieopgave

De noodzaak van de beoogde budgettaire impuls lichten we per onderdeel toe.

a. bedrijfsvoering op orde en versterken uitvoeringsorganisatie

Op het gebied van bedrijfsvoering is in 2014 en 2015 veel ontwikkeld en ingericht. We zijn (mede door de inzet vorig jaar van de tijdelijke taskforce werkstromen sociaal domein), tot de conclusie gekomen dat voortzetting van denk- en doorontwikkelkracht noodzakelijk is. De noodzaak om te investeren in de bedrijfsvoering is meerledig. Denk hierbij aan het op orde brengen van het klantvolgsysteem, de toegang, het inregelen en aanpassen van werkprocessen, het verbeteren van ondersteunende administratieve (ICT)systemen, de beschikkingenstroom, het verloop in de budgetinzet, de facturatieprocessen en de ontwikkeling van instrumenten voor monitoring. Een prominent aspect hierbij is het terugdringen van de administratieve lasten en de overhead voor zowel zorgaanbieders als gemeente. We willen de komende jaren een gerichte kwalitatieve impuls door de inzet van enkele medewerkers/adviseurs in de uitvoering op senior niveau. Hierdoor wordt het ontwikkelvermogen en de snelheid om de bedrijfsvoering te optimaliseren vergroot. De optimalisatie van de bedrijfsvoering en van stuurinformatie voor het sociaal domein wordt projectmatig aangepakt.

De toename van het aantal "handelingen" in onze eigen uitvoeringsorganisatie is groot. Wij hebben geprobeerd deze toename van administratieve en ondersteunende taken zoveel mogelijk met de bestaande bezetting op te lossen. Inmiddels kunnen we, na een jaar werken, beter inschatten wat de impact van de nieuwe taken is en komen we tot de conclusie dat hier een onbestendige en dus ook onhoudbare situatie is ontstaan die we met de investeringsimpuls (voor een periode van drie jaar) aanpakken.

Aandachtspunten bij de aanpak van de bedrijfsvoering liggen onder meer bij de afhandeling van klantvragen binnen het Klant Contact Centrum (KCC), de extra administratieve taken Wmo en Jeugd en het applicatiebeheer.

Het KCC vervult in het nieuwe dienstverleningsmodel een belangrijke rol bij het eerste klantcontact. De inzet vanuit KCC is groter geworden omdat daar de eerste screening op de klantvraag plaatsvindt om zo de inwoners beter te kunnen doorverwijzen. De administratieve taken vragen nog veel afstemming met externe partijen (zorgaanbieders). Ook hebben beleidsinhoudelijke veranderingen in veel gevallen effect op de backoffice. De inzet is om in de komende periode te komen tot een vermindering en vereenvoudiging van de administratieve processen. Dit moet plaatsvinden terwijl 'de winkel open blijft' terwijl tegelijk een innovatieslag wordt doorgevoerd die van invloed is op dat proces. Exemplarisch daarvoor is de inkoop en de organisatie van de dienstverlening aan de klant op basis van integrale ondersteuningsarrangementen waarbij we tevens de slag willen maken naar bekostiging op resultaatafspraken. Dat werkt uiteraard door in de monitoring, verantwoording en facturatie. Voor applicatiebeheer geldt dat in de afgelopen periode met name als gevolg van de decentralisaties diverse extra applicaties in gebruik genomen zijn zoals Mens Centraal, Wmo-ned, Jeugd-ned, Sociale kaart Jalp en de Webshop. Ook is het gebruik van het basisregistratiesysteem GWS flink toegenomen door groei van het aantal gebruikers en uitbreiding van de taken. Het beheer van en de kennis over het gebruik van de applicaties is een stevige opgave. De applicaties worden in de verschillende fases van het klantproces ingezet. De gegevensuitwisseling tussen de applicaties is beperkt en veroorzaakt veel extra handelingen en belasting van medewerkers. (Dit is overigens geen specifiek Ede probleem. De oplossing daarvan is mede afhankelijk van de inzet van de leveranciers.) Bij de optimalisatie van de bedrijfsvoering willen we de procesgang zo inrichten dat het aantal applicaties kan worden teruggebracht.

b. de transformatieopgave

Het afgelopen jaar heeft vooral in het teken gestaan van de transitie van taken van rijk naar gemeente. Voor de transformatie-opgave hebben we in 2014 en 2015 voorbereidingen getroffen en hebben we geëxperimenteerd in de uitvoering. Zo is in 2015 het nieuwe, integrale dienstverleningsproces gestart dat ook in 2016 verder doorontwikkeld wordt middels een professionaliserings- en opleidingsprogramma voor uitvoerende professionals. Het accent ligt daarbij op het implementeren van het regisseursmodel, het leren hanteren van methodisch werken met instrumenten zoals de zelfredzaamheidsmatrix en het Plan van Aanpak, de bejegening van klanten (vraaggericht, eigenkracht, maatwerk) en privacy. De op de transformatie gerichte nieuwe aanpak vraagt voor komende periode extra capaciteit. De verwachting en het uitgangspunt is dat de capaciteit op termijn meer in lijn komt met de beschikbare normformatie.

De transformatieopgave heeft een meerjarig karakter. Daarbij willen we de komende jaren op specifieke onderdelen een flankerend programmabudget inzetten (zoals bij het werken met integrale ondersteuningsarrangementen in relatie tot inkoop en de extramuralisering in relatie tot wonen en zorg). Dit eindigt zodra volledige inbedding in de lijn is gerealiseerd.

Het is urgent te investeren in beleids capaciteit voor Wmo en Jeugd om de noodzakelijke transformatie en innovatie in co-creatie met de zorgaanbieders vorm te geven. In dat verband zetten we in op het proces van bestuurlijk aanbesteden. De ervaringen in 2015 en in de eerste helft van 2016 hiermee zijn positief. Dat is ook de beleving van de aanbieders. Voor alle partijen is het wel een tijdrovend proces. We willen ook een adequaat accountmanagement neerzetten richting onze aanbieders om goed te kunnen monitoren op afspraken en financiële voortgang. Momenteel is de beschikbare capaciteit onvoldoende om de innovatieslag te maken die de transformatieopgave van ons vraagt en op de lange termijn de kwaliteit en continuïteit van zorg te kunnen borgen.

Naast de beleidsmatige versterking gaat het om versterking op beleidsondersteuning en uitvoering. Hier spelen meerdere aspecten. Door de decentralisatie is de omvang van de cliëntgroep toegenomen, het betreft vaak complexe casuïstiek en daarbij bevindt de afdeling zich nog in een leer- en ontwikkelfase. De professionals leren werken volgens het regisseursmodel en het nieuwe dienstverleningsconcept gebaseerd op de beginselen van de transformatie.

2015 was het eerste uitvoeringsjaar van de decentralisaties. Wij willen snel een accuraat beeld krijgen hoe cliënten dat eerste jaar hebben ervaren. Waren de voorzieningen goed vindbaar en toegankelijk, hoe hebben zij de contacten en de dienstverlening ervaren, voelden zij zich geholpen, welke verwachtingen leefden er, etc. In 2016 laten wij hiernaar een breed en onafhankelijk onderzoek uitvoeren onder de titel: Client centraal.

De financiële consequentie voor de jaren 2016, 2017 en 2018 is als volgt begroot:

Begroting	2016	2017	2018
bedrijfsvoering op orde en versterken uitvoering	1.126 N	1.706 N	1.356 N
transformatie opgave	806 N	640 N	580 N
Totaal	1.932 N	2.346 N	1.936 N

Uitgaande van het rekeningresultaat 2015 en rekening houdend met de ombuigingstaakstellingen is het de verwachting dat deze opgave inpasbaar is binnen de budgetten voor de producten Wmo en Jeugd. Voor het onderdeel jeugd is als uitgangspunt genomen dat de efficiëntyaakstelling van jaarlijks 5% in periode 2015-2017, zoals opgenomen in regeerakkoord, wordt gerealiseerd.

Deze begroting betreft de periode 2016 – 2018. Komende periode wordt de voortgang nauwgezet gevolgd en zo nodig bijgesteld.

Dekking	2016	2017	2018
dekking t.l.v. producten Wmo	1.114 V	1.229 V	1.024 V
dekking t.l.v. producten Jeugd	819 V	1.117 V	912 V
Totaal	1.932 V	2.346 V	1.936 V

Binnen deze begroting is sprake van tijdelijke extra inzet van mensen op de drie thema's. In de onderstaande tabel is dit weergegeven. Dit is exclusief inhuur voor projecten.

Aantal fte	2016	2017	2018
bedrijfsvoering op orde en versterken uitvoering	9,0	16,0	16,0
transformatie opgave	1,5	5,0	5,0
Totaal	10,5	21,0	21,0

3.9. Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord

Vrijval stelpost decentralisaties en regeerakkoord

Het afgelopen jaar is de stelpost verhoogd naar € 2,5 miljoen, mede gezien de risico's Permar. In deze perspectiefnota vindt de financiële afwikkeling Permar plaats, waarmee de noodzaak van een verhoogde stelpost kleiner is geworden. Daarnaast wordt de komende drie jaar extra geld ingezet om de transformatie in het Sociaal Domein tot een succes te maken. Tegelijkertijd is de wijze waarop de budgetten en uitgaven Sociaal Domein, alsmede Permar zich zullen ontwikkelen nog met veel onzekerheden omgeven.

Met dat in het achterhoofd kiezen wij er voor om de stelpost in stand te houden, maar tegelijkertijd een begin maken met de geleidelijke afbouw. Voorgesteld wordt om voor de jaren 2018 tot en met 2020 resp. € 250.000, € 500.000 en € 750.000 vrij te laten vallen.

Bij de volgende perspectiefnota, wanneer ook de (jaarrekening)resultaten over 2016 bekend zijn, vindt een nieuwe weging plaats.

Tabel 13

Stelpost decentralisaties en regeerakkoord

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Beschikbare stelpost (stand P'nota 2016 - 2019)	2.150 V	2.500 V	2.500 V	2.500 V	2.500 V
Actualisatie begroting 2016 Permar	1.200 N				
Coördinatie sociaal team	290 N				
Programmaorganisatie herstructurering sociaal domein	300 N				
<i>Stand Programmabegroting 2016 - 2019</i>	<i>360 V</i>	<i>2.500 V</i>	<i>2.500 V</i>	<i>2.500 V</i>	<i>2.500 V</i>
Wijkposten (raadsbesluit 11 februari 2016)		87 N	87 N	87 N	87 N
Permar - transformatie soc. Werkvoorziening		1.100 N			
Overige mutaties			250 N	500 N	750 N
Stand Perspectiefnota 2017 - 2020	360 V	1.313 V	2.163 V	1.913 V	1.663 V

4. Financiële conclusies en beschouwing

In dit hoofdstuk presenteren wij de financiële consequenties van de in het vorige hoofdstuk voorgestelde budgetaanvragen voor het meerjarenperspectief en voor het verloop van de algemene reserve. Daarnaast beschouwen wij deze conclusies vanuit een aantal invalshoeken:

- Voldoende weerstandsvermogen voor risico's.
- Structurele dekking voor structurele kosten.
- Financiële ruimte om te investeren in de speerpunten Visie Ede 2025.
- Versterken van de organisatie om taken uit te kunnen voeren.
- Ontwikkeling programmabegroting nieuwe stijl.

4.1. Conclusies meerjarenperspectief en algemene reserve

STRUCTUREEL MEERJAREN-PERSPECTIEF

Verwerking van de in de paragrafen 3.1 tot en met 3.9 opgenomen mutaties leidt tot het volgende beeld voor het structurele meerjarenperspectief.

Tabel 1

Meerjarenperspectief 2016 - 2020

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2017	2018	2019	2020
Programmabegroting 2016-2019	4.501 N	1.994 N	347 N	1.619 V	1.619 V
Actualisatie (= reguliere verwerking)	1.027 V	354 V	366 N	409 V	304 V
Algemene uitkering	1.096 V	1.094 V	1.300 V	1.800 V	1.600 V
Gevolgen eerdere besluitvorming	4.176 N	1.526 N	91 N	91 N	91 N
Uitvoering taken op orde	1.211 N	2.078 N	1.903 N	1.454 N	1.243 N
Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid	289 N	1.019 N	1.324 N	1.636 N	2.051 N
Ombuigingen en kerntaken	901 N	1.153 N	559 N	360 N	360 N
Stelpost decentralisaties en regeerakkoord	N	N	250 V	500 V	750 V
Totaal	8.955 N	6.322 N	3.040 N	787 V	528 V

Verwerking van voornoemde bedragen leidt tot het volgende verloop van de algemene reserve.

Tabel 2

Algemene reserve bodemvoorziening

Omschrijving	bedragen x € 1.000					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Saldo 1 januari (na resultaatbestemming)	27.596 V	33.730 V	24.775 V	18.454 V	15.414 V	16.200 V
Resultaat programmabegroting 2016-2019	6.400 N	4.501 N	1.994 N	347 N	1.619 V	1.619 V
Resultaat jaarrekening 2015	12.534 V					
Resultaat perspectiefnota 2017-2020 (mutatie t.o.v. PB '16-'19)		4.454 N	4.328 N	2.693 N	832 N	1.091 N
Saldo per 31 december	33.730 V	24.775 V	18.454 V	15.414 V	16.200 V	16.729 V
2% norm	10.000 N	10.000 N	10.000 N	10.000 N	10.000 N	10.000 N
Afwijking van bodem	23.730 V	14.775 V	8.454 V	5.414 V	6.200 V	6.729 V

Het meerjarenperspectief en de algemene reserve bezien stellen wij vast dat:

- op basis van de huidige inzichten vanaf 2019 sprake is van een voordelig saldo, in 2020 € 0,5 miljoen en dat
- de Algemene Reserve bodemvoorziening een surplus van € 6,7 miljoen in 2020 boven de bodem heeft.

4.2. Voldoende weerstandsvermogen voor risico's

Het meerjarenperspectief en de algemene reserve laten beide een voordelig saldo zien. Het weerstandsvermogen bevindt zich op een voldoende niveau. De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt voor de jaren 2016 en 2020 respectievelijk 2,01 en 1,95.

Wij zien dit als een bevestiging van de financiële koers die wij als college bij ons aantreden hebben ingezet. Durven investeren in een economisch en sociaal krachtig Ede en het realiseren van de Visie Ede 2025 zonder de financiële degelijkheid uit het oog te verliezen. Tegelijkertijd het stapsgewijs verhogen van de bodem in de algemene reserve van € 4,5 miljoen naar € 10 miljoen (a.g.v. onder meer omvang en risico's sociaal domein, WFC, Grondzaken en Permar) ook ombuigen in taken en bedrijfsvoering. Dit alles ook in het besef dat de samenleving verandert en daarmee ook de verhouding tot en de rol van de overheid.

Hier past wel een kanttekening bij. De algemene reserve heeft ook een buffer-/overlooppunt voor wat betreft de risico's in de grondexploitaties i.c.m. de bedrijfsreserve Grondzaken. Door de terugloop van de Algemene Reserve en gezien de beperkte omvang van de bedrijfsreserve Grondzaken neemt de kwetsbaarheid toe. Een verslechtering in het meerjarenperspectief dan wel in de grondexploitaties zet druk op onze financiële positie en kan vragen om aanvullende maatregelen. Op dit moment zijn met name de grondexploitaties Kazerneterreinen en BTA12, gezien hun boekwaarde en opbrengstpotentie zeer gevoelig voor prijswijzigingen en vertraging. De grex WFC bevindt zich nog in de opstart en kent een groot aantal onzekerheden. Bij de jaarrekening 2017 bestaat hier meer inzicht in.

Begin 2016 is de nieuwe Nota reserves en voorzieningen gemeente Ede door de raad vastgesteld. Naar aanleiding hiervan zijn door de raads werkgroep Programmabegroting vragen gesteld om meer inzicht te verkrijgen in de reserves; wat is het verloop van de reserves, de mutaties over een aantal jaren en een vergelijking met andere gemeenten. Medio mei is dit vervolgens besproken met de raads werkgroep en afgesproken is om in aanloop naar de komende programmabegroting de individuele reserves door te lichten, zodat een uitspraak kan worden gedaan over de hoogte, het aantal en het soort reserve. Dit resultaat wordt opgenomen in de programmabegroting.

4.3. Structurele dekking voor structurele kosten

Vanuit de keuze van een solide begroting waarbij structurele kosten gedekt worden uit structurele middelen hebben wij de afgelopen jaren verschillende stappen gezet. Niet alleen in het weerstandsvermogen, maar ook door nadrukkelijk te investeren in het op orde brengen van diverse noodzakelijke voorzieningen. Hierbij was het dekken van de vervanging in de openbare ruimte misschien wel de meest in het oog springende. Tien jaar lang € 3 miljoen investeren in onze leefomgeving. Hiermee is voor langere tijd voorzien in voldoende middelen voor vervangingen in de openbare ruimte.

In deze perspectiefnota worden opnieuw middelen beschikbaar gesteld om over een langere periode voorzieningen te kunnen waarborgen zoals voor schoolgebouwen, kunstgrasvelden, veiligheid en ICT.

Daarnaast maken we in deze perspectiefnota incidenteel middelen vrij om te investeren in de ontwikkeling van de taakuitvoering op het sociaal domein om er voor te zorgen dat we de korting op de beschikbare budgetten in de komende jaren kunnen opvangen met zo weinig mogelijk effect op de kwaliteit van ondersteuning en zorg voor kwetsbare groepen burgers.

4.4. Financiële ruimte om te investeren in de speerpunten Visie Ede 2025

Om in deze collegeperiode een extra impuls te kunnen geven aan de realisaties van de belangrijkste speerpunten uit de Visie Ede 2025 is een Investeringsfonds Impuls Ede in het leven geroepen. De uitvoering van deze speerpunten is volop in ontwikkeling. In hoofdstuk 2 van deze Perspectiefnota is hierover uitgebreid gerapporteerd.

In deze perspectiefnota stellen wij u voor om een deel van de precario opbrengst 2018 en 2019 eveneens te storten in het Investeringsfonds Impuls Ede, zonder daarbij overigens uitgaven tegenover te stellen. In feite dus een reservering ten behoeve van nieuwe impulsen.

4.5. Versterken van de organisatie om taken uit te kunnen voeren

Aan het begin van onze collegeperiode was de noodzaak aanwezig om stevig te bezuinigen op de uitvoering van taken en op de organisatie om het meerjarenperspectief sluitend te krijgen. Rekening houdend met ontwikkelingen als 3D, ODDV en regionalisering Brandweer heeft dit ook z'n weerslag gehad op de omvang van onze organisatie. Een teruggang met ruim 100 formatieplaatsen (2013: 765 fte naar 655 fte in 2018).

De afgelopen periode hebben we ook geconstateerd dat de ambities en het inspelen op nieuwe ontwikkelingen het noodzakelijk maken om op onderdelen de organisatie incidenteel maar soms ook structureel te versterken. De noodzaak daarvan wordt ondersteund door vergelijkend onderzoek van de formatieomvang van onze organisatie met andere gemeentelijke organisaties. Daarnaast bleek ook uit het eind vorig jaar gehouden medewerkersonderzoek dat er op diverse plekken binnen de organisatie sprake is van een hoge werkdruk.

In deze perspectiefnota staan daarom diverse budgetaanvragen die bedoeld zijn om de beschikbare capaciteit in overeenstemming te brengen met de noodzakelijke capaciteit om taken goed te kunnen uitvoeren en in te kunnen spelen op nieuwe (wettelijke) eisen en ontwikkelingen.

Samenvattend: het betreft een combinatie van incidentele en structurele uitbreiding, waarbij slechts in een enkel geval sprake is van terugdraaien eerdere ombuigingen.

Ontwikkeling formatie	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Incidenteel:</i>					
- Investeringsfonds Impuls Ede	15,4	15,4			
- Sociaal Domein	10,5	21	21		
- Overig	22,6	23,6	15	1	
<i>Structureel</i>					
- Toezicht	3	3	3	3	3
- Veiligheid	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
- Verkeer	1,1	1,8	2	2	2
- Ruimtelijke ordening	1,6	1,4	1,4	1,4	1,4
- Bestuursondersteuning en kabinet	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
- Overig	3	4,5	4,5	4,5	4,5
Totaal	60,2	73,7	49,9	14,9	13,9

4.6. Ontwikkeling programmabegroting nieuwe stijl

In 2015 heeft de perspectiefnota een nieuwe opzet gekregen. Hierbij is meer dan voorheen de verbinding gelegd tussen onze inhoudelijke ambities en speerpunten en de beschikbare financiële middelen. Vanuit de Visie Ede 2025 en het Convenant 2014-2018 zijn 10 speerpunten benoemd die samen aangeven hoe Ede zich naar de toekomst wil ontwikkelen. Dit is in de perspectiefnota samengebracht in een schema (figuur 1) dat we vervolgens gebruiken als paraplu bij de ontwikkeling van de programmabegroting nieuwe stijl. Op basis van dit schema is een voorstel gemaakt voor een nieuwe indeling van de programmabegroting 2017-2020. Daarnaast hebben we een voorstel voor een nieuwe opzet van het programmabladd gemaakt. Beide zijn ontwikkeld in samenspraak met de Raadswerkgroep Programmabegroting en worden hierbij aan u voorgelegd.

Figuur 1.

Ambitie en kaders programmabegroting nieuwe stijl

De ambitie van de programmabegroting nieuwe stijl is dat deze voldoet aan:

- Behoeft van de Gemeenteraad aan heldere sturingsinformatie
- Aansluiting bij de nieuwe structuur (fig. 1) zoals vastgesteld in de perspectiefnota 2015
- Indicatoren die aansluiten bij huidige beleidsopgave
- Werkbare set Edese indicatoren en Depla-indicatoren (wettelijk verplichte indicatoren)
- Betere relatie tussen geld en inhoud
- Korter, begrijpelijke taal

Bij de ontwikkeling van de programmabegroting nieuwe stijl wordt bewaakt dat deze voldoet aan de eisen die het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wettelijk aan gemeenten voorschrijft.

De nieuwe programmabegroting is een ontwikkelproces dat in samenspraak plaatsvindt met de Raadswerkgroep Programmabegroting.

Indicatoren

De indicatoren in de nieuwe programmabegroting worden de komende maanden verder uitgewerkt in overleg met de Raadswerkgroep Programmabegroting. De resultaten van de sessie die 28 april jl. met de raad heeft plaatsgevonden dienen hierbij als richtinggevend. Daarnaast worden alle verplichte indicatoren van Depla in een aparte bijlage van de begroting opgenomen. Enkele Depla indicatoren, die door de raad als belangrijk aangemerkt zijn in bovengenoemde sessie, worden naast de bijlage ook verwerkt in de programmabladen, samen met gekozen Edese indicatoren.

Vastgoed

In september 2013 is de afdeling Vastgoed opgericht om de eigenaarsrol van vastgoed, dat voor langere tijd door de gemeente wordt beheerd, in één professionele afdeling onder te brengen. Eén van de stappen die in deze ontwikkeling past, is het samenbrengen van alle vastgoed-gerelateerde kosten in één product. Zo krijgt de afdeling vastgoed nog meer zicht en grip op de kosten van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Het samenbrengen heeft een verschuiving van lasten en baten tussen de verschillende programma's tot gevolg. Deze verschuivingen worden toegelicht in de Programmabegroting 2017-2020.

Vervolg

De invulling van de programmabegroting 2017-2020 vindt verder plaats in samenspraak met de Raadswerkgroep Programmabegroting.

In het najaar stelt de Gemeenteraad de Programmabegroting 2017-2020 in nieuwe opzet vast binnen de reguliere planning van de P en C cyclus.

Bijlage 1A Financieel meerjarenperspectief

Vertrekpunt Programmabegroting 2016-2019					bedragen x € 1.000
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Programmabegroting 2016 - 2019	4.501 N	1.994 N	347 N	1.619 V	1.619 V
Actualisatie					
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Toegenomen kosten lijkschouwingen	20 N	20 N	20 N	20 N	20 N
Meerkosten a.g.v. wijziging licentiestructuren	260 N	260 N	260 N	260 N	260 N
Veiligheid - diverse projecten	160 N	N	N	N	N
- dekking: onttrekking reserve Overlopende verplichtingen	160 V	N	N	N	N
VGGM	435 V	N	N	N	N
Algemene Inkomensvoorziening	650 N	N	N	N	N
Vrijval bijdrage internationale school	110 V	N	N	N	N
Regio FoodValley	40 N	130 N	130 N	130 N	130 N
- dekking: reserve Cofinanciering	40 V	N	N	N	N
Vrijval stelpost ambtelijke capaciteit	150 V				
Areaal (nieuwe jaarschijf)	N	N	N	N	110 N
Verkeerskredieten UVV (nieuwe jaarschijf)	N	N	N	N	22 N
Vrijval kapitaallasten	337 V	14 V	44 V	69 V	96 V
Belastingverlichting - verschuiving in jaren	750 V		750 N		
Dividend	175 V				
Prijscompensatie		750 V	750 V	750 V	750 V
Totaal	1.027 V	354 V	366 N	409 V	304 V
Algemene uitkering					
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Algemene uitkering - accres	1.000 V	1.000 V	1.500 V	1.500 V	3.350 V
Algemene uitkering - reservering loon- en prijscompensatie	200 N	200 N	200 N	200 N	1.900 N
Algemene uitkering - 2de fase groot onderhoud				500 V	500 V
Schaalvergroting gemeenten (nieuwe jaarschijf)					350 N
<i>Taakmutaties:</i>					
Taakmutatie Referendum	140 V				
Reserveren taakmutatie Referendum	140 N				
Taakmutatie Vrouwenopvang (december)	50 V				
Reserveren taakmutatie Vrouwenopvang	50 N				
Taakmutatie Vrouwenopvang (mei)	6 V	28 V	30 V	30 V	30 V
Reserveren taakmutatie Vrouwenopvang	6 N	28 N	30 N	30 N	30 N
Taakmutatie Maatschappelijk opvang	18 V	95 N	95 N	95 N	95 N
Reserveren taakmutatie Maatschappelijk opvang	18 N	95 V	95 V	95 V	95 V
Taakmutatie WMO	215 V	440 V	440 V	440 V	501 V
Reserveren taakmutatie WMO	215 N	440 N	440 N	440 N	501 N
Taakmutatie Statushouders	700 V	1.000 V			
Reserveren taakmutatie statushouders	404 N	706 N			
Uitkering Bommenregeling	210 V				
Reserveren uitkering Bommenregeling	210 N				
Taakmutatie Brede impuls combinatiefuncties	139 V	139 V	139 V	139 V	139 V
Reserveren taakmutatie Brede impuls	139 N	139 N	139 N	139 N	139 N
Taakmutatie Voorschoolse voorziening peuters	65 V	135 V	200 V	265 V	335 V
Reserveren taakmutatie Voorschoolse voorziening peuters	65 N	135 N	200 N	265 N	335 N

Taakmutatie Sociaal domein (december)	226 V				
Reserveren taakmutatie WMO-extramurale zorg	40 N				
Reserveren taakmutatie Beschermd wonen	218 N				
Reserveren taakmutatie Jeugd	37 V				
Reserveren taakmutatie Re-integratie	5 N				
Taakmutatie Sociaal domein (mei)	697 V	121 N	346 V	310 V	232 V
Reserveren taakmutatie WMO-extramurale zorg	129 N	131 N	408 N	408 N	334 N
Reserveren taakmutatie Beschermd wonen	283 N	526 N	543 N	555 N	553 N
Reserveren taakmutatie Jeugd	476 N	467 V	287 V	315 V	311 V
Reserveren taakmutatie Re-integratie	1 N	129 V	168 V	170 V	170 V
Reserveren taakmutatie Wsw	192 V	182 V	150 V	168 V	174 V
Totaal	1.096 V	1.094 V	1.300 V	1.800 V	1.600 V

Gevolgen eerdere besluitvorming:

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Afspraken sociaal conv./ind. loopbaanbudget	580 N	1.030 N	N	N	N
Consignatiediensten	43 N	46 N	46 N	46 N	46 N
Locatiekeuze AZC: projectorganisatie	150 N	N	N	N	N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - aanspreekpunt	23 N	45 N	45 N	45 N	45 N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - toezichthouders	100 N	203 N	N	N	N
Locatiekeuze AZC: flankerend beleid - werkbudget	500 N	N	N	N	N
Permar / transformatie soc werkvoorziening	2.630 N	1.302 N	pm	pm	pm
Permar - inzet stelpost decentralisatie		1.100 V			
Precario - verbreding (Vitens)	1.000 V	2.000 V		N	N
Precario - storting compensatie lastenverzwaring	1.000 N	2.000 N		N	N
Woonvisie: uitbreiding beleids capaciteit	46 N	92 N	92 N	pm	N
Wonen: project 200 + 200 woningen	200 N	200 N	pm	pm	N
- dekking: reserve Startersleningen	246 V	292 V	92 V	N	N
Skaeve huse	150 N	N	N	N	N
Totaal	4.176 N	1.526 N	91 N	91 N	91 N

Uitvoering taken op orde

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Taken op orde: voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving:</i>					
Aansluiting op Officiële Publicaties / Beveiligde email	50 N	25 N	69 N	69 N	69 N
Bemensing bezwaarschriftcie's met externen	16 N	16 N	16 N	16 N	16 N
Wet meldplicht datalekken e.d. *	216 N	363 N	310 N	235 N	235 N
Saneren en up to date brengen applicatielandschap *	125 N	250 N	125 N	N	N
Capaciteit Archeologie, Ecologie en Monumentenzorg	32 N	64 N	64 N	32 N	N
- dekking: binnen projecten (zelffinanciering)	11 V	21 V	21 V	11 V	N
Evenementen	102 N	136 N	136 N	136 N	136 N
Uitbreiding capaciteit veiligheid en toezicht	100 N	203 N	203 N	203 N	203 N
- dekking: t.l.v. product veiligheid/toezicht	70 V	70 V	70 V	70 V	70 V
Implementatie Omgevingswet	130 N	340 N	340 N	115 N	pm
<i>Taken op orde: bestaande taken:</i>					
Statushouders: grote aantallen statushouders	pm	pm	pm	N	N
Statushouders: beleids capaciteit	23 N	46 N	46 N	N	N
Bestuursondersteuning en kabinet	11 N	23 N	23 N	23 N	23 N
Audiovisuele middelen raad- en vergaderzalen	41 N	82 N	41 N	41 N	41 N
Fysieke beveiliging in en rond gebouwen *	137 N	150 N	150 N	150 N	150 N
Vervanging toegangspassysteem	N	N	N	55 N	55 N
Marktbalie/Planatelier	30 N	61 N	61 N	N	N
Formatie verkeersplanoloog	101 N	166 N	166 N	166 N	166 N
- dekking: binnen projecten (zelffinanciering)	30 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Regiefunctie OddV	48 N	32 N	32 N	32 N	32 N

Formatie verkeersplanoloog	101 N	166 N	166 N	166 N	166 N
- dekking: binnen projecten (zelffinanciering)	30 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Regiefunctie OddV	48 N	32 N	32 N	32 N	32 N
Beleidsvernieuwing Ruimtelijke Ordening	52 N	103 N	103 N	103 N	103 N
- dekking: extra kosten inzet uit budget Omgevingswet		50 V	50 V		
Leerlingzaken	N	75 N	75 N	75 N	N
Strategisch portefeuillemanagement	25 N	51 N	51 N	51 N	51 N
Formatie bestuursadvisering	82 N	82 N	82 N	82 N	82 N
Totaal	1.211 N	2.078 N	1.903 N	1.454 N	1.243 N

Uitzetting bestaand beleid en nieuw beleid

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Klanttevredenheidsonderzoek	15 N	N	15 N	N	15 N
Arbeidsmarktregio	N	100 N	100 N	N	N
De Peppel - revitalisering	88 N	124 N	174 N	401 N	401 N
Minimabeleid	76 N	445 N	445 N	445 N	445 N
- dekking: t.l.v. reserve Overlopende verplichtingen	76 V	N	N	N	N
Schulddienstverlening	pm	pm	pm	pm	N
Beleidsformatie t.b.v. projecten Fietsplan	N	184 N	184 N	N	N
- dekking: binnen Fietsplan	N	184 V	184 V	N	N
Fietsplan	N	105 N	215 N	210 N	210 N
Levendig Centrum - Marktplein			110 N	110 N	110 N
Samenwerkbedrijf - procesondersteuning	35 N				
Bosbeheer / prunusbestrijding	90 N	90 N	90 N	90 N	90 N
Fietsenstalling Station Ede-Wageningen	N	N	N	N	85 N
MFA Otterlo	N	N	40 N	40 N	40 N
Adviesraad Sociaal Domein Ede	10 N	20 N			
Handhaving	pm	pm	pm	pm	pm
Strategisch huisvestingsplan Onderwijshuisvesting	pm	pm	pm	115 N	230 N
Investeringen Parklaan / Spoorzone				pm	pm
Breedbandonderzoek	51 N				
Kunstgrasvelden				90 N	290 N
Parkeren - stimuleringsmaatregelen	pm	165 N	165 N	165 N	165 N
Vrijval reservering levendig centrum	pm	65 V	65 V	65 V	65 V
VisitVeluwe		35 N	35 N	35 N	35 N
Retailvisie	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal	289 N	1.019 N	1.324 N	1.636 N	2.051 N

Ombuigingen

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Leerlingenvervoer	90 N	N	N	N	N
- dekking: vanuit frictiebudget kerntaken	90 V				
Frictiekosten ontwikkeling financiële functie	382 N	532 N	N	N	N
Frictiekosten ombuigingen bedrijfsvoering (JR 2015 - 939)	319 N	421 N	199 N	N	N
Onderhoud/ projectcoördinator	46 N				
- dekking: vanuit frictiebudget	46 V				
<i>Niet realiseren ombuigingen:</i>					
Bijstelling taakstelling belastingsamenwerking	200 N	200 N	200 N	200 N	200 N
Zwemproduct			160 N	160 N	160 N
Totaal	901 N	1.153 N	559 N	360 N	360 N

Stelpost decentralisaties en regeerakkoord

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Mutatie			250 V	500 V	750 V
Totaal			250 V	500 V	750 V

Ombuigingen

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Precario 2018 en 2019			5.600 V	5.600 V	pm
Precario - storting in reserve riolering			2.000 N	2.000 N	pm
Precario - storting in Investeringsfonds Impuls Ede			3.600 N	3.600 N	pm
Totaal			0	0	0

TOTAAL	8.955 N	6.322 N	3.040 N	787 V	528 V
---------------	----------------	----------------	----------------	--------------	--------------

Bijlage 1B Overzicht programmaplannen

		bedragen x € 1.000			
		Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
1 Veiligheid					
	Lasten	8.452 N	8.071 N	8.110 N	8.041 N
	Baten	259 V	259 V	259 V	259 V
	Saldo	8.193 N	7.812 N	7.851 N	7.782 N
	Storting reserves		67 N	56 N	124 N
	Onttrekking reserves	9 V			
	Saldo resultaat	8.184 N	7.879 N	7.907 N	7.906 N
2 Beheer Openbare Ruimte					
	Lasten	37.480 N	39.364 N	40.066 N	41.141 N
	Baten	17.440 V	19.359 V	19.623 V	21.527 V
	Saldo	20.040 N	20.005 N	20.443 N	19.614 N
	Storting reserves	2.330 N	2.484 N	2.520 N	2.835 N
	Onttrekking reserves	867 V	852 V	837 V	822 V
	Saldo resultaat	21.503 N	21.637 N	22.126 N	21.627 N
3 Economische Zaken					
	Lasten	15.280 N	18.031 N	15.111 N	16.084 N
	Baten	14.394 V	19.369 V	14.042 V	15.074 V
	Saldo	886 N	1.338 V	1.069 N	1.010 N
	Storting reserves	376 N	2.742 N	326 N	335 N
	Onttrekking reserves	333 V	335 V	334 V	334 V
	Saldo resultaat	929 N	1.069 N	1.061 N	1.011 N
4 Educatie en Jeugd					
	Lasten	39.579 N	38.739 N	38.948 N	38.575 N
	Baten	2.646 V	2.646 V	2.646 V	2.646 V
	Saldo	36.933 N	36.093 N	36.302 N	35.929 N
	Storting reserves	359 N	339 N	334 N	330 N
	Onttrekking reserves	1.666 V	710 V	716 V	303 V
	Saldo resultaat	35.626 N	35.722 N	35.920 N	35.956 N
5 Sport					
	Lasten	8.735 N	8.495 N	8.324 N	8.271 N
	Baten	2.283 V	1.987 V	1.987 V	1.987 V
	Saldo	6.452 N	6.508 N	6.337 N	6.284 N
	Storting reserves	539 N	239 N	225 N	211 N
	Onttrekking reserves	674 V	712 V	679 V	618 V
	Saldo resultaat	6.317 N	6.035 N	5.883 N	5.877 N
6 Cultuur					
	Lasten	10.166 N	9.677 N	9.414 N	9.380 N
	Baten	922 V	922 V	922 V	922 V
	Saldo	9.244 N	8.755 N	8.492 N	8.458 N
	Storting reserves	295 N	304 N	255 N	241 N
	Onttrekking reserves	415 V	168 V	217 V	168 V
	Saldo resultaat	9.124 N	8.891 N	8.530 N	8.531 N
7 Werk, Inkomen en Scholing					
	Lasten	46.289 N	45.719 N	45.134 N	45.151 N
	Baten	20.845 V	20.845 V	20.845 V	20.845 V
	Saldo	25.444 N	24.874 N	24.289 N	24.306 N
	Storting reserves	21 N	25 N	25 N	25 N
	Onttrekking reserves	11 V	43 V	11 V	11 V
	Saldo resultaat	25.454 N	24.856 N	24.303 N	24.320 N

		bedragen x € 1.000			
		Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
9 Maatschappelijke Ondersteuning					
	Lasten	58.502 N	58.037 N	58.150 N	58.151 N
	Baten	4.794 V	4.794 V	4.794 V	4.794 V
	Saldo	53.708 N	53.243 N	53.356 N	53.357 N
	Storting reserves	588 N	587 N	587 N	587 N
	Onttrekking reserves	171 V	134 V	134 V	134 V
	Saldo resultaat	54.125 N	53.696 N	53.809 N	53.810 N
10 Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen					
	Lasten	83.562 N	86.141 N	45.178 N	26.421 N
	Baten	56.011 V	54.370 V	40.613 V	26.311 V
	Saldo	27.551 N	31.771 N	4.565 N	110 N
	Storting reserves	30.994 N	29.744 N	20.852 N	10.206 N
	Onttrekking reserves	50.014 V	53.427 V	17.609 V	2.265 V
	Saldo resultaat	8.531 N	8.088 N	7.808 N	8.051 N
11 Milieu en Landschap					
	Lasten	13.158 N	13.053 N	12.948 N	12.948 N
	Baten	11.520 V	11.886 V	11.986 V	11.986 V
	Saldo	1.638 N	1.167 N	962 N	962 N
	Storting reserves	620 N	858 N	958 N	958 N
	Onttrekking reserves	627 V	502 V	502 V	502 V
	Saldo resultaat	1.631 N	1.523 N	1.418 N	1.418 N
12 Bestuur en Organisatie					
	Lasten	11.152 N	11.009 N	10.909 N	10.914 N
	Baten	2.148 V	2.005 V	2.005 V	2.005 V
	Saldo	9.004 N	9.004 N	8.904 N	8.909 N
	Storting reserves				
	Onttrekking reserves				
	Saldo resultaat	9.004 N	9.004 N	8.904 N	8.909 N
13 Dekkingsmiddelen					
	Lasten	14.327 N	13.900 N	14.365 N	14.339 N
	Baten	194.111 V	190.931 V	192.353 V	191.991 V
	Saldo	179.784 V	177.031 V	177.988 V	177.652 V
	Storting reserves	7.748 N	5.137 N	6.813 N	6.912 N
	Onttrekking reserves	8.396 V	6.505 V	6.493 V	6.675 V
	Saldo resultaat	180.432 V	178.399 V	177.668 V	177.415 V
Totaal					
	Lasten	346.682 N	350.236 N	306.657 N	289.416 N
	Baten	327.373 V	329.373 V	312.075 V	300.347 V
	Saldo	19.309 N	20.863 N	5.418 V	10.931 V
	Storting reserves	43.870 N	42.526 N	32.951 N	22.764 N
	Onttrekking reserves	63.183 V	63.388 V	27.532 V	11.832 V
	Saldo resultaat	0	0	0	0

*) bedragen afgerond op duizendtallen, waardoor afrondingsverschillen ontstaan

Bijlage 1C Overzicht actuele begroting 2016

Wijzigingen tussen primitieve begroting en actuele begroting 2016 worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door de verwerking van de mutaties Programmabegroting 2016-2019. Daar waar sprake is van afzonderlijke raadsbesluiten of grotere afwijkingen wordt dit aangegeven. Tevens zijn de mutaties a.g.v. de actualisaties reserves en voorzieningen verwerkt. Samenvoeging van vastgoedbudgetten leidt eveneens tot verschuivingen.

		bedragen x € 1.000	
		Begroting 2016	Actuele begroting 2016
1 Veiligheid			
	Lasten	8.841 N	9.885 N
	Baten	260 V	860 V
	Saldo	8.581 N	9.025 N
	Storting reserves	N	
	Onttrekking reserves	362 V	904 V
	Saldo resultaat	8.219 N	8.121 N

Wijzigingen betreffen verwerking begroting conventionele explosieven en resultaatbestemmingen.

2 Beheer Openbare Ruimte			
	Lasten	36.645 N	38.408 N
	Baten	15.164 V	17.460 V
	Saldo	21.481 N	20.948 N
	Storting reserves	2.908 N	3.107 N
	Onttrekking reserves	1.917 V	2.174 V
	Saldo resultaat	22.473 N	21.881 N

Wijziging betreft een budgettair neutrale correctie in voorziening riolering. Daarnaast zijn bedragen verschoven tussen reserves fietspaden en vervanging kapitaalgoederen.

3 Economische Zaken			
	Lasten	16.646 N	15.282 N
	Baten	16.414 V	12.838 V
	Saldo	232 N	2.444 N
	Storting reserves	420 N	306 N
	Onttrekking reserves	297 V	1.424 V
	Saldo resultaat	355 N	1.326 N

Wijziging betreft m.n. verwerking van het MPG 2016 en actualisatie reserves.

4 Educatie en Jeugd			
	Lasten	41.794 N	44.020 N
	Baten	2.654 V	3.686 V
	Saldo	39.140 N	40.334 N
	Storting reserves	305 N	269 N
	Onttrekking reserves	762 V	2.858 V
	Saldo resultaat	38.683 N	37.745 N

Wijziging betreft verschuiving groot onderhoud (lasten en reserve).

5 Sport			
	Lasten	9.405 N	9.194 N
	Baten	1.646 V	1.646 V
	Saldo	7.759 N	7.548 N
	Storting reserves	274 N	248 N
	Onttrekking reserves	769 V	1.323 V
	Saldo resultaat	7.264 N	6.473 N

Wijziging lasten en reserve betreft mutatie als gevolg van kleedkamers Otterlo.

		bedragen x € 1.000	
		Begroting 2016	Actuele begroting 2016
6 Cultuur	Lasten	10.643 N	10.374 N
	Baten	897 V	929 V
	Saldo	9.746 N	9.445 N
	Storting reserves	243 N	242 N
	Onttrekking reserves	402 V	570 V
	Saldo resultaat	9.588 N	9.117 N

Wijziging betreft actualisatie reserves en mutatie subsidie Monumentenzorg.

7 Werk, Inkomen en Scholing	Lasten	47.979 N	50.703 N
	Baten	20.845 V	20.745 V
	Saldo	27.135 N	29.958 N
	Storting reserves	17 N	17 N
	Onttrekking reserves	43 V	1.630 V
	Saldo resultaat	27.109 N	28.345 N

Wijziging betreft actualisatie regionale middelen arbeidsmarktbeleid en Regionaal Werkbedrijf.

9 Maatschappelijke Ondersteuning	Lasten	61.790 N	62.207 N
	Baten	5.899 V	5.571 V
	Saldo	55.890 N	56.636 N
	Storting reserves	30 N	347 N
	Onttrekking reserves	224 V	987 V
	Saldo resultaat	55.696 N	55.996 N

10 Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen	Lasten	72.715 N	78.524 N
	Baten	71.426 V	75.000 V
	Saldo	1.289 N	3.524 N
	Storting reserves	32.404 N	33.263 N
	Onttrekking reserves	24.738 V	27.120 V
	Saldo resultaat	8.955 N	9.667 N

Wijziging betreft m.n. verwerking van het MPG 2016 en actualisatie reserves en businesscase Veluwe Poort.

11 Milieu en Landschap	Lasten	13.480 N	13.909 N
	Baten	11.650 V	11.543 V
	Saldo	1.830 N	2.366 N
	Storting reserves	608 N	620 N
	Onttrekking reserves	950 V	1.291 V
	Saldo resultaat	1.487 N	1.695 N

Wijziging lasten en reserve betreft mutatie als gevolg van verschuiving Enkapluim naar 2017.

12 Bestuur en Organisatie	Lasten	10.952 N	11.132 N
	Baten	1.914 V	1.995 V
	Saldo	9.037 N	9.137 N
	Storting reserves	N	
	Onttrekking reserves	N	20 V
	Saldo resultaat	9.037 N	9.117 N

	bedragen x € 1.000	
	Begroting 2016	Actuele begroting 2016
13 Dekkingsmiddelen		
Lasten	15.006 N	15.215 N
Baten	196.647 V	196.489 V
Saldo	181.641 V	181.274 V
Storting reserves	6.138 N	6.375 N
Onttrekking reserves	13.364 V	14.585 V
Saldo resultaat	188.867 V	189.484 V

Wijziging lasten en reserves betreft actualisatie, w.o. toedeling vanuit stelposten naar programma's..

Totaal		
Lasten	345.896 N	358.853 N
Baten	345.416 V	348.762 V
Saldo	479 N	10.091 N
Storting reserves	43.347 N	44.794 N
Onttrekking reserves	43.828 V	54.886 V
Saldo resultaat	0	0

*) bedragen afgerond op duizendtallen, waardoor afrondingsverschillen ontstaan

Bijlage 1D Overzicht voorstellen met dekking

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2016	2016	2018	2019	2020
Sociaal Domein:					
ontwikkelopgave bedrijfsvoering SD	410 N	835 N	485 N		
transformatieopgave inhoud SD	806 N	640 N	580 N		
grotere opgave dan ingeschat	716 N	871 N	871 N		
Subtotaal	1.932 N	2.346 N	1.936 N		
Dekking					
dekking t.l.v. producten WMO en Jeugd	1.035 V	1.360 V	950 V		
dekking t.l.v. producten WMO	596 V	549 V	549 V		
dekking t.l.v. producten Jeugd	301 V	437 V	437 V		
Subtotaal	1.932 V	2.346 V	1.936 V		
Diversen:					
diversen riolering / parkeren / nutsvoorzieningen / inkoop	250 N	648 N	543 N	288 N	288 N
diversen I&A-middelen	414 N	452 N	525 N	592 N	446 N
onderhoudsbestekken	700 N	670 N	670 N	670 N	670 N
Subtotaal	1.364 N	1.770 N	1.738 N	1.550 N	1.404 N
Dekking:					
dekking binnen product / (bedr)reserves / leges e.d.	350 V	888 V	856 V	674 V	528 V
dekking stelpost prijscompensatie	1.014 V	882 V	882 V	876 V	876 V
Subtotaal	1.364 V	1.770 V	1.738 V	1.550 V	1.404 V
TOTAAL	0	0	0	0	0

Bijlage 2 Overzicht reserves en voorzieningen

Progr.	Cat.	I/S	Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2016	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 1/1 na resultaatbe- stemming	Rente	Bij	Af	Afschrij- vings- bijdrage	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
1	4	I	R400	Overgangsrecht FLO	771.995	0	771.995	0	0	246.176	0	525.819	517.153	584.543	640.375	764.818
2	4	I	R411	Parkeren	758.171	0	758.171	0	0	142.022	0	616.149	616.149	616.149	616.149	616.149
2	4	S	R416	Begraven	365.066	65.000	430.066	0	123.327	300.000	0	253.393	383.430	508.689	634.628	760.567
2	4	I	R417	Onderhoud & vervanging openb. ruimte	1.218.948	0	1.218.948	0	478.393	369.000	0	1.328.341	1.228.341	1.128.341	1.028.341	928.341
2	6	S	R605	Rolering buitengebied	8.749.582	0	8.749.582	262.487	0	0	756.416	8.256.653	7.761.725	7.267.798	6.773.871	6.279.944
3	4	I	R420	Werkgelegenheid	358.274	0	358.274	0	125.000	174.250	0	309.024	259.774	210.524	161.274	112.024
4	4	I	R430	Onderwijs - Huisvesting	4.461.499	0	4.461.499	0	0	2.423.127	0	2.038.372	805.872	408.372	0	0
4	4	I	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	1.488.981	-58.000	1.430.981	0	103.430	0	0	1.534.411	1.731.940	1.914.469	2.096.998	2.279.527
4	4	I	R435	Centrum voor Jeugd en Gezin	229.208	0	229.208	0	0	113.000	0	116.208	0	0	0	0
4	6	S	R810	Basisschool Kernhem	213.989	0	213.989	6.421	0	0	14.063	206.347	198.705	191.062	183.419	175.776
4	6	S	R811	Basisschool De Meander	209.649	0	209.649	6.289	0	0	13.520	202.418	195.189	187.960	180.731	173.502
4	6	S	R812	Brede school De Kraats	425.000	0	425.000	12.750	0	0	25.250	412.500	400.000	387.500	375.000	362.500
4	6	S	R813	Basisschool Raasberg/Veldhuizerschool	308.718	0	308.718	9.262	0	0	18.910	299.070	289.423	279.776	270.128	260.481
4	6	S	R814	Basisschool El Inkede	493.870	0	493.870	14.816	0	0	29.782	478.904	463.938	448.972	434.006	419.040
4	6	S	R815	Basisschool Wilhelmusschool	315.143	0	315.143	9.454	0	0	18.458	306.139	297.135	288.131	279.127	270.123
4	6	S	R816	Basisschool Emmaschool	408.425	0	408.425	12.253	0	0	25.428	395.250	382.074	368.899	355.724	342.549
4	6	S	R817	Egal.res.school+peuterspeelzaal Wekerom	1.232.100	0	1.232.100	36.963	0	0	70.263	1.198.800	1.165.500	1.132.200	1.098.900	1.065.600
4	6	S	R818	VMBO Het Streek Zandlaan	472.875	1.450.000	1.922.875	57.686	0	0	106.061	1.874.500	1.826.125	1.777.750	1.729.375	1.681.000
4	4	S	R820	Tijdelijk Jongerenwerk 2015-2017	126.000	0	126.000	0	0	0	0	126.000	126.000	126.000	126.000	126.000
5	6	S	R830	Sportpark Hoekelumse Eng	1.446.428	0	1.446.428	43.393	0	114.127	1.375.694	1.290.466	1.205.096	1.119.580	1.033.913	953.913
5	6	S	R832	Sportpark Bosrand	469.412	0	469.412	14.082	0	0	68.356	415.138	360.907	306.721	272.581	238.488
5	6	S	R833	Sportpark Peppelensteeg	467.323	0	467.323	14.020	0	0	45.606	435.737	404.235	372.820	341.495	310.262
5	6	S	R834	Comproject Peppelensteeg	192.674	0	192.674	5.780	0	0	16.497	181.957	171.270	160.613	149.988	139.397
5	6	S	R835	Sportpark Inschoten	635.853	0	635.853	19.076	0	60.020	594.909	553.982	513.072	472.181	431.309	391.309
5	6	S	R836	Sportpark De Eikelhof	980.378	0	980.378	29.411	0	0	131.958	877.831	775.233	672.581	569.874	515.214
5	6	S	R838	Sportpark Allemanskamp	400.581	0	400.581	12.017	0	0	44.076	368.522	336.510	304.545	272.629	240.764
5	6	S	R839	Sportpark De Beek	67.709	0	67.709	2.031	0	0	7.240	62.500	57.292	52.084	46.876	41.667
5	6	S	R840	Sportpark Harskamp	92.579	0	92.579	2.777	0	0	5.275	90.081	87.583	85.085	82.588	80.091
5	6	S	R841	Sporthal Het Nieuw e Landgoed	811.362	0	811.362	24.341	0	0	45.145	790.558	769.754	748.950	728.145	707.340
5	6	S	R842	Sporthal Otterlo	1.217.427	0	1.217.427	36.523	0	0	1.253.950	1.291.569	1.327.566	1.364.680	1.402.945	1.442.945
5	6	S	R843	Sporthal 't Riet	107.215	0	107.215	3.216	0	0	8.577	101.854	96.494	91.133	85.772	80.410
5	6	S	R844	Sportzaal De Peppel	184.361	0	184.361	5.531	0	0	17.822	172.070	159.779	147.488	135.198	122.908
5	6	S	R845	Sporthal De Peppel	363.796	0	363.796	10.914	0	0	22.358	352.352	340.926	329.518	318.130	306.762
5	6	S	R846	Sporthal De Soetendaal	385.566	0	385.566	11.567	0	0	25.337	371.796	358.026	344.256	330.486	316.716
5	6	S	R847	Sporthal Ut Sporthuus	930.349	0	930.349	27.910	0	0	58.839	899.420	868.492	837.564	806.635	775.705
5	6	S	R848	Gymkaal Ceelman van Ommerenweg	383.435	0	383.435	11.503	0	0	25.705	369.233	355.032	340.831	326.633	312.429
5	6	S	R849	Sportpark Kastanjebos Otterlo	900.000	0	900.000	0	0	660.000	0	240.000	236.817	233.539	230.162	226.684
5	6	S	R850	Sporthal Zandlaan	0	852.000	852.000	25.560	0	0	877.560	1.200.000	1.184.085	1.167.693	1.150.809	1.137.693
6	4	I	R440	Cultuur	97.713	0	97.713	0	45.887	45.250	0	98.350	41.487	64.624	87.761	107.898
6	4	I	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelingsfonds	482.608	0	482.608	14.478	3.205	60.000	0	440.291	446.705	453.311	460.115	461.123
6	4	I	R442	Kunstanstapelen	662.631	0	662.631	0	56.676	293.752	0	425.555	351.743	453.976	507.536	586.271
6	4	I	R443	Monumenten	201.063	0	201.063	0	120.000	158.072	0	162.991	169.191	175.391	132.751	138.951
6	6	S	R860	Museum Oud Lunteren	33.868	0	33.868	1.016	0	0	2.880	32.804	31.738	30.671	29.601	28.529
6	6	S	R861	Kijk- en Luistermuseum	26.606	0	26.606	798	0	0	2.386	25.018	23.430	21.842	20.254	18.665
7	4	I	R454	Regionaal Werk Bedrijf	0	843.000	843.000	0	0	775.000	0	68.000	68.000	68.000	68.000	68.000
7	4	I	R455	Reserve Arbeidsmarktregio FoodValley	63.500	682.000	745.500	0	0	481.750	0	263.750	263.750	232.000	232.000	232.000
7	4	I	R439	Egaliseringsreserve legaat van Lagen	371.160	0	371.160	10.944	0	0	10.944	371.160	371.160	371.160	371.160	371.160
7	4	I	R453	Inburgering	184.725	75.000	259.725	0	0	63.690	0	196.035	152.618	144.994	137.160	129.746
9	4	I	R460	Maatschappelijke opvang	1.974.245	0	1.974.245	0	317.107	0	0	2.291.352	2.850.960	3.410.568	3.970.176	4.529.784
9	4	I	R461	Vrouw enopvang/aanpak ouderenshandeling	394.905	0	394.905	0	0	123.212	0	271.693	271.693	271.693	271.693	271.693
9	4	I	R462	Bescherm Wonen	1.006.930	0	1.006.930	0	0	0	1.006.930	1.006.930	1.006.930	1.006.930	1.006.930	1.006.930
9	6	S	R870	Dorpscentrum De Spil	589.435	0	589.435	17.528	0	25.149	581.814	573.964	565.879	557.794	549.709	549.709
9	6	S	R872	Egaliseringsreserve Proosdijveldweg 55	401.900	0	401.900	12.057	0	0	37.176	376.781	351.662	326.543	301.424	276.305
10	4	I	R470	Veluwe se Poort - Spoorzone Ede	8.710.298	0	8.710.298	261.309	21.729.554	20.064.842	0	10.636.319	11.904.408	-9.821.702	-11.868.670	-10.630.730
10	4	I	R471	Veluwe se Poort - Parklaan	6.502.406	-148.000	6.354.406	190.632	10.092.025	5.215.137	0	11.421.926	-11.950.149	-14.448.653	-10.462.113	-5.252.976
10	4	I	R475	Landschapsfonds	263.700	25.600	289.300	0	160.000	348.750	0	100.550	124.300	148.050	83.050	83.050
10	4	I	R476	Stadsutleg	985.428	0	985.428	0	330.235	373.000	0	942.663	1.327.978	1.732.977	2.044.871	2.345.477
10	4	I	R477	Starters- en doorstromers	2.869.688	0	2.869.688	86.091	205.000	235.975	0	2.924.803	2.950.287	2.875.361	2.871.512	2.935.582
10	6	S	R878	Veluwe se Poort - egaliseringsreserve Spoorzone Ede	0	0	0	0	0	6.420.749	0	-6.420.749	-773.822	12.641.858	17.507.138	16.748.422
10	6	S	R879	Veluwe se Poort - egaliseringsreserve Parklaan	0	0	0	0	0	2.659.720	0	-2.659.720	13.319.530	18.472.060	17.877.273	17.282.485
10	7	I	R700	Grondbedrijf	1.410.961	96.000	1.506.961	0	0	817.471	0	688.490	1.911.035	4.190.882	3.466.202	2.756.347
11	3	S	R300	Arval	2.241.258	260.000	2.501.258	0	0	502.310	0	1.998.948	1.496.638	1.244.328	1.092.018	939.708
11	4	I	R480	Bodemsanering	587.026	0	587.026	0	50.000	25.000	0	612.026	537.026	575.026	613.026	651.026
10	4	I	R481	Buitengebied - Uitvoering	69.562	0	69.562	0	0	69.562	0	0	0	0	0	0
13	1	I	R100	Algemene reserve	21.195.865	12.534.512	33.730.377	0	0	4.501.000	0	29.229.377	27.235.377	26.888.377	28.507.377	30.126.377
13	2	S	R200	Algemene reserve - Begroting	6.781.265	0	6.781.265	203.438	0	284.035	0	6.700.668	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841
13	2	S	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.273	0	9.656.273	289.689	0	289.689	0	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273
13	4	I	R472	Woningbouw	295.155	0	295.155	0	36.126	0	0	331.281	365.703	398.385	431.422	463.087
13	4	I	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	330.529	0	330.529	0	102.000	361.196	0	71.333	0	0	0	0
13	4	I	R492	BTW - Compensatiefonds	2.059.186	250.000	2.309.186	0	3.080.025	1.472.160	0	3.917.051	5.247.076	6.747.101	8.297.126	10.177.151
13	4	I	R493	Co-financiering	3.154.814	0	3.154.814	94.638	0	1.729.879	0	1.519.373	1.030.704	1.061.626	646.474	665.869
13	4	I	R													

Nr.	Omschrijving	Cat.	Progr.	Boekwaarde	Rente	Realisatie		Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde	Boekwaarde
				01-01-2016		Bij	Af	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020
V165	NIEGG - niet in expl.genomen gronden	01	00	613.605	0	0	0	613.605	613.605	613.605	613.605	613.605
V101	Wethouderspens. en uitkeringen	01	02	4.144.570	0	0	0	4.144.570	4.144.570	4.144.570	4.144.570	4.144.570
V103	Personeelbudgetten	01	02	16.698	0	0	16.600	98	98	98	98	98
V119	Overige gebouw en	02	03	363.920	0	218.419	192.663	389.676	466.550	537.022	443.318	557.201
V116	Buitensportaccommodaties	02	05	179.800	0	108.563	58.195	230.168	337.078	329.800	86.506	-230.833
V146	Onderhoud culturele accommodaties	02	06	247.280	0	149.303	95.922	300.661	426.000	166.723	174.058	145.297
V145	Sociaal cultureel werk	02	09	238.460	0	143.976	72.679	309.757	443.954	435.377	341.640	230.592
V110	Huisvesting	02	02	216.750	0	130.868	307.901	39.717	165.780	179.065	91.925	163.962
V164	ISV-gelden	03	01	27.540	0	0	18.000	9.540	0	0	0	0
V162	Rioloaanleg en -beheer	04	02	35.172.651	615.521	7.089.000	10.265.800	32.611.372	30.027.871	27.495.859	24.892.037	20.579.247
V124	Dubieuze debiteuren - WIZ	05	02	4.574.349	0	0	0	4.574.349	4.574.349	4.574.349	4.574.349	4.574.349
V160	Dubieuze debiteuren - Algemeen	05	02	1.026.754	0	92.000	0	1.118.754	1.210.754	1.302.754	1.394.754	1.486.754
V161	Negatieve plannen Grondbedrijf	06	00	63.677.000	1.910.310	0	771.000	64.816.310	55.358.799	52.437.563	53.969.690	46.218.781
				110.499.377	2.525.831	7.932.129	11.798.760	109.158.578	97.769.409	92.216.785	90.726.550	78.483.623

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Categorie 2 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor middelen van derden w waarvan de bestemming gebonden is.

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen w waarvoor een heffing w wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op de balanspost debiteuren

Categorie 6 - Correctie op de balanspost voorraden

Bijlage 3A Huidige indeling programmabegroting

Programma	Productgroep
1. Veiligheid	1.1 Brandweer 1.2 Veiligheid 1.3 Overige beschermingsmaatregelen
2. Beheer openbare ruimte	2.1 Toezicht 2.2 Beheer openbare ruimte 2.3 Wijkbeheer 2.4 Reiniging openbare ruimte 2.5 Openbaar groen 2.6 Openbare speelgelegenheden 2.7 Wegen 2.8 Openbare verlichting 2.9 Verkeersveiligheid 2.10 Parkeren 2.11 Begraven en begraafplaatsen 2.12 Waterbeheer 2.13 Riolaanleg en -beheer 2.14 Geo- en vastgoedinformatie
3. Economische zaken	3.1 Werkgelegenheid 3.2 Food 3.3 KennisAs 3.4 Eigendommen niet voor openbare dienst 3.5 Grondexploitatie: werken 3.6 Vastgoed
4. Educatie & Jeugd	4.1 Huisvestingsvoorzieningen 4.2 Leerplicht 4.3 Leerlingenvervoer 4.4 Onderwijsondersteuning 4.5 Onderwijsachterstand 4.6 Kinderopvang 4.7 Jeugdzorg preventief 4.8 Jeugdzorg
5. Sport	5.1 Binnensportaccommodaties 5.2 Buitensportaccommodaties 5.3 Sportactiviteiten 5.4 Zwembaden
6. Cultuur	6.1 Cultuur - algemeen 6.2 Podiumkunsten 6.3 Amateurkunst 6.4 Archief & musea 6.5 Beeldende kunst & Ateliers 6.6 Bibliotheek & mediabeleid 6.7 Monumenten en Archeologie
7. Werk, Inkomen & Scholing	7.1 Algemene inkomensvoorzieningen 7.2 Aanvullende inkomensvoorzieningen 7.3 Overige sociale zekerheidsregelingen 7.4 Schuldhulpverlening 7.5 Sociale werkvoorziening 7.6 Participatie 7.7 Werk & inkomen - overig
9. Maatschappelijke Ondersteuning	9.1 Maatschappelijk werk 9.2 Integratie 9.3 Maatschappelijke ondersteuning 9.4 Maatwerkvoorzieningen 9.5 Opvang en beschermd wonen 9.6 Sociaal cultureel werk 9.7 Gezondheidszorg 9.8 Maatschappelijke verstrekkingen
10. Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen	10.1 Ruimtelijke ontwikkeling 10.2 Omgevingsvergunning 10.3 Ontwikkeling buitengebied 10.4 Grondexploitatie: Wonen 10.5 Bouwen en wonen
11. Milieu en Landschap	11.1 Natuur en landschap 11.2 Algemene milieuactiviteiten 11.3 Afvalstoffenverwijdering/-verwerking 11.4 Duurzaamheid
12. Bestuur en Organisatie	12.1 Bestuursorganen 12.2 Bestuursondersteuning 12.3 Bestuurlijke samenwerking 12.4 Burgerzaken 12.5 Verkiezingen
13. Dekkingsmiddelen	13.1 Algemene middelen 13.2 Deelnemingen/beleggingen/financieringen 13.3 Belastingen en heffingen

Domein	Programma	Productgroep	Beleidsproducten
A. Sociale Infrastructuur	1. Maatschappelijke voorzieningen	Onderwijshuisvesting Sport Cultuur	Onderwijshuisvesting Binnensport Buitensport Zwembaden Sportontwikkeling Cultuur algemeen Podiumkunsten Amateurkunst Archief en musea Beeldende kunst en ateliers Bibliotheek en mediabeleid Monumenten en archeologie
	2. Preventieve ondersteuning	Maatsch. Ondersteuning Onderwijsondersteuning Gezondheidsondersteuning	Preventieve maatschappelijke ondersteuning Preventieve jeugdhulp Welzijn Leerplicht Schoolbegeleiding Onderwijsachterstand Peuteropvang Gezondheid
	3. Individuele ondersteuning	Maatwerkvoorziening Werk en participatie Inkomensvoorziening	Maatwerkvoorzieningen wmo Opvang en beschermd wonen Aanv. Inkomensvoorziening Schulddienstverlening Jeugdhulp Leerlingenvervoer Sociale werkvoorziening Participatie Inkomen overig Algemene inkomensvoorziening
B. Vestigings-klimaat	4. Economie en Mobiliteit	Economische ontwikkeling Uitgifte bedrijfslocaties Bereikbaarheid en verkeersveiligheid	Werkgelegenheid Food Kennisas Grondexploitatie Werken Verkeersveiligheid Parkeren
C. Woonklimaat	5. Ruimtelijke ontwikkeling	Woningmarkt Duurzaamheid en energie Ruimtelijke planvorming	Grondexploitatie: Wonen Bouwen en wonen Algemene milieuactiviteiten Duurzaamheid Afvalstoffenverwijdering Ruimtelijke ontwikkeling Omgevingsvergunning Ontwikkeling Buitengebied
	6. Veiligheid	Veiligheid en toezicht	Brandweer Veiligheid Ov. Beschermingsmaatregelen Toezicht
	7. Kwaliteit leefomgeving	Kwaliteit leefomgeving	Beheer openbare ruimte Wijkbeheer Reiniging openbare ruimte Openbaar groen Openbare speelgelegenheden Wegen Openbare verlichting Begraven en begraafplaatsen Waterbeheer Rioolaanleg en -beheer Beheer natuur en landschap
D. Bestuur en Organisatie	8. Bestuur en Organisatie	Bestuur Dienstverlening Algemene middelen Belastingen en heffingen Vastgoed	Bestuursorganen Bestuursondersteuning Bestuurlijke samenwerking Burgerzaken Verkiezingen Geo- en vastgoedinformatie Overhead Algemene middelen Deelnemingen/beleggingen/financiering Belastingen en heffingen Vastgoed

Programma [naam programma]

[subtitel: opsomming producten die onder dit programma vallen]

[Beschrijving programma, wat houdt het in, waar ligt onze ambitie]

Ontwikkelingen

[Beschrijving ontwikkelingen binnen dit programma die (mogelijk) invloed hebben op de prestaties komend jaar (en evt. komende jaren)]

Relevante beleidsnota's

[Opsomming relevante meest recente beleidsnota's, jaartal van vaststelling]

Wat willen we bereiken

Programmadoelstelling

[Programmadoelstelling]

Productgroep 1

[Opsomming producten die hier onder vallen]

Doel:.....

Subdoel 1:....

Subdoel 2:....

Subdoel 3: .....

...

Productgroep 2

[Opsomming producten die hier onder vallen]

Doel:.....

Subdoel 1:....

Subdoel 2:....

Subdoel 3: .....

...

Productgroep 3

[Opsomming producten die hier onder vallen]

Doel:.....

Subdoel 1:....

Subdoel 2:....

Subdoel 3: .....

...

Indicatoren (ca. 8 per programma)

	Realisatie			Streefwaarde**
	2013	2014	2015	
indicator 1				
indicator 2				
indicator 3				
indicator 4				
indicator 5				
indicator 6				
indicator 7*				
indicator 8*				

* Depla indicatoren (aantal wisselt per programma)

** Voorzover (in nota's) vastgesteld; dit wordt komend jaar doorontwikkeld

Wat gaan we daarvoor doen

Productgroep 1

Wat gaan we ervoor doen in 2017.

- prestatie 1
- prestatie 2
- ..

Productgroep 2

Wat gaan we ervoor doen in 2017.

- prestatie 1
- prestatie 2
- ..

Productgroep 3

Wat gaan we ervoor doen in 2017.

- prestatie 1
- prestatie 2
- ..

Wat gaat het kosten

Meerjarenperspectief

Bedragen * 1.000	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020
Financiële lasten per productgroep						
Productgroep 1						
Productgroep 2						
Productgroep 3						
Totaal Lasten Programma						
Financiële baten per productgroep						
Productgroep 1						
Productgroep 2						
Productgroep 3						
Totaal Baten Programma						
Gerealiseerd saldo van baten en lasten						
Storting reserve						
Onttrekking reserve						
Gerealiseerd resultaat						

De belangrijkste punten volgens onderstaand stramien beschrijven:

De totale begrote lasten van het programma [naam programma] komen uit op € ... mln. in [jaartal].

Veruit het grootste deel (€ ...mln.) betreft de budgetten voor .... Daarnaast zijn voor .... de lasten € .. miljoen.

De totale begrote baten van het programma [naam programma] komen uit op € ... mln. Deze bestaan grotendeels uit [naam productgroep met bedrag].

Ten opzichte van voorgaande jaren... (grootste veranderingen beschrijven op niveau productgroep)

Voor de komende jaren verwachten we (belangrijkste verwachte ontwikkelingen beschrijven op niveau productgroep). Met de vaststelling van de Perspectiefnota [jaartal] is besloten dat .... (noem de vastgestelde veranderingen)

In 2016 verwachten we € ... te onttrekken uit de reserves vanwege.... We storten ook € ... in de reserves in verband met ...

Het resultaat na storting en onttrekking is .... Dit betekent. ....

Bijlage 4 Stand van zaken mEdemaken

Perspectiefnota 2016-2019

Uw raad heeft in de zomer van 2015 met de Perspectiefnota 2016-2019 een besluit genomen over de maatregelen uit mEdemaken. Het gaat om maatregelen op de volgende onderwerpen (zie voor compleet overzicht de Perspectiefnota 2017-2020):

- Openbare ruimte (bijvoorbeeld: oprichten bewonersbedrijf, sponsoring openbare ruimte, bewoners doen klein onderhoud zelf)
- Leerlingenvervoer (bijvoorbeeld: integrale afweging maken bij aanvraag vergoeding, aanpassen kilometercriterium speciaal onderwijs, alleen OV-vergoeding signatuurvervoer)
- Sportaccommodaties (bijvoorbeeld: verduurzaming, sluiten accommodaties en anders organiseren onderhoud)
- Buurthuizen en activiteiten (bijvoorbeeld: één centrale voorziening per wijk onderzoeken, meer ondernemerschap, wijkbudgetten)
- Cultuur (bijvoorbeeld: oprichten cultuurfonds, herzien specifieke subsidies en inzet provinciaal fonds)

De maatregelen gaan uit van een andere rolverdeling tussen de gemeente en de inwoners van Ede en leveren een besparing op (ongeveer € 3,1 miljoen, gefaseerd tot 2019).

In deze bijlage leest u wat er sinds besluitvorming vorig jaar (Perspectiefnota 2016-2019) is gebeurd en wat er nog volgt.

Daarna

Tussen 2016 en 2019 worden de maatregelen ingevoerd. Soms is daar een raadsbesluit voor nodig; u heeft bijvoorbeeld in de afgelopen periode de nieuwe verordening leerlingenvervoer en de Cultuurnota vastgesteld. (Mooi detail: de Cultuurnota is met hulp van de thematafel Cultuur uit mEdemaken opgesteld!) Sommige maatregelen kunnen eenvoudig worden ingevoerd of gestart; per 1 maart 2016 onderhoud de gemeente geen boomspiegels meer en in De Valk worden de eerste stappen gezet in het oprichten van een bewonersbedrijf voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Maar voor het grootste deel van de maatregelen geldt dat er wat voorwerk nodig is. Vaak wordt er namelijk écht een andere rol van de gemeente gevraagd en dat vraagt creativiteit en zorgvuldigheid. Met name bij de maatregelen onder Openbare Ruimte is dat het geval; dat gaat van loslaten (de gemeente onderhoud geen boomspiegels meer) tot stimuleren en faciliteren (sponsoring van openbare ruimte en bewoners doen klein onderhoud zelf). Deze rolverandering heeft impact op de Edese samenleving.

Waar dat kan werken we de maatregelen uit samen met de Edese samenleving (zo krijgen de maatregelen m.b.t. buurthuizen & activiteiten een plek in de Visie op Ontmoeten, die samen met betrokken partijen wordt opgesteld en worden de maatregelen m.b.t. sportaccommodaties in goed overleg met Sportservice Ede uitgewerkt).

Een klein ambtelijk kernteam monitort, schakelt extra expertise in waar nodig en spart af en toe met een klein groepje betrokken mEdemakers.

Perspectiefnota 2017-2020

In paragraaf 3.7 vindt u de afwijkingen van de overeengekomen maatregelen/ombuigingen bezuinigingen die de mEdemaken-maatregelen in 2016 moeten opleveren.

Vervolg

Het kernteam blijft de voortgang van de invoering van de maatregelen volgen en schakelt bij waar nodig. Met de producten in de financiële jaarcyclus ontvangt u steeds een kort overzicht en vanuit de betrokken portefeuilles wordt u meer inhoudelijk geïnformeerd.